

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

**Guidelines for Calculating Educational Costs for Administrator's
Decision Making of Maejo University**

โดย

มุกิตา ชิงห์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2563

รหัสโครงการวิจัย

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

**Guidelines for Calculating Educational Costs for Administrator's Decision Making
of Maejo University**

ได้รับจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2563

จำนวน 50,000 บาท

หัวหน้าโครงการ

นางสาวมุกิตา ชิงห์

งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

กันยายน 2564

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ประเภททุนวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ 2563 สำหรับผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นักวิชาการเงินและบัญชีระดับคณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณบดีคณะสัตวศาสตร์ หัวหน้างานคลัง และพัสดุคณะสัตวศาสตร์ งานนโยบายและแผน งานบริการการศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ สำหรับ ข้อมูลประกอบการวิจัย รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัช กังวล ที่ปรึกษางานวิจัย และ ดร.วีร์ พวงเพิกศรี ผู้ให้คำแนะนำด้านวิธีการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และทุกท่านที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่ต้องการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุน การศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์นี้แก่ บิดา มารดา อาจารย์ และผู้ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลทุกท่านหากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มุกิตา ชิงห์

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
สารบัญ	(2)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(12)
บทคัดย่อ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 การบัญชีบริหาร	5
2.2 การวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ	12
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุน	24
2.4 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	38
2.5 การวิเคราะห์ความคุ้มค่า	40
2.6 การวิเคราะห์ทางการเงิน	43
2.7 กรอบแนวความคิด	46
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ขอบเขตการศึกษา	65
3.2 แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	66
3.3 วิธีการศึกษา	66
3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 ศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร	70
4.1.1 กลุ่มผู้บริหาร	71
- ข้อมูลทั่วไป	71
- ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงานของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	81
- แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร	86
4.1.2 กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี	
- ข้อมูลทั่วไป	100
- ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้	108
- แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี	113
4.1.3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร	124
4.1.4 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	125
- การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	125
- การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	127
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	127
- การวิเคราะห์ทางการเงิน	133
4.2 การทดลองคำนวณคณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์	
4.2.1 คณะสัตวศาสตร์	135
- การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	135
- การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	137
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	138
- การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน	146

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.2 คณะเศรษฐศาสตร์	148
- การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	148
- การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	150
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	151
- การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน	164
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	166
5.1.1 กลุ่มผู้บริหาร	166
- ข้อมูลทั่วไป	166
- ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้	167
5.1.2 กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี	169
- ข้อมูลทั่วไป	169
- ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี	167
5.1.3 การศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุน การศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ สัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	171
5.1.4 การศึกษาการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2	171
- การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	171
- การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	173
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	174
- การวิเคราะห์ทางการเงิน	178

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1.5 การทดลองคำนวณกับคณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสาย สังคมศาสตร์	179
- คณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะสัตวศาสตร์	179
- คณะที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์	182
5.2 อภิปรายผล	186
5.3 ข้อเสนอแนะ	186
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	186
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนักวิจัย	187
5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	187
 เอกสารอ้างอิง	 188
ภาคผนวก	191

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ความแตกต่างระหว่างการบัญชีการเงินและบัญชีบริหาร	5
ตารางที่ 2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามเพศ	71
ตารางที่ 3	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามอายุ	71
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	72
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามสายของคณะที่สังกัด	72
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามประเภทของบุคลากร	73
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามตำแหน่งงาน	73
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้	74
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร	74
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามความรับผิดชอบด้านการบริหารทางการเงิน	74
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับของต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจ	75
ตารางที่ 12	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	75
ตารางที่ 13	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่รู้จัก	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 14	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะทำ	77
ตารางที่ 15	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามการใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ	78
ตารางที่ 16	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับของประโยชน์ของการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการ ตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย	78
ตารางที่ 17	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจ	79
ตารางที่ 18	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการ	80
ตารางที่ 19	ความต้องการข้อมูลทางการเงิน ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	81
ตารางที่ 20	ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	82
ตารางที่ 21	ระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาฯ	84
ตารางที่ 22	เหตุผลของคณะฯ ในการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของบริหาร	85
ตารางที่ 23	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัย แม่โจ้ จำแนกตามเพศ	100
ตารางที่ 24	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัย แม่โจ้ จำแนกตามอายุ	100
ตารางที่ 25	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัย แม่โจ้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	101
ตารางที่ 26	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัย แม่โจ้ จำแนกตามสายของคณะฯ ที่สังกัด	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 27	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้	102
ตารางที่ 28	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัย	102
ตารางที่ 29	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร	103
ตารางที่ 30	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	104
ตารางที่ 31	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯทำ	105
ตารางที่ 32	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามความต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา	106
ตารางที่ 33	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ต้องการ	106
ตารางที่ 34	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตาม การเป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษา	107
ตารางที่ 35	คำตอบของนักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ต่อความต้องการใช้ข้อมูลทางการเงิน	108
ตารางที่ 36	ศักยภาพของผู้บริหารในการใช้ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ	109
ตารางที่ 37	ความเห็นกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	109
ตารางที่ 38	ระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาศา	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 39 เหตุผลของคณะฯ ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร	112
ตารางที่ 40 วิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้ค่า FTES คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	135
ตารางที่ 41 วิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ	136
ตารางที่ 42 การคำนวณจุดคุ้มทุน คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	137
ตารางที่ 43 วิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ	138
ตารางที่ 44 จำนวนนักศึกษาจริง กับจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน คณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2563	139
ตารางที่ 45 การเปรียบเทียบเป้าหมายและผลของจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาของคณะสัตวศาสตร์	140
ตารางที่ 46 ความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพ คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	140
ตารางที่ 47 ความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพบัณฑิตที่จบการศึกษาศึกษาปีการศึกษา 2563 คณะสัตวศาสตร์	141
ตารางที่ 48 ความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	142
ตารางที่ 49 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	143
ตารางที่ 50 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	144
ตารางที่ 51 ตารางแสดงการสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	145
ตารางที่ 52 แสดงการวิเคราะห์ทางการเงิน (ตัวเลขจากระบบ E-Financial) อัตราส่วนสภาพคล่อง	146
ตารางที่ 53 แสดงอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์	146

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 54 แสดงการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน	146
ตารางที่ 55 การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย	146
ตารางที่ 56 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้ค่า FTES คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	148
ตารางที่ 57 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ	149
ตารางที่ 58 ตารางแสดงการคำนวณจุดคุ้มทุน คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	150
ตารางที่ 59 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ	151
ตารางที่ 60 ตารางแสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจริงกับจุดคุ้มทุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	152
ตารางที่ 61 แสดงจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2563	153
ตารางที่ 62 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพ คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563	154
ตารางที่ 63 ตารางแสดงเปรียบเทียบการประเมินความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพบัณฑิตที่จบ การศึกษารายปีการศึกษา 2562 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	155
ตารางที่ 64 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์	156
ตารางที่ 65 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์สหกรณ์	157
ตารางที่ 66 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม	159
ตารางที่ 67 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	160
ตารางที่ 68 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ประยุกต์	161

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 69	ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ปรัชญาคุณธิ บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์	162
ตารางที่ 70	ตารางแสดงการสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าคณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปี งบประมาณ 2563	163
ตารางที่ 71	อัตราส่วนสภาพคล่อง	164
ตารางที่ 72	อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์	164
ตารางที่ 73	การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน	164
ตารางที่ 74	การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย	164

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร และการบัญชีต้นทุน	12
ภาพที่ 2 ส่วนประกอบของการผลิตสินค้า	30
ภาพที่ 3 การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์ของกิจกรรม	31
ภาพที่ 4 สูตรคำนวณหาจุดคุ้มทุน	39
ภาพที่ 5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	46
ภาพที่ 6 แผนผังแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน	87
ภาพที่ 7 กรอบการประเมินความคุ้มค่า	92
ภาพที่ 8 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่า	93
ภาพที่ 9 หลักเกณฑ์และวิธีการการวิเคราะห์ทางการเงิน	95
ภาพที่ 10 แผนผังการแสดงผลหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนฟาร์ม	98
ภาพที่ 11 แผนผังการแสดงผลหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน	115
ภาพที่ 12 กรอบการประเมินความคุ้มค่า	120
ภาพที่ 13 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่า	121
ภาพที่ 14 หลักเกณฑ์และวิธีการการวิเคราะห์ทางการเงิน	122
ภาพที่ 15 แผนผังการแสดงผลหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	126
ภาพที่ 16 กรอบการประเมินความคุ้มค่าของการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	130
ภาพที่ 17 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	131
ภาพที่ 18 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	133
ภาพที่ 19 สรุปแผนผังการแสดงผลหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	172
ภาพที่ 20 สรุปกรอบการประเมินความคุ้มค่าของการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	175

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 21	สรุปหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการ คำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	176
ภาพที่ 22	สรุปหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินตามแนวทางการ คำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้	178

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Guidelines for Calculating Educational Costs for Administrator's Decision Making of
Maejo University

มุกิตา ชิงห์

Muthita Zing

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและนักวิชาการเงินและบัญชี ระดับคณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า

แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบด้วย 1.การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า และ 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความต้องการใช้ข้อมูลดังกล่าว และเห็นด้วยกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้ โดยผู้บริหารเห็นว่าคณะมีความพร้อมในการคำนวณต้นทุนและสามารถสั่งการ/ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวได้

ผลการศึกษาหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีดังต่อไปนี้ 1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ในการคำนวณจะใช้ข้อมูลรายจ่ายจริงของคณะทั้งเงินประมาณเงินรายได้และเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยไม่รวมงบบุคลากรและค่าใช้จ่ายส่วนกลางจากทางมหาวิทยาลัย เนื่องจากต้องการดูต้นทุนในการดำเนินการของคณะ

โดยมีแยกระหว่างค่าใช้จ่ายทางตรงและค่าใช้จ่ายจากการปันส่วน โดยใช้ทั้งวิธีต่อจำนวนนักศึกษา และค่าFTES ในการคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน คำนวณโดยใช้สูตรของจุดคุ้มทุนโดยแยกระหว่าง ค่าใช้จ่ายคงที่ กับค่าใช้จ่ายผันแปร โดยค่าใช้จ่ายคงที่ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายทั้งงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ประกอบด้วย ค่าตอบแทน วัสดุ และ วัสดุ เงินอุดหนุนโครงการ และค่าใช้จ่ายงบลงทุน และงบรายจ่ายอื่น ส่วนค่าใช้จ่ายผันแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่คณะต้องหักให้กับทางมหาวิทยาลัย จากจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกับทาง คณะ 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ประกอบด้วย มิติประสิทธิภาพ พิจารณาจากการคำนวณต้นทุนต่อหัว การคำนวณจุดคุ้มทุน และจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา มิติ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากภาวะการมีงานทำ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และความพึงพอใจต่อ หลักสูตร มิติผลกระทบ พิจารณาจากจากผลกระทบ และโอกาสการแข่งขัน และ 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน จะทำการวิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน และการประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย

คำสำคัญ : ต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

Abstract

research on “Guidelines for Calculating Educational Costs for Administrator’s Decision Making of Maejo University” The objectives of this study were to study the model of educational cost calculation for decision making of Maejo University administrators and To determine the criteria for calculating the cost of education for decision-making by the administrators of Mae Jo University The researcher collected primary data by using an in-depth interview form for executives and finance and accounting scholars at the faculty level, Maejo University. and use secondary data The results showed that

Guidelines for calculating educational costs for decision-making of Maejo University administrators consist of 1. Calculation of cost per student head 2. Break-even point analysis 3. Value analysis and 4. Financial analysis by the administrators of Maejo University. There is a need to use such information, and agreed with the guidelines for calculating the cost of education for decision-making by the central criterion and every faculty can calculate The management is of the opinion that the Faculty is ready to calculate the cost and to be able to order/execute according to the aforementioned guidelines.

The results of a study of the criteria for calculating educational costs for decision-making of the administrators of Maejo University

1. Calculation of cost per student head
In the calculations, the actual expenditure data of the Faculty will be used, both the estimated income and the state budget. not including personnel budget and common expenses from the university Because I want to see the cost of operation of the faculty There is a separation between direct expenses and allocated expenses. by using both the method per number of students and the FTES fee. To calculate the cost per student head
2. Break-even point analysis
It is calculated using the break-even point formula, separating between fixed cost with variable costs The fixed expenses consist of the expenses of the state budget. And the income budget consists of compensation, expenses and materials, project subsidies. and capital expenditure and other expenditures. The variable expenses include various expenses. that the faculty must deduct to the university from the number of students enrolled in the Faculty break-even point calculation and the number of students who graduated

Efficiency dimension Considering the condition of having a job Graduate User Satisfaction and satisfaction with the curriculum. Impact dimension is determined from the impact. and the opportunity to compete; and

4. Financial Analysis
will analyze the liquidity ratio Asset Efficiency Ratio financial risk assessment and assessing the ability to manage expenses

Keywords : Educational Costs for Administrator's Decision

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยต่างประสบปัญหาด้านจำนวนนักศึกษาที่ลดลงอันเนื่องมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก (อภาสี ฉันทศาสตร์ศรีสมบัติและผุสดี พลสารัมย์, 2562) อีกทั้งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนมีโอกาที่จะเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน อาจเลือกได้ในคณะหรือสาขาวิชาที่ตนเองต้องการ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษานั้นกระจายอยู่ทั่วไปประเทศ โอกาสในการเลือกสาขาวิชาและเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการ มีการขยายตัว เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึง ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและส่วนกลางมีความหลากหลายมากขึ้น และมีการเปิดสาขาวิชาเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อรับบุคคลเข้าศึกษาต่อให้บรรลุตามเป้าหมายแผนการรับนักศึกษาของแต่ละสถาบันส่งผลให้จำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในแต่ละสถาบันถูกแบ่งพื้นที่ทางการตลาดมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สรุดา ชัยสุวรรณ และคณะฯ, 2563) ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างทั้งโอกาสและผลกระทบต่อการดำเนินงานมหาวิทยาลัยที่แตกต่างไป และยังส่งผลให้เกิดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งได้เข้ามามีบทบาทและสามารถทดแทนการเรียนการสอนในระบบมหาวิทยาลัย ดังนั้นในอนาคตข้างหน้าการกำหนดทิศทาง/วางแผนบริหารมหาวิทยาลัยถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดของมหาวิทยาลัยอย่างยิ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารจึงเข้ามามีส่วนสำคัญในการวางแผนโครงสร้างในอนาคตเพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารกิจการมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลทางการบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชี ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการและการวางแผนในการตัดสินใจ การบัญชีบริหารเป็นกระบวนการทางบัญชีที่มุ่งไปในส่วนของการนำข้อมูลทางบัญชีการเงิน และบัญชีต้นทุน มาทำการวิเคราะห์ และแปลความหมายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร ทั้งในด้านการวางแผน การควบคุม การประเมินและวัดผลการดำเนินงานของบุคคลในองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร (อนรรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2556) การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) จัดเป็นวิธีการทางบัญชีที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนของธุรกิจ ประเภทอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานในการจัดทำรายงานทางการเงินตลอดจนวิเคราะห์และจำแนกข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารต้นทุน (Cost Management) ตามความต้องการของผู้บริหาร ซึ่งใน

ปัจจุบันนี้ไม่ใช่แต่กิจการประเภทอุตสาหกรรมเท่านั้น ที่จะต้องใช้วิธีการทางบัญชีหรือข้อมูลของบัญชีต้นทุนแต่ยังมีธุรกิจอีกหลายประเภท เช่น โรงแรม โรงพยาบาล โรงเรียน มหาวิทยาลัย ธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทสายการบินและกิจการอื่นๆ อีกมากมายที่ได้มีการนำวิธีการบัญชีต้นทุนไปประยุกต์ใช้เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ (Cost Analysis for Decision Making) ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจที่จะกำหนดทางเลือก หรือกำหนดนโยบายการดำเนินงานของกิจการ โดย จะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในปริมาณ (Quantitative approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative approach) ที่มีผลต่อการตัดสินใจมาประกอบการพิจารณากำหนดทางเลือกหรือนโยบาย การดำเนินงานของกิจการ การตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกหรือนโยบายที่แตกต่างกันในการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่แตกต่างกันพิจารณา ปัจจุบันกิจการโดยทั่วไปมีการนำข้อมูลทางบัญชีซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งมาช่วยในการตัดสินใจโดยการนำข้อมูลมาปรับให้เหมาะสมกับปัญหาและทางเลือกที่เกิดขึ้น

ต้นทุนการศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายหรือรายจ่ายในปัจจัยการผลิตนักศึกษา ที่ใช้ในกระบวนการผลิตนักศึกษา เนื่องจากปัจจัยการในผลิตนักศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยคงที่ กับปัจจัยผันแปร ซึ่งในปัจจุบันแต่ละคณะฯ มีการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงการใช้ต้นทุนการศึกษาในการบริหารเพื่อการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้จำเป็นต้องมีแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่เป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ซึ่งข้อมูลชุดดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลที่ใช้หลักเกณฑ์วิธีการเดียวกัน มีความเหมาะสมกับทุกคณะวิชา มีความเป็นกลาง และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าต้นทุนการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ และผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในการบริหารมหาวิทยาลัยต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่สามารถนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง ผู้บริหารระดับคณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง แนวทางที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารระดับคณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. หลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หมายถึง หลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการคำนวณตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวความคิด และผลงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย หรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงกรอบแนวความคิด ซึ่งได้จัดแบ่งสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting)
2. การวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ (Cost Analysis for Decision Making)
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุน (Cost Analysis)
4. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break Even Point)
5. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า
6. การวิเคราะห์ทางการเงิน
7. กรอบแนวความคิด
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting)

เป็นการจัดทำบัญชีเพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตหรือข้อมูลทางการเงินที่ได้จากการประมาณการว่าจะเกิดขึ้นในอดีตก็ได้ เพื่อนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นให้ฝ่ายบริหารภายในองค์กรธุรกิจได้ทราบและใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การควบคุม และประกอบการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันต่อเวลา โดยจะนำข้อมูลในเชิงวิเคราะห์เฉพาะส่วนภายในองค์กรธุรกิจที่ผู้บริหารให้ความสนใจในขณะนั้น ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงอาจไม่ได้ยึดแนวคิดตามมาตรฐานการบัญชีการเงินใดๆ ทั้งหมดและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการจัดทำที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการของฝ่ายบริหาร

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างการบัญชีการเงิน และบัญชีบริหาร

รายการ	บัญชีการเงิน	บัญชีบริหาร
1.ลักษณะข้อมูล	เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต และมีหลักฐานเพื่อยืนยันความถูกต้องของการเกิดรายการที่สามารถตรวจสอบได้โดยลักษณะข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลในเชิงปริมาณ	ข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต และข้อมูลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร โดยข้อมูลที่ได้จะมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลในเชิงคุณภาพ
2. การนำเสนอข้อมูล	จะนำเสนอข้อมูลของบัญชีการเงินในลักษณะภาพรวมของธุรกิจ	นำเสนอข้อมูลเฉพาะส่วนที่ฝ่ายบริหารต้องการ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิตสินค้าชนิดประเภทใดประเภทหนึ่ง ข้อมูลของแผนบัญชีลูกหนี้การค้า และข้อมูลเกี่ยวกับการต้นทุนการซ่อมบำรุง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เป็นต้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	บัญชีการเงิน	บัญชีบริหาร
3. ผู้ใช้ข้อมูล	บุคคลทั่วไปที่ให้ความสนใจในองค์กรธุรกิจนั้นๆ เช่น เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น นักลงทุน หน่วยงานรัฐบาล และพนักงาน เป็นต้น	ผู้บริหารที่อยู่ภายในองค์กรธุรกิจ ซึ่งรวมทั้งผู้บริหารระดับล่าง ผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับสูง
4. กำหนดการจัดทำบัญชี	มีกำหนดระยะเวลาในการจัดทำแน่นอนอย่างน้อย 1 ปี ต้องทำ 1 ครั้ง	ไม่มีกำหนดระยะเวลาของการจัดทำที่แน่นอนจะจัดทำเมื่อผู้บริหารต้องการใช้ข้อมูล
5. หลักการจัดการ	มีรูปแบบของการจัดทำที่แน่นอน โดยจัดตามหลักมาตรฐานของการบัญชีที่รับรองทั่วไป เนื่องจากผู้ใช้ข้อมูลบัญชีการเงินนั้นเป็นของบุคคลทั่วไปหลายฝ่าย ซึ่งล้วนแต่มีความต้องการการใช้ประโยชน์จากงบการเงินที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจะต้องมีมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายสามารถนำมาเปรียบเทียบถึงความถูกต้อง และเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย	ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จะจัดทำในลักษณะเชิงวิเคราะห์ยืดหยุ่นตามความต้องการใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารภายในธุรกิจนั้น
6. ประโยชน์ที่ได้รับ	ทราบผลการดำเนินงานจากการบริหารงานที่ผ่านมาในอดีต ทราบถึงฐานะทางการเงินจากผลของการบริหารงานในอดีต	จัดทำเพื่อนำไปใช้ประกอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารในด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ เป็นต้น

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา การบัญชีบริหารและงบการเงิน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนสุนันทา ภาควิชาการศึกษาที่ 1/2561

บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

องค์กรธุรกิจนั้นเป็นกลุ่มของบุคคลต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการทำงาน การบริหารในแต่ละองค์กรจะดำเนินงานไปได้ด้วยดีนั้นจำเป็นต้องมีผู้บริหารจัดการ ซึ่งจะเป็นหน้าที่บริหารงานให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งหน้าที่หลักสำคัญ คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนงานของกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ ภายในองค์กรซึ่งอาจเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. การสั่งการและสร้างแรงจูงใจ (Directing and Motivating) เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องสั่งการให้ชัดเจนเพื่อให้บุคคลในองค์กรร่วมกันทำหน้าที่ของแต่ละคนให้ดีที่สุด เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหลักขององค์กร

3. การควบคุมและประเมินผลงาน (Controlling and Evaluation) เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงผลที่เกิดการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานย่อยภายในองค์กร โดยจะต้องทำการกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงาน การสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบการวัดผล และประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงานกับแผนงานที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งจะต้องหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเมื่อการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนงาน เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

จากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่กล่าวไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการการตัดสินใจ (Decision Making) เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในทุกบทบาท ว่าผู้บริหารจะตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานอย่างไร จึงจะทำให้เกิดความเหมาะสมที่สุดภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น อย่างไรก็ตามการที่ผู้บริหารจะสามารถทำการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ (บัญชีบริหารและงบการเงิน, 2561)

ข้อมูลทางการเงินบัญชีสามารถจำแนกได้ตามคุณลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. บัญชีการเงิน (Financial Accounting) เป็นการบัญชีที่จัดทำขึ้นเพื่อบันทึก ทรัพย์สินหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของกิจการตามมาตรฐานการบัญชีหรือหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ทำให้สามารถจัดทำงบการเงินสำหรับนำเสนอข้อมูลเพื่อแสดงผลการดำเนินการ ฐานะทางการเงินของกิจการต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกกิจการ เพื่อให้ผู้ที่สนใจข้อมูลดังกล่าวได้ทราบถึงภาพรวมของธุรกิจที่กำลังพิจารณาอยู่

2. การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) เป็นการบัญชีที่จัดทำขึ้นสำหรับการจดบันทึกและรายงานเกี่ยวกับข้อมูลต้นทุนของผลิตภัณฑ์หรือบริการทั้งในลักษณะภาพรวมและรายละเอียด

จำแนกตามส่วนงานหรือผลิตภัณฑ์ การปันส่วนต้นทุน การจัดทำรายงานเพื่อแสดงถึงต้นทุนต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากระบบงานขององค์กร อาจมีการประมาณการต้นทุนขึ้นมาล่วงหน้า โดยใช้เกณฑ์การประมาณการที่เหมาะสมสำหรับใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมถึงการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงว่ามีความแตกต่างจากมาตรฐานอย่างไร

3. การบัญชีบริหาร (Management Accounting) เป็นการบัญชีที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถนำข้อมูลทางการบัญชี ไปใช้ในกระบวนการบริหารองค์กร อันได้แก่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนใช้ในการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ข้อมูลที่ผู้นำองค์กรเลือกมาใช้นี้จะมีความหลากหลายขึ้นกับเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นรูปแบบของข้อมูลหรือรายงานที่นำเสนอจะมีลักษณะและเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำไปใช้ โดยมีได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้กับบุคคลทั่วไปเหมือนบัญชีการเงิน ยกตัวอย่างเช่น

- การนำข้อมูลต้นทุนไปใช้ในการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยการนำต้นทุนของผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นบวกด้วยอัตราส่วนบวกเพิ่ม (Markup) ที่มักถูกกำหนดขึ้นจากอัตราผลตอบแทนที่ผู้บริหารต้องการและต้นทุนประจำงวด (Period Cost) จากนั้นฝ่ายบริหารจะทำการพิจารณาปัจจัยเชิงการตลาด และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสมเหมาะสมและพอใจผู้บริโภค

- การวางแผนลดต้นทุนการผลิต โดยการเทียบเคียงต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตที่เกิดขึ้นกับต้นทุนต่อหน่วยของอุตสาหกรรมหรือต้นทุนต่อหน่วยของกิจการที่เป็นต้นแบบที่ดีเลิศ (Best Practice) พยายามลดความแตกต่างระหว่างต้นทุนขององค์กรที่ยังมีข้อด้อยจากการเปรียบเทียบ โดยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน

- การวางแผนกำหนดต้นทุนเป้าหมาย (Target Costing) โดยการนำราคาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่กำลังพิจารณาหักด้วยอัตรากำไรที่ต้องการและอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งจะได้เป็นต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยฝ่ายบริหารขององค์กรจะให้นโยบายกับผู้บริหารสายโรงงานเพื่อไปออกแบบ (Design) สายการผลิต เพื่อให้บรรลุถึงต้นทุนเป้าหมายต่อไป

- การหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้วยการกำหนดค่าเป้าหมายในแต่ละขั้นตอนการผลิต หรือค่าประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม (Overall Equipment Effectiveness : OEE) ของกิจการซึ่งอาจได้มาจากการทำ Benchmarking ภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน ค่าเป้าหมายควรต้องมีความท้าทายต่อผู้ปฏิบัติและเป็นไปได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตขององค์กร

- การควบคุมประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ต้นทุนมาตรฐาน (Standard Cost) หรืองบประมาณยืดหยุ่น (Flexible Budget) เปรียบเทียบกับต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงของกิจการ ทำให้ทราบได้ว่ามีรายการต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงของกิจการ ทำให้ทราบได้ว่ามีรายการต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายใด ที่มีความแตกต่างจากต้นทุนมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญ และเร่งด่วนเป็นลำดับแรก

- การตัดสินใจแก้ปัญหาด้านต้นทุนขององค์กรในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การตัดสินใจผลิตชิ้นส่วนเพื่อใช้เอง หรือซื้อจากผู้ผลิตภายนอก การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษที่มีราคาต่ำกว่าราคาปกติ การตัดสินใจผลิตต่อ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์การตัดสินใจหยุดการดำเนินงานชั่วคราวในยามเกิดวิกฤตกับองค์กร การตัดสินใจเลือกลำดับการผลิตเมื่อมีข้อจำกัดของปัจจัยการผลิต การตัดสินใจเลือกโครงการลงทุนที่มีความคุ้มค่าในระยะยาว

- การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ กำไร (Cost Volume Profit Analysis) โดยเริ่มจากการจำแนกต้นทุน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ขององค์กรตามพฤติกรรมต้นทุนส่วนเพิ่มนำมาวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน จุดคุ้มทุน ส่วนเกินเพื่อความปลอดภัย (Degree of Operating Leverage) ทำให้กิจการสามารถวางแผนกำไรและกำหนดสัดส่วนกิจกรรมการผลิตได้อย่างเหมาะสม

จากรายการดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การบัญชีบริหาร มีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์กร รวมถึงความสำเร็จของผู้นำองค์กร เพราะได้มีส่วนช่วยสนับสนุนการบริหารองค์กรในประเด็นดังต่อไปนี้

1. บัญชีบริหารเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวางแผน (Planning) โดยเอกสารและระบบบัญชีจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงานในอดีต นำมาใช้ในการประมาณหรือคาดคะเนข้อมูลที่จะเกิดในอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร ช่วยให้ฝ่ายบริหารนำตัวเลขที่ได้จากการพยากรณ์ไปใช้ในการวางแผนงานด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการขายสินค้า การวางแผนจัดซื้อวัตถุดิบ การวางแผนการผลิต การวางแผนค่าใช้จ่ายดำเนินงาน การวางแผนเงินสดและเงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น โดยนิยมจัดทำออกมาในรูปของงบประมาณหลัก (Master Budget)

2. บัญชีบริหาร เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ ขององค์กร โดยข้อมูลบัญชีบริหารจะแสดงให้เห็นถึงแผนงานที่เป็นไปได้จากการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้นำองค์กรในระดับสูง ซึ่งได้กระจายแผนงาน ตลอดจนภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารแต่ละฝ่ายจะต้องช่วยกันปฏิบัติงานให้สำเร็จตามแผนย่อยเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวมขององค์กร

3. บัญชีบริหารเป็นแหล่งให้ข้อมูลสนับสนุนความคิดของผู้นำองค์กร สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ เพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติงานที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหา ตลอดจนการจัดเตรียมแผนงานสำหรับรับมือกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเหล่านั้น

4. บัญชีบริหารเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงผลการดำเนินงานขององค์กรในภาพรวม ตลอดจนดำเนินงานของส่วนย่อย (Business Units) ทำให้ผู้นาองค์กรระดับสูงทราบถึงความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ สามารถวิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลแตกต่าง (Variances) นั้นๆ ทั้งในภาพรวมและในรายละเอียด เพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละส่วนงานมีการวางแผนหาแนวทางปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน แก้ไขผลแตกต่างที่เป็นปัญหาขององค์กรให้ลดน้อยลงไป

5. บัญชีบริหารเป็นแหล่งข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่ดีถึงระบบการเก็บข้อมูลของฝ่ายบัญชีการเงิน ว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนในการนำมาใช้สำหรับการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจหรือไม่ เพราะถ้ามีระบบการเก็บข้อมูลที่มีนัยสำคัญเกี่ยวข้องกับปัญหาไปใช้ในการบริหารการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลทางการบัญชีบริหารที่ดีสำหรับใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานของผู้นาองค์กร ควรประกอบคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา (Relevance) ข้อมูลที่นำมาใช้ต้องมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจ และเนื้อหาของข้อมูลตรงประเด็นกับปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถนำมาสรุปผลเป็นรายงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้นาองค์กร สำหรับแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ในขณะนั้น หรืออาจเรียกข้อมูลที่มีคุณลักษณะดังกล่าวว่าเป็นข้อมูลที่มีนัยสำคัญ (Significant Information) เช่น หากองค์กรยังไม่สามารถทำยอดขายได้ตามเป้าหมาย ผู้บริหารงานขายจำเป็นต้องมีตัวเลขยอดขายสำหรับวิเคราะห์ในหลายมิติ ได้แก่

1.1 ยอดขายจริงเปรียบเทียบกับงบประมาณขายในภาพรวม

1.2 ยอดขายแยกตามรายผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบกับเป้าหมายการขายรายผลิตภัณฑ์

1.3 ยอดขายแยกตามเขตการขายเปรียบเทียบกับเป้าหมายการขายตามเขตการขาย

1.4 จำนวนและชนิดของลูกค้าจริงเปรียบเทียบกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า

1.5 การพิจารณารายการอื่น เช่น ค่ารับรอง ค่าเบี้ยเลี้ยงพนักงานขาย อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังสนใจอยู่ในขณะนี้

2. มีความถูกต้องเชื่อถือได้ (Accuracy) ข้อมูลจะต้องเกิดจากการวัดมูลค่าของรายการอย่างเหมาะสม หากเป็นข้อมูลที่เกิดจากประมาณการควรมีสมมติฐานในการคำนวณที่เชื่อถือได้ เพราะถ้าข้อมูลที่รับและนำไปใช้ไม่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงจะส่งผลให้การบริหารของผู้นาองค์กรเกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจ ส่งผลเสียหายต่อองค์กรโดยรวม

3. ความทันต่อเวลาสำหรับการนำไปใช้ (Timeliness) ข้อมูลจะต้องมีความสะดวกในการจัดเก็บ เพื่อให้พร้อมที่จะนำมาใช้งานได้ทุกเมื่อ มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน (Real Time) อย่างไรก็ตามหากยังไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพียงพอต่อการตัดสินใจ นักบัญชีบริหารอาจจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือ สำหรับประมาณการข้อมูลขึ้นมาใช้ก่อนได้

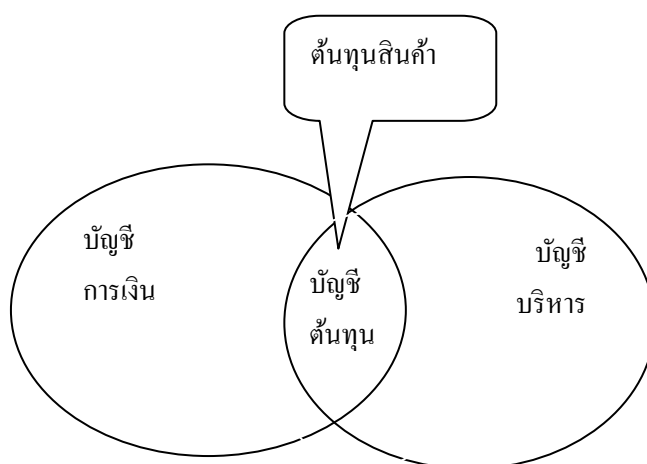
4. ความกระชับรัดกุมและสามารถเข้าใจได้ง่าย (Conciseness and Understandability) ข้อมูลที่นำมาใช้ควรมีความกระชับรัดกุม มีการสรุปอย่างตรงประเด็น มีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลและการใช้ถ้อยคำที่สามารถทำให้ผู้อ่านข้อมูลเกิดความเข้าใจได้โดยง่าย มีการแสดงการคำนวณประกอบอย่างชัดเจน

5. ความคุ้มค่าในการเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไปเพื่อให้ได้ข้อมูลนั้น (Cost Effectiveness) เนื่องจากในบางครั้งข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ มักได้มาจากกระบวนการที่ต้องใช้ต้นทุนสูงมาก อาจไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับของการที่มีข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่มีข้อมูลที่มีความถูกต้องพอควร แต่ได้จากกระบวนการจัดเก็บข้อมูลตามปกติ เช่น แม้ว่าการปันส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตตามวิธีต้นทุนตามฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) จะให้ความแม่นยำกว่าวิธีการปันส่วนต้นทุนแบบดั้งเดิมก็ตาม แต่หากกิจการมีส่วนของค่าใช้จ่ายการผลิตต่อต้นทุนรวมในระดับต่ำ ก็ไม่คุ้มที่กิจการต้องลงทุนเสียค่าใช้จ่ายในจำนวนที่สูง เพื่อให้ตัวเลขค่าใช้จ่ายการผลิตมีความแม่นยำเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

หากผู้นาองค์กรได้นำข้อมูลบัญชีบริหารไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ก็จะยังประโยชน์และตอบสนองต่อความรับผิดชอบในการนำพาให้เกิดคามอยู่รอดปลอดภัยขององค์กรในระยะยาว (Long Term Survival) ซึ่งหมายถึงองค์กรหรือธุรกิจนั้นต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. องค์กรมีความมั่งคั่งสูงสุด (Maximized Shareholder's Wealth)
2. องค์กรมีการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable Growth)
3. องค์กรมีความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจในระดับที่ยอมรับได้ (Accepted Business Risk)

โดยหลักการบริหารดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ต้องอาศัยความร่วมมือที่ดีจากปัจจัยการบริหารที่สำคัญที่สุดขององค์กร คือ ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นผู้นาองค์กรต้องไม่ลืมว่า “คนสำคัญที่สุด” แม้ในหลักการที่กล่าวถึงนี้จะให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของลูกค้าภายนอก แต่มิได้หมายความว่าให้ละเลยการดูแล “ลูกค้าภายใน” การมุ่งพัฒนานุเคราะห์ขององค์กรจึงไม่ควรถูกจำกัดเพียงเพื่อหวังให้ตัวเลขผลประกอบการดีขึ้นในระยะสั้น เพราะอาจไปจำกัดการเติบโตในระยะยาวขององค์กรนั่นเอง (คมกฤษ ภาวสุทธิ์นนท์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์, 2554)

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการบัญชีการเงิน การบัญชีบริหารและการบัญชีต้นทุน

ที่มา : มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2556.

2. การวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ (Cost Analysis for Decision Making)

การตัดสินใจเป็นหน้าที่พื้นฐานของการบริหารจัดการ เช่น สินค้าประเภทใดที่จะนำมาขาย ควรใช้วิธีการผลิตใด ควรมีการเปลี่ยนแปลงราคาอย่างไร เป็นต้น การตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับทางเลือกอย่างน้อยสองทางเลือกโดยการเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ของทางเลือกหนึ่งกับต้นทุนและผลประโยชน์ของอีกทางเลือกหนึ่ง โดยใช้ต้นทุนที่แตกต่างระหว่างทางเลือก เรียกว่า ต้นทุนที่เกี่ยวข้อง (Relevant cost) ข้อมูลต้นทุน และผลประโยชน์จึงต้องแยกส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องออก เนื่องจากต้นทุนและผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวข้องจะทำให้ผู้ตัดสินใจเข้าใจผิด ซึ่งการตัดสินใจที่ไม่ดีมักมีผลมาจากการนำข้อมูลต้นทุนและผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์

1. การตัดสินใจกำหนดราคาสินค้า

การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละวัตถุประสงค์จะนำข้อมูลต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นมาใช้ ถ้าวัตถุประสงค์เปลี่ยนแปลงไปจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล เช่น หากตัดสินใจเลือกระหว่างการไปดูภาพยนตร์กับการเข้าวิดีโอ ค่าเช่าห้องพัก จะเป็นต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าตัดสินใจเลือกระหว่างการซื้อบ้านกับการเช่าห้องพัก ค่าเช่าห้องพักจะถูกนำมาพิจารณาดังนั้นผู้วิเคราะห์ต้องระลึกถึงเสมอว่าต้องใช้ต้นทุนที่แตกต่างสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง เช่นเดียวกับการกำหนดราคาสินค้าที่ต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการตัดสินใจ

กิจการบางแห่งกำหนดราคาสินค้าและบริการตามราคาตลาด เนื่องจากนำสินค้าเข้า แข่งขันในตลาดที่มีสินค้าและบริการอยู่เดิมแล้วลูกค้าจึงยอมรับราคาตลาดเดิมและกิจการเองก็ต้องการขายในราคาตลาด สินค้าที่มักจะพบการตั้งราคาแบบนี้คือสินค้าทางการเกษตร แต่กิจการบางแห่งเผชิญกับปัญหาการกำหนดราคา ถ้ากำหนดราคาสูงเกินไปลูกค้าจะไม่ซื้อสินค้า แต่ถ้ากำหนดราคาต่ำเกินไปกิจการไม่สามารถหารายได้มาชดเชยต้นทุน นอกจากนี้ กิจการจะต้องพิจารณากำหนดราคาสินค้าและ

บริการภายในกิจการเอง เนื่องจากกิจการบางแห่งมีการกระจายอำนาจโดยการจัดตั้งเป็นหน่วยงานย่อย และมีการโอนสินค้าระหว่างหน่วยงาน เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องมีการกำหนดราคาโอนระหว่างหน่วยงานขึ้น ซึ่งแต่ละลักษณะของการตั้งราคาจะมีข้อพิจารณาที่ต่างกันไป

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดราคา

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดราคาแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายในองค์กร เช่น เป้าหมายขององค์กร ส่วนผสมทางการตลาด ความแตกต่างของสินค้าและต้นทุน เป็นต้น และปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น ลูกค้านำความต้องการสินค้าหรือบริการ ภาวะเศรษฐกิจ รัฐบาล จริยธรรม การแข่งขัน และผู้ผลิต เป็นต้น โดยปกติปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่องค์กรควบคุมได้ แต่ปัจจัยภายนอกองค์กรไม่สามารถควบคุมได้ อย่างไรก็ตามนักบัญชีบริหารจะเชื่อมโยงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกมาประกอบการตัดสินใจ ประเด็นสำคัญของการตัดสินใจกำหนดราคาโดยทั่วไปจะพิจารณาลูกค้า คู่แข่งขัน และต้นทุน

ลูกค้า (Customer) ผู้บริหารประเมินลูกค้าเกี่ยวกับปัญหาการกำหนดราคา เนื่องจากราคาสูงขึ้นอาจเปลี่ยนใจซื้อสินค้าจากคู่แข่งหรือใช้สินค้าทดแทน หากราคาลดลงจำนวนขายที่เพิ่มขึ้นอาจไม่สามารถชดเชยค่าขายที่ต่ำลงได้

คู่แข่ง (Competitor) ผู้บริหารประเมินปฏิกิริยาของคู่แข่งต่อการกำหนดราคา เช่น ในสภาวะการแข่งขันสูงคู่แข่งในชั้นนโยบายราคาต่ำ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาของกิจการ แต่ถ้าไม่มีคู่แข่งการกำหนดราคาจะขึ้นอยู่กับกิจการ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องศึกษาคู่แข่งในเรื่องเทคโนโลยี กำลังการผลิต และนโยบายการดำเนินงานเพื่อคาดคะเนต้นทุน ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการประเมินนโยบายราคาของคู่แข่งนอกจากนี้ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สภาพการแข่งขันในปัจจุบันขยายเป็นการแข่งขันระดับโลกผู้บริหารจึงต้องประเมินตลาดภายในและตลาดต่างประเทศด้วย

ต้นทุน (Cost) ผู้บริหารกิจการต้องการกำหนดราคาที่สูงกว่าต้นทุน เพื่อก่อให้เกิดกำไรในกิจการผู้บริหารให้ช่างน้ำหนักความสำคัญระหว่างลูกค้า คู่แข่งขัน และต้นทุนแตกต่างกัน กรณีตลาดแข่งขันสมบูรณ์กิจการจะยอมรับราคาตลาด ส่วนสภาพตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ และผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดราคา จะพิจารณาลูกค้า ประเมินคุณค่าสินค้า นโยบายราคาของคู่แข่งและต้นทุนของสินค้าเพื่อใช้ในการกำหนดราคา

1.2 แนวคิดการกำหนดราคาของนักเศรษฐศาสตร์

การกำหนดราคาตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์เป็นไปตามอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของสินค้าและบริการ ลูกค้ามีอิทธิพลต่อราคาโดยผ่านอุปสงค์ ต้นทุนสินค้าและบริการจะสะท้อนผ่านอุปทาน ส่วนคู่แข่งเสนอทางเลือกหรือสินค้าทดแทนซึ่งมีผลต่ออุปสงค์และ

ราคา นักเศรษฐศาสตร์มีความเห็นว่าถ้ากิจการขึ้นราคาสินค้าจำนวนขายจะลดลง เนื่องจากราคาเป็นผลสรุปของราคาที่สูงขึ้นต่อหน่วย แลกกับจำนวนที่ขายลดลง ความอ่อนไหวของหน่วยที่ขายต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาเรียกว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Elasticity of demand)

1.3 การตั้งราคาสินค้าและบริการ

กิจการที่ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะหรือกลุ่มลูกค้าพิเศษไม่เน้นปริมาณการขายมักเป็นกิจการที่คิดอัตราผลกำไรคงที่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในอุตสาหกรรมนั้น และโดยปกติคู่แข่งไม่ใช้กลยุทธ์การลดราคา กิจการที่มีลักษณะเช่นนี้โดยทั่วไปกำหนดราคาแบบต้นทุนบวก ซึ่งคำนวณจาก

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุน} + (\text{อัตราร้อยละกำไรที่ต้องการ} \times \text{ต้นทุน})$$

ราคาขายเกิดจากต้นทุน และอัตราร้อยละกำไรที่ต้องการ ซึ่งทางการตลาดจะเรียกว่า ส่วนบวกเพิ่ม (Mark up) ต้นทุนที่นำมาใช้ในการคำนวณมีหลายประเภท ซึ่งกิจการแต่ละแห่งอาจกำหนดขึ้นให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลยุทธ์ของการกำหนดราคา เช่น ต้นทุนผันแปร กับต้นทุนเต็ม (Variable and Full absorption costing) ซึ่งต้นทุนผันแปรจะพิจารณาเฉพาะต้นทุนผันแปร แต่ต้นทุนเต็ม หมายถึงต้นทุนทั้งหมดทั้งต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ หรือต้นทุนจริงกับต้นทุนมาตรฐาน (Actual and Standard costing) ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการทำงาน โดยต้นทุนจริงเป็นต้นทุนที่เกิดตามสภาพการดำเนินงานจริง แต่ต้นทุนมาตรฐานหมายถึงต้นทุนที่ได้จัดทำขึ้นภายใต้เงื่อนไขการทำงานที่ประสิทธิภาพ เป็นต้น

กิจการอาจกำหนดอัตรากำไรตามอุตสาหกรรมเดียวกัน กำหนดตามประเพณีที่เคยทำมา กำหนดตามที่กิจการต้องการ หรือกำหนดบนพื้นฐานการคาดคะเนแนวทางของคู่แข่งกัน อย่างไรก็ตามอัตรากำไรที่กำหนดต้องสามารถครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร และอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่ต้องการ การกำหนดราคาสินค้าจากส่วนบวกเพิ่มสามารถทำได้หลายระดับ ได้แก่

1.3.1 ต้นทุนบวกจากต้นทุนรวม (Total cost concepts) กำไรที่ต้องการ (Mark up) จะคำนวณจากยอดรวมทั้งหมดประกอบไปด้วยต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายในการขาย และค่าใช้จ่ายในการบริหาร แสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรที่ต้องการ} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ}}{\text{ต้นทุนรวม}}$$

1.3.2 ต้นทุนบวกจากต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Product cost concepts) กำไรที่ต้องการ (Mark up) จะคำนวณจากยอดรวมเฉพาะส่วนของต้นทุนผลิตภัณฑ์เท่านั้น แสดงได้เป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรที่ต้องการ} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร}}{\text{ต้นทุนผลิตภัณฑ์}}$$

1.3.3 ต้นทุนบวกจากค่าใช้จ่ายผันแปร (Variable cost concepts) กำไรที่ต้องการ (Mark up) จะคำนวณจากยอดรวมเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายผันแปรเท่านั้น แสดงได้เป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรที่ต้องการ} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ} + \text{ค่าใช้จ่ายคงที่}}{\text{ค่าใช้จ่ายผันแปร}}$$

การกำหนดราคาแบบต้นทุนบวกเป็นวิธีการที่ง่าย และเป็นที่เข้าใจของผู้บริหารเนื่องจากการคำนวณประกอบด้วยต้นทุน และอัตรากำไร ซึ่งผู้บริหารต้องตัดสินใจเกี่ยวกับประเภทต้นทุนที่ต้องการนำมาวิเคราะห์และอัตรากำไรที่ต้องการ แต่วิธีการนี้ละเลยความต้องการของลูกค้าแต่สนใจว่ากิจการต้องการกำไรเท่าใดแทน ข้อดีของการกำหนดราคาแบบต้นทุนบวก ถือเป็นวิธีการที่ง่าย และเป็นราคาที่สร้างความมั่นใจให้แก่กิจการว่าจะได้ผลตอบแทนที่ต้องการ ส่วนข้อเสียของการกำหนดราคาแบบต้นทุนบวก คือ เป็นวิธีการที่กระตุ้นคู่แข่งให้เข้าสู่ตลาดเนื่องจากผลกำไรเป็นแรงจูงใจ จึงอาจก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายทางการตลาดสูง

1.4 การตั้งราคาแบบต้นทุนเป้าหมาย

การกำหนดราคาสินค้าหรือบริการที่กล่าวมาข้างต้น ตั้งอยู่เป็นข้อสมมติฐานว่าทราบต้นทุนและพร้อมที่จะส่งสินค้า หรือ บริการไปขายถ้ากำหนดราคาเรียบร้อยแล้ว แต่มีหลายสถานการณ์ที่เกิดภาวะตรงกันข้าม คือ กิจการทราบราคาขายแล้วจึงมาพัฒนาสินค้า หรือบริการ กิจการจะต้องพยายามสร้างผลกำไรจากข้อจำกัดราคา ดังนั้น ต้นทุนกลายเป็นปัจจัยวิกฤตที่กิจการจะต้องทำให้ได้ เรียกว่า ต้นทุนเป้าหมาย (Target costing) การคำนวณเป็นดังนี้

$$\text{ต้นทุนเป้าหมาย} = \text{ราคาขายที่คาดหวัง} - \text{กำไรที่ต้องการ}$$

แนวคิดต้นทุนเป้าหมายเกิดขึ้นจากการยอมรับว่าความสามารถในการกำหนดราคาสินค้าในตลาดของกิจการลดลงในทางกลับกัน ระบบตลาดจะเป็นตัวควบคุม และกำหนดราคาสินค้า ดังนั้น การคาดคะเนราคาจากตลาด ทำให้สามารถกำหนดต้นทุนเป้าหมาย ซึ่งต้นทุนส่วนมากถูกกำหนดในขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเมื่อวางแผนสินค้าแล้วนำเข้าสู่ กระบวนการผลิต การลดต้นทุนจะกระทำได้ยาก จึงพยายามกำหนดวิธีการผลิตที่ง่าย ใช้ชิ้นส่วนที่ไม่แพง และมีความเชื่อถือได้ การกำหนดต้นทุนเป้าหมายจึงใช้ราคาตลาดที่ลูกค้ายอมรับแล้วคำนวณย้อนกลับเป็นต้นทุน โดยหักจากกำไรที่ต้องการ

1.5 การกำหนดราคาระยะสั้น

การตัดสินใจกำหนดราคา จะเกี่ยวพันกับระยะเวลาว่ากิจการต้องการใช้นโยบายราคาในระยะสั้นหรือระยะยาว การตัดสินใจกำหนดราคาระยะสั้นจะรวมถึงการรับคำสั่งซื้อพิเศษซึ่งจะรับเพียงครั้งเดียว และการปรับปรุงส่วนผสมสินค้าและปริมาณการผลิตเพื่อเข้าสู่ตลาดแข่งขัน ส่วนการ

ตัดสินใจกำหนดราคาระยะยาว เป็นการกำหนดราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวัตถุดิบที่มีการซื้อขายล่วงหน้า เช่น เหล็ก น้ำมัน เป็นต้น ทั้งนี้จะเสนอเฉพาะการกำหนดราคาระยะสั้น คือ การตั้งราคาเพื่อรับคำสั่งซื้อพิเศษ

1.6 นโยบายการกำหนดราคา

การกำหนดราคาเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งสะท้อนการดำรงอยู่ของกิจการในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น การกำหนดราคาจะต้องนำปัจจัยเรื่องระยะเวลาเข้ามาเป็นส่วนประกอบการตัดสินใจด้วย หากกิจการมุ่งเน้นนโยบายการกำหนดราคาระยะยาวเพื่อสร้างเสถียรภาพทางราคา (Price stability) เพื่อให้กิจการเกิดความต่อเนื่องของการดำเนินงาน และมีผลกำไรอย่างเพียงพอมาลงทุนอย่างสม่ำเสมอ แนวคิดแบบต้นทุนบวกหรือต้นทุนเป้าหมายจะถูกนำมาเป็นวิธีวิเคราะห์ เพื่อกำหนดราคา หากกิจการมุ่งเน้นนโยบายการกำหนดราคาระยะสั้นเพื่อแก้ไขสถานการณ์บางประการ เช่น กำลังการผลิตเหลืออยู่ เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน เป็นต้น การกำหนดราคาแบบรับคำสั่งซื้อพิเศษจะถูกนำมาเป็นแนวทางวิเคราะห์ เพื่อกำหนดราคา การกำหนดราคาแบบนี้เป็นการกำหนดราคาต่ำเมื่อคิดถึงระยะยาวซึ่งกำไรที่ได้อาจไม่เพียงพอที่จะชดเชยต้นทุนคงที่และผลกำไรที่ต้องการ ไม่ว่ากิจการจะกำหนดนโยบายราคาเป็นระยะสั้นหรือระยะยาวราคาที่กำหนดขึ้นจะเป็นตัวชี้วัดราคาต่ำสุดที่กิจการยอมรับได้

2. การประยุกต์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

การตัดสินใจทางธุรกิจเป็นการพิจารณาต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง หรือต้นทุนและผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในระหว่างทางเลือก เช่น หากกำลังตัดสินใจว่าจะไปดูภาพยนตร์ หรือเข้าวิดีโอ ทางเลือกทั้งสองทางมีต้นทุนที่แตกต่างกัน คือ ค่าบัตรดูภาพยนตร์กับค่าเข้าวิดีโอต้นทุนดังกล่าวเป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หรือต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoidable cost) ส่วนต้นทุนและผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจประกอบด้วยต้นทุนจม (Sunk cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้วซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Unavoidable cost) ไม่ว่าผู้บริหารจะตัดสินใจเช่นใดก็ตาม และต้นทุนอนาคตที่ไม่แตกต่างระหว่างทางเลือก ซึ่งไม่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการตัดสินใจ

นอกจากการตัดสินใจตั้งราคาสินค้าและบริการที่ได้กล่าวมาแล้ว กิจการยังเผชิญกับปัญหาการตัดสินใจอีกหลายรูปแบบ เช่น การเลือกผลิตเองหรือซื้อจากบุคคลภายนอก การเพิ่มหรือลดแผนงานหรือสินค้า การตัดสินใจเปลี่ยนแทนหรือรักษาอุปกรณ์เก่า การตัดสินใจรับคำสั่งพิเศษ การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ร่วม และการตัดสินใจปิดโรงงานหรือการปิดโรงงานชั่วคราว เป็นต้น การวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจในกรณี เหล่านี้จะใช้แนวคิดต้นทุนส่วนเพิ่มเพื่อเปรียบเทียบส่วนต่างทางเลือกในการตัดสินใจ

2.1 การตัดสินใจผลิตเองหรือซื้อ (Make or Buy decision)

สาเหตุที่ผู้บริหารให้ความสนใจในการตัดสินใจผลิตสินค้าเอง หรือกิจการควรซื้อสินค้าจากผู้ผลิตอื่น เนื่องจากต้องการลดต้นทุน ต้องการใช้กำลังการผลิตที่เหลืออยู่ ต้องการเพิ่มคุณภาพหรือการจัดส่ง กระตุ้นการเพิ่มผลผลิตในกิจการโดยใช้สภาพการแข่งขันจากภายในเป็นแรงผลักดัน ได้รับเทคโนโลยีใหม่ หรือได้รับการสนับสนุนจากบุคคลอื่น หลักเกณฑ์การตัดสินใจคือ ซื้อเมื่อต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้าต่ำกว่าต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเพื่อสร้างผลกำไรสูงสุด เนื่องจากการตัดสินใจผลิตเองหรือ การซื้อเกี่ยวข้องกับต้นทุนเท่านั้น จึงควรพิจารณาตัดสินใจในกรณีที่ทำให้ต้นทุนต่ำสุด

ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต คือ ต้นทุนการผลิตโดยตรงของสินค้า หรือบริการนั้นบวกกับต้นทุนเสียโอกาส ต้นทุนทางตรงประกอบด้วยวัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร รวมถึงส่วนเพิ่มของต้นทุนคงที่ที่เป็นผลจากการตัดสินใจนี้บวกกับต้นทุนที่ติดตามได้

ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ คือ ราคาซื้อสินค้า/บริการ ค่าขนส่ง และต้นทุนอื่นๆที่เกิดขึ้นเนื่องจากการซื้อนั้น และทำให้สินค้าอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ เช่น ต้นทุนการตรวจสอบหรือการทดลอง นอกจากนี้จะต้องพิจารณาพื้นที่ว่างที่เกิดขึ้นจากการไม่ผลิตสินค้าจะนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง เช่น การให้เช่า การใช้โดยแผนกอื่น หรือใช้พื้นที่เพื่อผลิตชิ้นส่วนอื่น

2.2 การตัดสินใจเพิ่มหรือยกเลิกแผนงาน (Add or Delete a segment decision)

กิจการมีการตัดสินใจว่าควรมีการผลิตเพิ่มเติมหรือยกเลิกแผนงาน ครอบคลุมถึงการปิด/เปิดสาขา การเพิ่ม/ยกเลิกสินค้า หรือสายการผลิต การเพิ่ม/ยกเลิกบริการ และการยุบรวมแผนกสองแผนกเป็นแผนกเดียว หลักเกณฑ์การตัดสินใจ คือ ควรเพิ่มแผนงานถ้ากำไรของกิจการสูงขึ้นหลังจากการเพิ่มแผนงาน หรือควรยกเลิกแผนงานถ้ากำไรของกิจการสูงขึ้นหลังจากการยกเลิกแผนงาน ในการตัดสินใจควรใช้วิธีกำไรส่วนเกินในการประเมินผลแผนงาน ส่วนการยกเลิกแผนงานให้ความสนใจการสูญเสียรายได้ และต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้และการเพิ่มแผนงานให้ความสนใจกับรายได้และต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

2.3 การตัดสินใจเปลี่ยนแทนหรือรักษาอุปกรณ์เก่า (Replace equipment)

ผู้บริหารตัดสินใจใช้อุปกรณ์เก่าต่อไปหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ใหม่ จะพิจารณาผลประโยชน์จากการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่กับการใช้อุปกรณ์เก่าต่อไป เปรียบเทียบกัน รายการที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ใหม่ประกอบด้วย การลงทุนในอุปกรณ์ใหม่ และกำไรส่วนเกินที่เพิ่มขึ้นจากการใช้อุปกรณ์ใหม่ เนื่องจากการตัดสินใจดังกล่าวมีผลต่อเนื่องหลายปี การประเมินเพื่อการตัดสินใจจะใช้แนวทางการวิเคราะห์การลงทุน

2.4 การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ (Special order)

กิจการจะได้รับประโยชน์จากการรับคำสั่งซื้อพิเศษ (ราคาต่ำกว่าการขายปกติ) การตัดสินใจดังกล่าวเป็นผลต่อการเพิ่มยอดขาย แนวทางการวิเคราะห์ใช้กำไรส่วนเกินในการตัดสินใจ ซึ่งครอบคลุมถึง

1. กรณีกำลังการผลิตเหลืออยู่ จะกำหนดราคาพิเศษให้ลูกค้า
2. กรณีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ กิจการพยายามรักษาสถานะการทำงาน จึงพยายามสร้างยอดขาย

3. ตัดสินใจขายสินค้าเพียงครั้งเดียว เนื่องมาจากสินค้าเสื่อมสภาพ
4. ตอบสนองความต้องการของลูกค้าปกติ ที่ต้องการสินค้าที่มีลักษณะพิเศษ
5. การกำหนดราคาขายเพื่อเข้าสู่ตลาดใหม่ที่มีการแข่งขัน

ข้อมูลที่ควรทราบในการตัดสินใจดังกล่าว คือ พฤติกรรมต้นทุน ปริมาณและกำลังการผลิต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา และตลาด หลักการตัดสินใจ คือ กิจการรับคำสั่งซื้อพิเศษ ถ้ากำไรส่วนเกินจากการขายพิเศษมีค่าเป็นบวก โดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

1. กำลังการผลิตเหลืออยู่ ดังนั้น ต้นทุนเสียโอกาสจากการใช้กำลังการผลิตเป็นศูนย์ หรือต่ำมาก
2. คำสั่งซื้อพิเศษไม่มีผลกระทบต่อการขายปกติ
3. คำสั่งซื้อพิเศษ เป็นการขายเพียงครั้งเดียว จะไม่มีการขายซ้ำอีก

2.5 การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (Resource management)

กิจการที่มีทรัพยากรการผลิตจำกัด ต้องมีวิธีการจัดการสรรการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ทรัพยากรในการผลิตของกิจการมีหลายชนิดซึ่งส่งผลต่อกำลังการผลิต เช่น ชั่วโมงเครื่องจักร ชั่วโมงแรงงาน จำนวนวัตถุดิบ หรือวัสดุการผลิต เป็นต้น ซึ่งหากมีอยู่อย่างจำกัด การตัดสินใจจะใช้กำไรส่วนเกินต่อหน่วยโดยหากำไรที่เหมาะสมจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และเลือกผลิตสินค้า หรือ บริการที่สร้างกำไรส่วนเกินต่อหน่วยสูงสุด เพื่อสร้างส่วนผลสมสินค้าที่จะทำกำไรรวมสูงสุด แนวทางการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. ศึกษาถึงลักษณะและปริมาณการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดต่อการผลิตสินค้าหนึ่งหน่วย
2. เลือกสินค้าที่สร้างกำไรส่วนเกิน ต่อหนึ่งหน่วยทรัพยากรสูงสุดเป็นอันดับแรก และตามด้วยสินค้าที่สร้างกำไรส่วนเกินสูงเป็นลำดับถัดไปจนกว่าทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจะหมดไป

3. โดยปกติต้นทุนคงที่จัดสรร ต้นทุนร่วม หรือต้นทุนคงที่ทางอ้อม เป็นต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจแต่ถ้าการตัดสินใจที่มีผลทำให้ต้นทุนส่วนนี้เพิ่มขึ้นจะต้องนำมาประกอบการตัดสินใจ

2.6 การตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ร่วม : ขายหรือผลิตต่อ (Processing further or selling and intermediate product)

ผู้บริหารจะพิจารณาว่าสินค้าที่ใช้กระบวนการผลิตร่วมกันควรขายตามสภาพที่เป็นอยู่ หรือนำสินค้านั้นไปผลิตต่อ ผลิตภัณฑ์ร่วม (Joint product) คือ สินค้าหลายชนิดที่เป็นผลผลิตของกระบวนการผลิตร่วมกัน เมื่อถึงจุดแยกออก (Split-off point) แนวทางการตัดสินใจ คือ จะผลิตสินค้าต่อเมื่อรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตต่อ (Separable cost) เนื่องจาก

1. ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ถือเป็นต้นทุนส่วนเพิ่ม
2. ต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนจุดแยกออก ถือเป็นต้นทุนร่วมของการขายหรือผลิตต่อ ซึ่งเป็นต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3. การตัดสินใจเป็นอิสระจากการคำนวณต้นทุนสินค้า เนื่องจากต้นทุนสินค้าประกอบด้วยต้นทุนร่วมและต้นทุนในอดีต ในการตัดสินใจขายหรือผลิตต่อจะพิจารณาเฉพาะต้นทุนและรายได้ในปัจจุบันและอนาคตที่เกี่ยวข้อง

4. การตัดสินใจขึ้นกับทางเลือก การขาย และการผลิตต่อเท่านั้น ถ้ากำลังการผลิตมีเพียงพอกิจการสามารถดำเนินการทั้งสองทางเลือก ถ้าทางเลือกนั้นสร้างกำไรส่วนเกินเป็นบวก

2.7 การตัดสินใจปิดโรงงานหรือการปิดโรงงานชั่วคราว (Discontinue and unprofitable segment)

กิจการควรปิดโรงงานอย่างถาวร หรือชั่วคราว หากจากรายได้ของกิจการตกต่ำอย่างมาก หลักเกณฑ์การตัดสินใจ คือ กิจการควรปิดโรงงานอย่างถาวรหรือชั่วคราว ถ้ากิจการไม่สามารถสร้างรายได้มากกว่าต้นทุนผันแปรซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ และหากรายได้ส่วนเกินมากกว่าต้นทุนส่วนเกิด กิจการควรดำเนินกิจการต่อไป

การตัดสินใจในทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จะเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ของแต่ละทางเลือกโดยใช้ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เช่นเดียวกับการตัดสินใจในธุรกิจที่หลากหลายลักษณะโดยเฉพาะการกำหนดราคาสินค้า เนื่องจากการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเสถียรภาพทางราคา ทั้งการใช้แนวคิดแบบต้นทุนบวกหรือต้นทุนเป้าหมาย หรือการกำหนดราคาแบบรับคำสั่งซื้อพิเศษ ซึ่งราคาที่กำหนดขึ้นจะเป็นตัวชี้วัดราคาต่ำสุดที่กิจการยอมรับได้ รวมถึงการตัดสินใจอื่น เช่น การเลือกผลิตเองหรือซื้อจากบุคลากรภายนอก การเพิ่มหรือลดแผนงานหรือสินค้า การตัดสินใจเปลี่ยนแทนหรือรักษาอุปกรณ์เก่า การตัดสินใจอื่น เช่น การเลือกผลิตเองหรือซื้อจาก

บุคลากรภายนอก การเพิ่มหรือลดแผนงานหรือสินค้า การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือรักษาอุปกรณ์เก่า การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ร่วม และการตัดสินใจปิดโรงงานหรือการปิดโรงงานชั่วคราว ซึ่งการตัดสินใจเหล่านี้ ใช้แนวคิดต้นทุนส่วนเพิ่มเพื่อเปรียบเทียบส่วนต่างทางเลือกในการตัดสินใจ

(ผศ.อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2559)

ต้นทุนการตัดสินใจระยะสั้น

หน้าที่อย่างหนึ่งของนักบัญชีต้นทุน คือ จัดทำข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหาร เมื่อผู้บริหารจัดทำการตัดสินใจ เช่น เพิ่มสายผลิตภัณฑ์ใหม่หรือควรจะผลิตต่อหรือขาย ณ จุดแยกออก การตัดสินใจดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องพิจารณาทั้งในส่วน of ต้นทุน และผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังกล่าว

1. ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มและต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Benefits and Incremental Costs)

ผลประโยชน์ส่วนเพิ่มเป็นส่วนต่างระหว่างรายได้ของแต่ละทางเลือก ในขณะที่ต้นทุนส่วนเพิ่มเป็นส่วนต่างของต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ในการตัดสินใจแต่ละครั้ง ผู้บริหารจะต้องเลือกทางเลือกที่มีผลประโยชน์หรือรายได้มากที่สุด และมีต้นทุนต่ำที่สุด กระบวนการเพื่อการตัดสินใจเป็นวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์หาต้นทุนส่วนที่มีความแตกต่าง และรายได้ส่วนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งทำได้โดยแสดงการเปรียบเทียบรายได้ และต้นทุนในระหว่างทางเลือกเพื่อประกอบการตัดสินใจ

2. การวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม (Incremental Analysis)

เมื่อผู้บริหารต้องเผชิญหน้ากับทางเลือกที่ต้องตัดสินใจ การวิเคราะห์ส่วนเพิ่มสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจได้ สถานการณ์ต่างๆ ในระยะสั้นที่ผู้บริหารในแต่ละกิจการอาจต้องเผชิญหน้า เช่น การผลิตเองหรือซื้อชิ้นส่วนจากบุคคลภายนอก การยอมรับหรือปฏิเสธคำสั่งซื้อพิเศษ ควรเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ใหม่หรือไม่ ควรปิดแผนงานหรือไม่ หรือควรผลิตต่อหรือขายผลิตภัณฑ์ ณ จุดแยกขาย

3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง (Relevant and Irrelevant Information)

เมื่อผู้บริหารต้องเผชิญหน้ากับการตัดสินใจ ข้อมูลที่มีประโยชน์มากกว่า จะช่วยทำให้ผู้บริหารสามารถทำการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น หน้าที่ของนักบัญชี คือ ทำการรวบรวมหาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ เพื่อให้สามารถทำการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องคือ ข้อมูลที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาปัญหาในลักษณะที่มีความแตกต่างกันไป

4. สถานการณ์ของการตัดสินใจ

4.1 การผลิตเองหรือซื้อชิ้นส่วน

การตัดสินใจอย่างหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับกิจการอุตสาหกรรม คือ การตัดสินใจว่าจะผลิตหรือซื้อชิ้นส่วนจากบุคคลภายนอก

4.2 ควรยอมรับคำสั่งซื้อพิเศษหรือไม่

สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องทำการตัดสินใจอีกประการหนึ่ง คือ ควรยอมรับคำสั่งซื้อพิเศษหรือไม่ เมื่อลูกค้าเสนอราคาซื้อต่ำกว่าราคาขายปกติ

4.3 การเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ใหม่

ถ้ากิจการอุตสาหกรรมดำเนินงานยังไม่เต็มกำลังการผลิตที่มีอยู่ หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า กิจการยังมีพนักงานและเครื่องจักรที่มีกำลังการผลิตว่างเปล่า กิจการจึงกำลังพิจารณาว่าจะนำทรัพยากรที่สูญเปล่ามาใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใหม่ การตัดสินใจในกรณีนี้ผู้บริหารจะต้องทำตารางแสดงการวิเคราะห์กำไรที่เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าใหม่เพื่อประกอบการตัดสินใจ

4.4 การปิดแผนกงาน

ผู้บริหารอาจต้องเผชิญกับการตัดสินใจว่า ควรจะทำการปิดแผนกงานหรือไม่ ถ้ากิจการมีแผนกงานที่มีผลการดำเนินงานขาดทุน และดำเนินงานต่อไปเฉพาะส่วนของแผนกงานที่มีความสามารถในการทำกำไรได้ ซึ่งจะทำให้กิจการมีผลกำไรจากการดำเนินงานโดยภาพรวมสูงขึ้นได้ การวิเคราะห์ส่วนต่างจะต้องทำการเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินงานเมื่อรวมแผนกงานที่มีผลขาดทุนกับผลการดำเนินงานเมื่อปิดแผนกงานที่มีผลขาดทุน

4.5 กระบวนการผลิตต่อหรือขาย ณ จุดแยกออก

ผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิดของกิจการอุตสาหกรรมหลายๆ แห่ง สามารถจะขายได้ที่ลำดับขั้นตอนของกระบวนการที่แตกต่างกัน ในกรณีนี้ปัญหาอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องเผชิญหน้า เพื่อทำการตัดสินใจคือ ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นควรจะขายหรือนำไปผ่านกระบวนการผลิตต่อแล้วจึงขาย หลักการพื้นฐานของการตัดสินใจ คือ วิเคราะห์หารายได้ส่วนเพิ่ม ซึ่งเป็นผลมาจากการนำผลิตภัณฑ์ไปทำการผลิตต่อแล้วจึงนำไปขาย จะต้องมีย่านมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มจากการนำผลิตภัณฑ์ไปผลิตต่อ หลักการดังกล่าว คือ การวิเคราะห์ส่วนต่าง

5. การเปลี่ยนแปลงปริมาณการขาย

เครื่องมือสำคัญในอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถใช้กระบวนการตัดสินใจ การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร (Cost-volume-Profit Analysis) เทคนิคการตัดสินใจวิธีการนี้ จะแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของปริมาณการผลิตที่มีต่อต้นทุนและผลกำไรจากการดำเนินงาน ความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับลักษณะ

ของต้นทุนทั้ง 2 ประเภท กล่าวโดยสรุปได้ว่า ต้นทุนผันแปรรวมจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับระดับกิจกรรม เช่น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนผันแปรรวมที่เกี่ยวกับผลผลิตจะเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนต้นทุนคงที่จะยังมีจำนวนเท่าเดิม ไม่มีความเกี่ยวข้องกับระดับกิจกรรมการดำเนินงาน แต่จะมีจำนวนคงที่เท่าเดิมอยู่ภายใต้ช่วงระดับกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

5.1 การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร

การดำเนินธุรกิจทั้งหลาย สถานการณ์มีความต้องการใช้แนวคิดของการวิเคราะห์ต้นทุนปริมาณ และกำไร เพื่อใช้ในการบริหารการดำเนินงานขององค์กร การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร ถูกนำมาใช้เพื่อการวัดค่าผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตที่มีต่อผลกำไร แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาใช้เพื่อการคำนวณหาจุดคุ้มทุนซึ่งเป็นระดับกิจกรรมการดำเนินงานที่กิจการจะมีรายได้รวมเท่ากับค่าใช้จ่ายรวมพอดี ซึ่งหมายความว่า ณ ตำแหน่งนี้กิจการจะไม่มีกำไรและไม่ขาดทุน จุดคุ้มทุนนี้มีความสำคัญต่อผู้บริหารอย่างมาก เนื่องจากจะทำให้ผู้บริหารทราบว่า จะต้องทำการผลิตและขายสินค้าจำนวนเท่าใดจึงจะคุ้มทุนในการดำเนินงาน ปริมาณการขายใดๆ ที่สูงกว่าปริมาณการขาย ณ จุดคุ้มทุนจะส่งผลทำให้กิจการมีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร สามารถนำมาใช้เพื่อการคำนวณหาว่ากิจการมีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานเท่าใด ณ ระดับยอดขายใดๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือนำมาใช้เพื่อการคำนวณหาผลกระทบที่จะได้รับจากการที่ราคาขายหรือต้นทุนใดๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง

5.2 กำไรส่วนเกิน (Contribution Margin)

การคำนวณหากำไรส่วนเกินต้องทำการจำแนกต้นทุนตามลักษณะพฤติกรรม โดยจำแนกต้นทุนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระดับกิจกรรม ส่วนต้นทุนคงที่เป็นต้นทุนที่มีจำนวนรวมเท่าเดิม แม้ว่าจะระดับกิจกรรมการดำเนินงานจะเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ระดับกิจกรรมที่กล่าวถึง เป็นระดับกิจกรรมการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจภายในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

5.3 การคำนวณกำไรส่วนเกิน

การคำนวณหากำไรส่วนเกินของกิจการใดๆ สามารถคำนวณหาได้ 3 ลักษณะ คือ กำไรส่วนเกินรวม กำไรส่วนเกินต่อหน่วย และอัตรากำไรส่วนเกินดังนี้

5.3.1 กำไรส่วนเกินรวม (Total Contribution Margin) เป็นการคำนวณหากำไรส่วนเกินที่ระดับกิจกรรมการขายใดๆ ที่ต้องการทราบ โดยนำยอดขายหักด้วยต้นทุนผันแปรรวมที่ระดับกิจกรรมการขายเดียว กำไรส่วนเกินรวมนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับกิจกรรมการขาย ถ้าขาย

ได้มาก กำไรส่วนเกินรวมจะมากขึ้น ถ้าขายได้ลดลง กำไรส่วนเกินรวมจะลดลง ถ้าขายได้ในจำนวนที่มากพอ จะได้กำไรส่วนเกินรวมเพียงพอที่จะนำไปชดเชยต้นทุนคงที่ได้หมดพอดี

$$\text{กำไรส่วนเกิน} = \text{ยอดขาย} - \text{ต้นทุนผันแปรรวม}$$

5.3.2 กำไรส่วนเกินต่อหน่วย (Contribution Margin per Unit) การคำนวณหากำไรส่วนเกินต่อหน่วย จำเป็นต้องทราบราคาขายต่อหน่วยและต้นทุนผันแปรต่อหน่วย กำไรส่วนเกินต่อหน่วยคำนวณหาได้โดยการนำราคาขายต่อหน่วยหักออกด้วยต้นทุนผันแปรต่อหน่วย

$$\text{กำไรส่วนเกินต่อหน่วย} = \text{ราคาขายต่อหน่วย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}$$

5.3.3 อัตรากำไรส่วนเกิน (Contribution Margin Ratio) เป็นการแสดงกำไรส่วนเกินในลักษณะที่คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของยอดขาย หรือแสดงกำไรส่วนเกินต่อหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาขายต่อหน่วย

$$\text{อัตรากำไรส่วนเกิน} = \frac{\text{กำไรส่วนเกินรวม}}{\text{ยอดขาย}}$$

หรือ

$$\text{อัตรากำไรส่วนเกิน} = \frac{\text{กำไรส่วนเกินต่อหน่วย}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย}}$$

5.3.4 จุดคุ้มทุน (Break-even Point) ก่อนหน้านี้ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้วว่า จุดคุ้มทุนเป็นระดับกิจกรรมการดำเนินงานที่กิจการมีรายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวม ซึ่งจะทำให้กิจการไม่มีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงาน จุดคุ้มทุนนี้สามารถคำนวณหาได้จากสูตรหรือแผนภาพก็ได้ สำหรับสูตรการคำนวณหาจุดคุ้มทุนแสดงได้ดังนี้

$$\text{หน่วยขายที่คุ้มทุน} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{กำไรส่วนเกินต่อหน่วย}}$$

$$\text{ยอดขายที่คุ้มทุน} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{อัตรากำไรส่วนเกิน}}$$

วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อการประเมินค่าจุดคุ้มทุนได้ คือ การจัดทำกราฟต้นทุน ปริมาณ และกำไร เพื่อแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างต้นทุน รายได้ และระดับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กราฟนี้จะชี้ให้เห็นถึงตำแหน่งที่จุดคุ้มทุน และบอกให้ทราบถึงความสามารถในการทำกำไรที่ระดับกิจกรรมการผลิตและขายที่แตกต่างกันไป

5.3.5 กำไรที่ต้องการ (Desired Profit) ผู้บริหารขององค์กรที่แสดงหากำไร จะให้ความสนใจกับยอดขายที่จะทำให้มีกำไรตามที่ต้องการ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

ต้นทุน ปริมาณ และกำไร สามารถช่วยให้ทราบได้ว่ายอดขายที่มีจำนวนเท่าใด หรือต้องการขายสินค้ากี่หน่วยจึงจะมีกำไรตามที่ต้องการได้ เมื่อพิจารณาจากกราฟต้นทุน ปริมาณ และกำไรที่แสดงข้างต้น ทำให้สามารถปรับรูปแบบของสูตรการคำนวณหาปริมาณการผลิตและขายที่จะทำให้มีกำไรตามที่ต้องการ ได้ดังนี้

$$\text{หน่วยขายที่มีกำไรตามต้องการ} = \frac{(\text{ต้นทุนคงที่รวม} + \text{กำไรที่ต้องการ})}{\text{กำไรส่วนเกินต่อหน่วย}}$$

5.3.6 การประยุกต์ใช้ต้นทุน ปริมาณ และกำไร

การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณ และกำไร สามารถนำมาใช้เพื่ออธิบายให้เห็นถึงผลกระทบที่มีต่อกำไรอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาขาย ต้นทุน และหน่วยผลิตและขาย (การบัญชีต้นทุน รศ.เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ, 2556)

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุน (Cost Analysis)

การบัญชี คือ กระบวนการการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกของกิจการ

การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) เป็นกระบวนการการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานผลิตสินค้าและบริการ การบัญชีต้นทุนถือเป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีการเงินที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงินเพื่อนำเสนอแก่บุคคลภายนอกในขณะเดียวกันการบัญชีต้นทุนยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีเพื่อการจัดการหรือการบัญชีบริหารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและตัดสินใจของฝ่ายบริหาร

วัตถุประสงค์ของการบัญชีต้นทุน นอกจากการใช้ข้อมูลต้นทุนในการรายงานผลการดำเนินงานในงบการเงิน คือ เพื่อใช้ในการวัดผลกำไรขาดทุนประจำงวดแล้ว ข้อมูลการบัญชีต้นทุนยังมีวัตถุประสงค์ด้านอื่นอีก เช่น ใช้ในการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อใช้ในการวางแผนและควบคุม เพื่อใช้ในการกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ และเพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของทรัพยากรต่างๆ ความมีประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากรรายละเอียดและตัวอย่างของวัตถุประสงค์ของการบัญชีต้นทุนอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. การวัดผลกำไรขาดทุนประจำงวด งบกำไรขาดทุนเป็นงบแสดงผลการดำเนินงานประจำงวด สำหรับกิจการที่ผลิตสินค้าและให้บริการ งบต้นทุนการผลิตเป็นส่วนประกอบของงบกำไรขาดทุนที่แสดงรายละเอียดของต้นทุนการผลิตและต้นทุนสินค้าขายและบริการ ประกอบด้วย

วัตถุดิบค่าแรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อมูลของกิจการซื้อขายสินค้าโดยทั่วไป

2. การคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า การคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้านอกจากจะแสดงในงบกำไรขาดทุนประจำงวดแล้ว การบัญชีต้นทุนต้องให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอถึงวันสิ้นงวดบัญชีที่มีการรายงานงบการเงินประจำงวด การคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าสำคัญมากสำหรับผู้บริหาร โดยเฉพาะฝ่ายขายและฝ่ายผลิต

3. การวางแผนและควบคุม การวางแผน ได้แก่ การวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและบริการ ซึ่งสืบเนื่องถึงการวางแผนทางการผลิตด้วย เช่น การวางแผนการใช้ปัจจัยการผลิต การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่น การนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง วิเคราะห์ผลต่างเพื่อหาข้อบกพร่องในการบริหารการเงิน การตลาดและการผลิต

4. การกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบรายละเอียดของต้นทุนของสินค้าและบริการ เพื่อใช้ในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมกับสภาวะทางการตลาด สภาวะทางเศรษฐกิจ และการแข่งขัน เพื่อให้บรรลุการวางแผนการบริหารกำไรของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. การเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ การตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ ทุกขั้นตอน จำเป็นต้องนำข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนมาเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ ได้แก่ การตัดสินใจระยะสั้น เช่น การตัดสินใจในการกำหนดราคาขาย การบริหารต้นทุน การควบคุมคุณภาพ การเพิ่มหรือลดสายการผลิต การตัดสินใจเลือกทางเลือกผลิตภัณฑ์ ส่วนการตัดสินใจระยะยาว เช่น การตัดสินใจขยายกิจการ การลงทุนโรงงาน เครื่องจักร การเลือกการลงทุนระยะยาว

6. การประเมินผลการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงานขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระจายอำนาจหรือการรวมอำนาจการตัดสินใจและระดับของการตัดสินใจ เริ่มตั้งแต่ระดับองค์กรหรือระดับกิจการ และการวัดผลการดำเนินงาน ก็คือกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน ซึ่งวัดได้จากผลต่างของรายได้จากการดำเนินงาน หักด้วยต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ระดับส่วนงาน เช่น ส่วนงานตามผลิตภัณฑ์ ส่วนงานตามภูมิภาค ส่วนงานตามความรับผิดชอบ ระดับแผนก และระดับบุคคล ข้อมูลที่ใช้การวัดผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของระดับหน่วยงาน หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบด้านรายได้ เช่น ฝ่ายการตลาด แผนกขาย ความรับผิดชอบด้านต้นทุน เช่น ฝ่ายผลิต แผนกผลิต ความรับผิดชอบ

ด้านกำไร เช่น ศูนย์กำไรแยกตามส่วนงาน ดังนั้น ข้อมูลต้นทุนจึงมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงานที่มีต้นทุนที่ส่วนในความรับผิดชอบ

ขอบเขตของการบัญชีต้นทุน

ขอบเขตของการบัญชีต้นทุนดั้งเดิมมุ่งเน้นการคำนวณต้นทุนสินค้าและบริการ ประกอบด้วย วัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายการผลิต โดยเน้นต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง (Actual Costs) ต่อมามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เร่งด่วน การใช้ข้อมูลต้นทุนจริงอาจล่าช้า จึงมีการพัฒนาการบัญชีต้นทุนโดยประมาณ (Estimated Costs) และต้นทุนมาตรฐาน (Standard Costs) บัญชีต้นทุนในปัจจุบันมีความหลากหลาย ไม่เฉพาะการคำนวณต้นทุนสินค้าและบริการเท่านั้น มีการกำหนดต้นทุนตามความรับผิดชอบ (Responsibility Costing) หรือต้นทุนตามกิจกรรม (Activity-Based Costing, ABC) ประกอบกับปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีระบบสารสนเทศที่มีส่วนช่วยในการจัดทำและใช้ข้อมูลการบัญชีต้นทุนที่มากและหลากหลายตามความต้องการของผู้ใช้ และความซับซ้อนของธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

แนวคิดและการจำแนกประเภทต้นทุน

แนวคิดเบื้องต้นในการจำแนกประเภทต้นทุนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. จำแนกตามลักษณะหรือองค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุดิบ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต เป็นแนวคิดเบื้องต้นในการรวบรวมต้นทุนการผลิตสินค้า แนวคิดนี้ใช้ในการจัดทำงบการเงินการตัดสินใจของผู้บริหาร

2. จำแนกตามหน้าที่ ได้แก่ การผลิต การขาย การขนส่ง การบริหาร การวิจัยและพัฒนา เป็นการจำแนกตามหน้าที่ เช่น หน้าที่ของฝ่ายการผลิต คือ การผลิตสินค้า ต้นทุนการผลิตสินค้าจะประกอบด้วย วัตถุดิบ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายการผลิต ส่วนหน้าที่ของการขาย คือการขายสินค้า ค่าใช้จ่ายในการขายสินค้า เช่น ค่านายหน้า ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย

3. จำแนกเป็นทางตรงและทางอ้อม ในการจำแนกทางตรงและทางอ้อม โดยทั่วไปมักใช้ในการจัดการหรือการบริหาร สามารถทราบลักษณะของต้นทุนทางตรงซึ่งเป็นต้นทุนที่มีสาระสำคัญของสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงทางตรง ส่วนต้นทุนทางอ้อม มักจะเป็นต้นทุนที่ใช้ในการผลิตโดยรวม เช่น ค่าวัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงทางอ้อม ตัวอย่างเช่น การผลิตช้างไม้ แกะสลัก ต้นทุนทางตรง คือ ไม้ที่เป็นวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานแกะสลัก เป็นค่าแรงทางตรง ส่วนต้นทุนทางอ้อม ได้แก่ วัสดุทางอ้อม เช่น ค่ากระดาษทราย เล็กเกอร์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบทางอ้อม ส่วนค่าพนักงานทำความสะอาดโรงงาน ค่ายามรักษาการณ์ เป็นค่าแรงทางอ้อม ค่าใช้จ่ายในโรงงานอื่นๆ ถือเป็นต้นทุนทางอ้อมที่ต้องมีการจัดสรรเช่นเดียวกัน

4. จำแนกตามความผันแปร ได้แก่ คงที่ ผันแปร กึ่งผันแปร เป็นการจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรม ต้นทุนคงที่ คือ ต้นทุนโดยรวมที่เกิดขึ้นอย่างคงที่ ไม่ผันแปรไปตามกิจกรรมหรือตามจำนวนสินค้าที่ผลิต เช่น ค่าเช่าอาคาร ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ ต้นทุนผันแปร คือ ต้นทุนที่ผันแปรไปตามระดับกิจกรรมหรือตามหน่วยที่ผลิต ต้นทุนกึ่งผันแปร คือ ต้นทุนที่มีลักษณะผสม ส่วนหนึ่งมีลักษณะคงที่ และอีกส่วนหนึ่งมีลักษณะผันแปรไปตามกิจกรรม

5. จำแนกตามความสามารถในการควบคุม ได้แก่ ควบคุมได้ ควบคุมไม่ได้ กรณีที่จำแนกเป็นต้นทุนที่ควบคุมได้กับควบคุมไม่ได้ มักใช้กับการบริหาร ต้นทุนที่สามารถควบคุมได้และไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยทั่วไปแล้ว ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอก เช่น การนำเข้า ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ อาจมาจากความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ราคาสินค้า ราคาน้ำมัน ผลกระทบทางการเมืองและเศรษฐกิจ

6. จำแนกตามความเป็นปกติ ได้แก่ ปกติ ไม่ปกติ เป็นการจำแนกเพื่อการจัดการ เช่น ต้นทุนการสูญเสียที่เป็นไปตามปกติ อาจถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนรวม แต่ถ้ายการสูญเสียไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ เช่น เกิดจากความผิดปกติของกระบวนการผลิต การผิดปกติของพลังงาน หรืออุบัติเหตุ กรณีนี้จะแยกต้นทุนต่างหากจากต้นทุนการผลิตตามปกติ

แนวคิดในการจำแนกประเภทต้นทุนที่กล่าวข้างต้นมีผลต่อการบัญชีและการรายงานทางการเงิน การจำแนกประเภทต้นทุนตามลักษณะหรือองค์ประกอบ และการจำแนกตามหน้าที่ มักใช้ในการจำแนกประเภทเพื่อจัดทำงบการเงิน ส่วนการจำแนกทางตรงและทางอ้อม การจำแนกตามความผันแปร การจำแนกตามความสามารถในการควบคุม การจำแนกตามความเป็นปกติ เป็นการจำแนกประเภทต้นทุนเพื่อการจัดการ

(การบัญชีต้นทุนหลักและกระบวนการ, พรณิภา รอดวรรณะ, 2560)

การจำแนกข้อมูลต้นทุนเพื่อการบริหาร

สินทรัพย์ ค่าใช้จ่าย และต้นทุนสินค้าที่ขายเป็นข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากสินทรัพย์ (Assets) หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้น (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552:15) ค่าใช้จ่าย (Expenses) หมายความว่าผลขาดทุนและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตามปกติของกิจการ ตัวอย่างของค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึงต้นทุนขาย ค่าจ้างและค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายมักอยู่ในรูปกระแสออกหรือการเสื่อมค่าของสินทรัพย์ เช่น เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552:21) ส่วนต้นทุนสินค้าที่ขาย (Cost of Goods Sold) หมายถึง

ต้นทุนของสินค้าที่ขายหรือบริการที่ใช้ในกิจการซื้อเพื่อขาย หรือในกิจการผลิตเพื่อขาย (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538 : 37) จากความหมายดังกล่าว ต้นทุนจึงหมายถึง มูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ โดยมูลค่านั้นจะต้องสามารถวัดได้เป็นหน่วยเงินตรา ซึ่งเป็นลักษณะของการลดลงในสินทรัพย์หรือเพิ่มขึ้นในหนี้สิน ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ เมื่อต้นทุนใดที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้ใช้ประโยชน์ทั้งสิ้นแล้ว ต้นทุนนั้นก็จะถือเป็น “ค่าใช้จ่าย” ส่วนต้นทุนที่กิจการสูญเสียไป แต่จะให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคต เรียกว่า “สินทรัพย์”

ต้นทุนมีความหมายหลายลักษณะ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ในการเลือกใช้ต้นทุนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การนำต้นทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ก็อาจทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ ต้นทุนสามารถจำแนกได้หลายลักษณะดังนี้

1.1 การจำแนกต้นทุนตามลักษณะส่วนประกอบของสินค้า

ส่วนประกอบของต้นทุนในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Cost of a Manufactured Product) แต่ละชนิด จะประกอบด้วยวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งถ้าพิจารณาในด้านทรัพยากรที่เป็นส่วนประกอบของสินค้าแล้วสามารถแยกได้ดังนี้

1.1.1 วัตถุดิบ (Material) หมายถึง ของที่ซื้อหรือได้มาเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบอันสำคัญในการทำหรือผลิตสินค้าสำเร็จรูป (ส.บข., 2538 : 66) ซึ่งต้นทุนที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าอาจจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- วัตถุดิบทางตรง (Direct Material) หมายถึง มูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรงและเป็นส่วนสำคัญที่สามารถคิดเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิตได้โดยง่าย (ส.บข., 2538 : 42) วัตถุดิบทางตรงจึงถือเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต และสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในปริมาณและต้นทุนเท่าใด รวมทั้งจัดเป็นวัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดนั้น เช่น ไม้แปรรูปจัดเป็นวัตถุดิบทางตรงของการผลิตเฟอร์นิเจอร์ ผ้าเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ขางคืบเป็นวัตถุดิบในการผลิตยางรถยนต์แร้เหล็กเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมถลุงเหล็ก กระดาษเป็นวัตถุดิบในธุรกิจสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

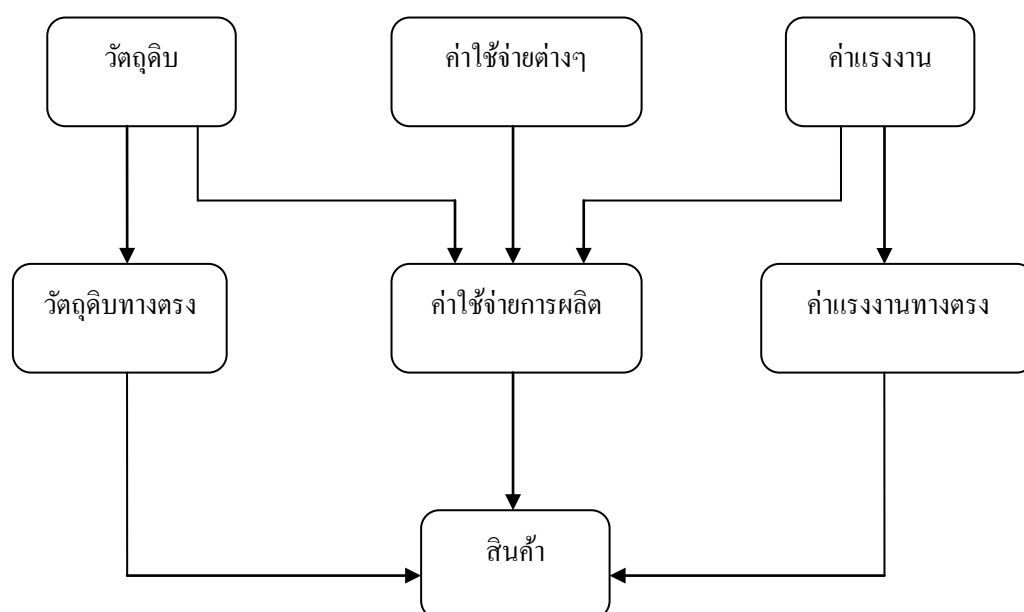
- วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Material) หมายถึง มูลค่าวัตถุดิบที่มีใช้ส่วนสำคัญในการผลิตและคิดเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิตหน่วยใดหน่วยหนึ่งได้ยาก (ส.บข., 2538 : 56) วัตถุดิบทางอ้อมจึงเป็นวัตถุดิบที่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักหรือวัตถุดิบส่วนใหญ่ เช่น ตะปู กาว กระดาษทราย ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของการทำเครื่องหนังหรือเฟอร์นิเจอร์ น้ำมันหล่อลื่นเครื่องจักร เส้นด้ายที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น โดยปกติแล้ว วัตถุดิบทางอ้อมอาจจะถูกเรียกว่า “วัสดุโรงงาน” ซึ่งจะถือเป็นค่าใช้จ่ายการผลิตชนิดหนึ่ง

1.1.2 ค่าแรงงาน (Labor or Wage) ค่าแรงงาน หมายถึง ค่าตอบแทนบริการที่คิดให้แก่ผู้รับจ้างเป็นรายชิ้นหรือรายวัน (ส.บช., 2538 : 93) ค่าแรงงานจึงเป็นค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือคนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า โดยปกติแล้วค่าแรงงานจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ค่าแรงงานทางตรง และค่าแรงงานทางอ้อม

- ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรงและสามารถคิดเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิตได้โดยง่าย (ส.บช., 2538 : 42) ค่าแรงงานทางตรงจึงเป็นค่าแรงงานที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับค่าแรงงานทางอ้อมในการผลิตสินค้า และจัดเป็นค่าแรงงานส่วนสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น คนงานทำงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตก็ควรถือเป็นแรงงานทางตรง หรือ พนักงานในสายการประกอบสินค้า เป็นต้น

- ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect Labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่มีได้ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรง และคิดเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิตได้ยาก (ส.บช., 2538 : 56) ค่าแรงงานทางอ้อมจึงเป็นค่าแรงงานที่มีใช้แรงงานหลัก หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าโดยตรง เช่น เงินเดือนผู้ควบคุมโรงงาน เงินเดือนพนักงานทำความสะอาดเครื่องจักร และโรงงาน เงินเดือนพนักงานตรวจสอบคุณภาพ เงินเดือนช่างซ่อมบำรุง ตลอดจนต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับคนงาน เช่น ค่าภาษีที่ออกให้ลูกจ้าง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการ เป็นต้น ซึ่งค่าแรงงานทางอ้อมเหล่านี้จะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต

1.1.3 ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า แต่ไม่รวมถึงค่าวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง (ส.บช., 2538 : 65) ค่าใช้จ่ายในการผลิตจึงเป็นแหล่งรวบรวมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า ซึ่งนอกเหนือจากวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง เช่น วัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงงานทางอ้อม ค่าใช้จ่ายการผลิตทางอ้อมอื่น ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ค่าประกันภัย ค่าภาษี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำเนินการผลิตในโรงงานเท่านั้น ไม่รวมถึงเงินเดือน ค่าค่าไฟฟ้า ค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในสำนักงาน ดังนั้น ค่าใช้จ่ายการผลิตจึงถือเป็นที่รวมของค่าใช้จ่ายการผลิตทางอ้อม (Cost Pool of Indirect Manufacturing Costs) นอกจากนี้ยังมีการเรียกค่าใช้จ่ายการผลิตในชื่ออื่น เช่น ค่าใช้จ่ายโรงงาน (Factory Overhead) โสหุ้ยการผลิต (Manufacturing Burden) ต้นทุนผลิตทางอ้อม (Indirect Production Cost) เป็นต้น

ภาพที่ 2 แสดงส่วนประกอบของการผลิตสินค้า

ที่มา : การบัญชีต้นทุน, อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2559

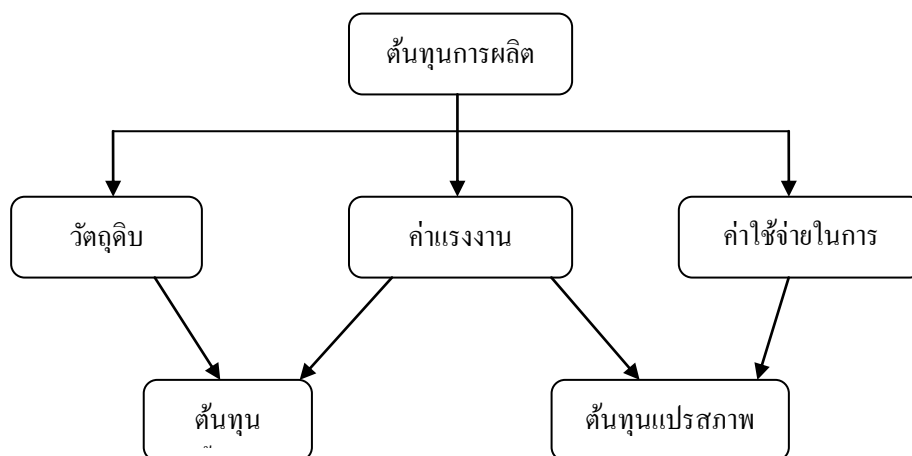
1.2 การจำแนกต้นทุนตามความสำคัญและลักษณะต้นทุนการผลิต

การจำแนกต้นทุนตามความสำคัญและลักษณะต้นทุนการผลิตนั้น จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการจำแนกต้นทุนตามส่วนประกอบของการผลิต ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจำแนกต้นทุนในลักษณะนี้ ก็เพื่อใช้ในการวางแผนและควบคุมมากกว่าที่จะจำแนกเพื่อการคำนวณต้นทุนของสินค้าหรือบริการ การจำแนกต้นทุนตามความสำคัญและลักษณะของต้นทุนการผลิต สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ

1.2.1 ต้นทุนขั้นต้น (Prime Cost) หมายถึง ต้นทุนที่คำนวณจากวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรงเท่านั้น (ส.บช. 2538: 75) ต้นทุนขั้นต้นจึงเป็นต้นทุนรวมระหว่างวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง ซึ่งตามปกติเราจะถือว่าต้นทุนขั้นต้นจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการผลิต ในปัจจุบันการผลิตในธุรกิจบางแห่งมีการใช้เครื่องจักรมากขึ้น ทำให้ต้นทุนค่าแรงงานทางตรงลดลง ในลักษณะเช่นนี้ต้นทุนขั้นต้นก็จะไม่มีความสำคัญลดลงเมื่อเทียบกับต้นทุนแปรสภาพ

1.2.2 ต้นทุนแปรสภาพ (Conversion Cost) หมายถึง ต้นทุนที่คำนวณจากค่าแรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายในการผลิตเท่านั้น (ส.บช., 2538 :35) ต้นทุนแปรสภาพจึงเป็นต้นทุนรวมระหว่างค่าแรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งเกี่ยวกับการแปรสภาพและเปลี่ยนรูปแบบจากวัตถุดิบทางตรงให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป ปัจจุบันกิจการมีการลงทุนใน

เครื่องจักรและเทคโนโลยีมากขึ้น ค่าเสื่อมราคา ค่าซ่อมบำรุง ซึ่งจัดเป็นค่าใช้จ่ายการผลิตก็จะมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ธุรกิจที่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงจะให้ความสำคัญกับต้นทุนแปรสภาพมากกว่าต้นทุนขั้นต้น

ภาพที่ 2 แสดงการจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม

ที่มา : การบัญชีต้นทุน, อนุรักษ ทองสุโขวงศ์, 2559

1.3 การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม

การจำแนกต้นทุนความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรมบางครั้งเรียกว่า “การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน (Cost Behavior)” ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นการวิเคราะห์จำนวนของต้นทุนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต หรือระดับของกิจกรรมที่เป็นตัวผลักดันต้นทุน ในการผลิตทั้งที่เกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม การประเมิน และการวัดผลการดำเนินงาน การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรมสามารถจำแนกต้นทุนได้ 3 ชนิด คือ ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผสม ซึ่งเป็นการจำแนกต้นทุนที่อยู่ในช่วงที่มีความหมาย (Relevant Range) โดยเป็นช่วงที่ต้นทุนคงที่รวมและต้นทุนผันแปรต่อหน่วยยังมีลักษณะคงที่หรือไม่เปลี่ยนแปลง

การแยกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับระดับกิจกรรมแยกได้เป็น ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผสมในความเป็นจริง ยังสามารถพิจารณาพฤติกรรมต้นทุนอย่างละเอียดได้ดังนี้

1.3.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนหน่วยที่ผลิต เช่น วัตถุดิบ ค่าเชื้อเพลิง เป็นต้น (ส.บ.ช., 2538 : 91) ต้นทุนชนิดนี้จึงมีลักษณะผันแปรไปตามระดับของปริมาณการผลิตในสัดส่วนหรืออัตราส่วนที่ค่อนข้างแน่นอน เช่น ต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตสินค้า 1 ชิ้น ต้องใช้วัตถุดิบ 3 หน่วย หน่วยละ 10

บาท หรือ 30 บาท ต่อสินค้า 1 ชิ้น ถ้าต้องการผลิตสินค้า 30,000 ชิ้น ต้องใช้วัตถุดิบ 90,000 หน่วย ($30,000 \times 30$) หรือต้นทุนทั้งสิ้น 900,000 บาท ($30,000 \times 30$) ในทางปฏิบัติ วัตถุดิบดังกล่าวอาจใช้ไม่ได้ตามที่ตั้งไว้ ดังนั้นควรพิจารณาต้นทุนผันแปรเป็น 2 ชนิด คือ ต้นทุนผันแปรอย่างแท้จริง และ ต้นทุนผันแปรตามระดับ

- ต้นทุนผันแปรอย่างแท้จริง (True Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีลักษณะต้นทุนต่อหน่วยคงที่ ในขณะที่ต้นทุนรวมจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับของปริมาณการผลิตหรือระดับกิจกรรม เช่น ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงานทางตรงที่มีการจ่ายตามชั่วโมงแรงงาน เป็นต้น

- ต้นทุนผันแปรตามระดับ (Step Variable Cost) จัดเป็นต้นทุนผันแปรที่มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงมาก คือมีต้นทุนต่อหน่วยคงที่ ณ ระดับการผลิตหนึ่ง และจะมีต้นทุนต่อหน่วยเปลี่ยนแปลงไปอีกระดับการผลิตหนึ่ง โดยปกติแล้วต้นทุนลักษณะเช่นนี้จะเป็นต้นทุนทางอ้อม เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงานทางอ้อม เป็นต้น

1.3.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนหน่วยที่ผลิตหรือจำนวนของรายได้ เช่น เงินเดือน ค่าเช่า เป็นต้น (ส.บช., 2538: 49) ต้นทุนคงที่จึงเป็นต้นทุนที่มีต้นทุนรวมคงที่ตลอดทุกระดับการผลิตในช่วงของต้นทุนที่มีความหมายต่อการตัดสินใจโดยต้นทุนต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับของปริมาณการผลิต เช่น กิจการมีค่าประกันภัยโรงงานที่ต้องจ่ายปีละ 300,000 บาท ในปีนั้นไม่ว่ากิจการจะทำการผลิตสินค้าเท่าใด ก็ต้องจ่ายค่าประกันภัยโรงงานทั้งสิ้น 300,000 บาท เช่นเดิม หากในปีนั้นสามารถผลิตสินค้าได้ 50,000 หน่วย ต้นทุนค่าประกันภัยโรงงานต่อหน่วย จะเท่ากับ 6 บาท ($300,000/50,000$) แต่หากผลิตได้ 100,000 หน่วย ต้นทุนค่าประกันภัยโรงงานจะลดลงเหลือ 2 บาท ($300,000/100,000$) ดังนั้นการตัดสินใจในการผลิตจะต้องคำนึงถึงปริมาณการผลิต และใช้ต้นทุนคงที่ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ เมื่อพิจารณาให้ดีจะพบว่า ในทางปฏิบัติต้นทุนคงที่ที่คงที่ตลอดทุกระดับการผลิตนั้นมีค่อนข้างน้อย ดังนั้นควรพิจารณาแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ต้นทุนคงที่อย่างแท้จริง และต้นทุนคงที่ตามระดับ

- ต้นทุนคงที่อย่างแท้จริง (True Fixed Cost) เป็นต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามระดับของปริมาณการผลิต ไม่ว่าจะทำการผลิตสินค้า ณ ระดับใดก็ตาม เช่น ค่าเช่าโรงงาน ค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง เป็นต้น

- ต้นทุนคงที่ตามระดับ (Step Fixed Cost) เป็นต้นทุนคงที่คงอยู่ในช่วงกิจกรรมหนึ่งๆ และจะเปลี่ยนไปหากมีระดับกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะเช่นนี้ เช่น ค่าเสื่อมราคาเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มเครื่องจักรในการผลิต ค่าเช่าที่เพิ่มขึ้นเมื่อมีการขยาย

โรงงาน หรือเงินเดือนผู้ควบคุมโรงงานเพิ่มขึ้นเมื่อมีปริมาณงานหรือสินค้ามากขึ้น ดังนั้น จะเห็นว่าต้นทุนคงที่ลักษณะนี้หากนำไปใช้ในการตัดสินใจต้องระมัดระวังและให้ความสนใจ

1.3.3 ต้นทุนผสม (Mixed Cost) เป็นต้นทุนที่มีพฤติกรรมส่วนหนึ่งคงที่ และส่วนหนึ่งผันแปรไปตามระดับของกิจกรรม ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของกิจการมักมีลักษณะเช่นนี้ การพิจารณาจะแบ่งต้นทุนผสมออกเป็น 2 ลักษณะคือ ต้นทุนผสมอย่างแท้จริง และต้นทุนผสมเชิงประยุกต์

- ต้นทุนผสมอย่างแท้จริง (True Mixed Cost) เป็นต้นทุนที่มีพฤติกรรมส่วนหนึ่งเป็นต้นทุนคงที่อย่างแท้จริง และส่วนหนึ่งเป็นต้นทุนผันแปรอย่างแท้จริงเช่นกัน เช่น ต้นทุนค่าโทรศัพท์ที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนพื้นฐานส่วนหนึ่ง และจ่ายตามระดับของการปฏิบัติงานส่วนหนึ่ง เป็นต้น

- ต้นทุนผสมเชิงประยุกต์ (Applied of Mixed Cost) เป็นต้นทุนผสมระหว่างต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรที่มีลักษณะและรูปแบบไม่แน่นอน แต่สามารถระบุได้หรือทราบอัตราของการเปลี่ยนแปลงในรูปของต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรได้อย่างชัดเจน

1.3.4 ต้นทุนที่ไม่ทราบพฤติกรรม (Unknown Costs Behavior) บ่อยครั้ง มักพบว่าต้นทุนบางชนิดไม่สามารถทราบหรือระบุอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน หรือไม่สามารถกำหนดได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุของการเกิดต้นทุน การกำหนดและศึกษาต้นทุนชนิดนี้เป็นเรื่องค่อนข้างยาก จึงต้องอาศัยเทคนิคในการประมาณต้นทุนต่างๆ เข้ามาช่วย

1.4 การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับหน่วยต้นทุน

ในการจำแนกต้นทุนลักษณะนี้เราสามารถที่จะจำแนกได้ 2 ชนิด คือต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม โดยพิจารณาตามความสามารถที่จะระบุได้ว่าต้นทุนใดเป็นต้นทุนของงานใด แผนกใดหรือเขตการขายใด เป็นต้น

1.4.1 ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) หมายถึง ต้นทุนฝ่ายบริหารสามารถที่จะระบุได้ว่าต้นทุนใดเป็นของหน่วยต้นทุน (Cost Object) ใด เช่น วัตถุดิบทางตรงและค่าแรงทางตรงที่ใช้ในการผลิตงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง หรือค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรในแผนกประกอบคือต้นทุนทางตรงของแผนกประกอบนั่นเอง

1.4.2 ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) ต้นทุนร่วม (Common Cost) ที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากหน่วยต้นทุนใด โดยปกติแล้วต้นทุนทางอ้อมนี้จะถูกแบ่งสรรให้แก่หน่วยต้นทุนด้วยเทคนิควิธีในการจัดสรรต้นทุน (Allocation Techniques) และโดยทั่วไปต้นทุนทางอ้อมหมายถึงค่าใช้จ่ายการผลิตของสินค้า

1.5 การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่งานในสายการผลิต

การดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมมักจะประกอบไปด้วยแผนกต่าง ๆ ในสายการผลิตสินค้าจำนวนมาก และแต่ละแผนกก็ทำหน้าที่งานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับกิจการที่ทำการผลิตสินค้าสามารถจำแนกต้นทุนแผนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.5.1 ต้นทุนแผนกผลิต (Cost of Production Department) หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเครื่องจักร คนงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในแผนกผลิตสินค้าของกิจการ เช่น แผนกตัด แผนกเชื่อม แผนกประกอบ แผนกบรรจุ เป็นต้น

1.5.2 ต้นทุนแผนกบริการ (Cost of Service Department) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง โดยแผนกเหล่านี้จะทำหน้าที่ในด้านการบริการให้แก่แผนกอื่น เช่น แผนกเงินเดือนและค่าจ้าง แผนกบุคคล แผนกซ่อมบำรุง แผนกธุรการ โรงงาน เป็นต้น ปกติแล้วต้นทุนในแผนกบริการส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะถูกจัดสรรต้นทุนเข้าแผนกผลิตเพื่อทำการคำนวณหาต้นทุนผลิตที่เหมาะสม โดยการจัดสรรต้นทุนจากแผนกบริการให้แก่แผนกผลิตจะคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของแผนกผลิตจากแผนกบริการนั้น

1.6 การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่งานในกิจการ

การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่งานเป็นการพิจารณาต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของหน้าที่งานต่างๆ โดยปกติแล้วจะแบ่งหน้าที่งานในกิจการต่างๆ ออกเป็น 4 หน้าที่งานคือการผลิต การตลาด การบริหาร และการเงิน ดังนั้น ต้นทุนที่เกิดขึ้นในหน้าที่งาน คือ

1.6.1 ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Manufacturing Cost) หมายถึง ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายต่างๆเกี่ยวกับการผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง

1.6.2 ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตลาดหรือค่าใช้จ่ายในการขาย (Marketing Costs Or Selling Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย หรือ บริการ เช่นค่าโฆษณา ค่านายหน้าพนักงานขายรวมถึงค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขายและบริการอื่น

1.6.3 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายการบริหาร (Administrative Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการอันเป็นส่วนรวม ในลักษณะที่เกี่ยวกับการสั่งการควบคุม และการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ยังรวมถึงเงินเดือนของผู้บริหารและพนักงานในแผนกที่ไม่เกี่ยวกับแผนกผลิตและแผนกขาย

1.6.4 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายทางการเงิน (Financial Costs or Financial Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดการทางการเงินของกิจการ เช่นดอกเบี้ยเงินกู้ ส่วนลดตัวเงิน

1.7 การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับเวลา

ต้นทุนตามความสัมพันธ์กับเวลาจำแนกเป็น 3 ช่วงเวลา ต้นทุนในอดีต ต้นทุนทดแทน และ ต้นทุนในอนาคต ดังนี้

1.7.1 ต้นทุนในอดีต (Historical Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้น ณ ขณะซื้อหรือได้มา ซึ่งเป็นต้นทุนที่กิจการได้จ่ายไปจริงตามหลักฐานอันเที่ยงธรรมที่ปรากฏ จำนวนเงินที่กิจการได้จ่ายไปนั้นจึงถือเป็นมูลค่าหรือต้นทุนของสินค้าหรือสินทรัพย์ของกิจการในอดีตแต่ต้นทุนในอดีตนี้อาจจะไม่มี ความเหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะค่าของเงินในอดีตกับในปัจจุบันย่อมมีความแตกต่างอันเนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อและความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

1.7.2 ต้นทุนทดแทนหรือราคาเปลี่ยนแทน (Replacement Cost) หมายถึง ต้นทุนหรือราคาปัจจุบันที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อจัดหาสินทรัพย์มาเปลี่ยนแทนสินทรัพย์เดิม โดยสินทรัพย์ที่จัดหามานั้นมีสภาพเหมือนสินทรัพย์ที่มีอยู่เดิม โดยปกติมูลค่าหรือราคาค้นทุนทดแทนย่อมมีมูลค่าสูงกว่าต้นทุนในอดีต ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการเกิดภาวะเงินเฟ้อส่วนหนึ่ง และจากการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีของสินทรัพย์เพื่อให้มีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นส่วนหนึ่ง

1.7.3 ต้นทุนในอนาคต (Future Cost) หมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่กิจการคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต จากการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งต้นทุนในอนาคตนั้น อาจจะได้มาจากการประมาณการหรือการพยากรณ์ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การกำหนดจากแนวโน้มของข้อมูลในอดีต การใช้หลักทฤษฎี การทดลองหรือทดสอบ เป็นต้น บ่อยครั้งที่ต้นทุนในอนาคตจะถูกนำมาใช้ในการวางแผน ฉะนั้น การประมาณต้นทุนในอนาคตจึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง และรอบคอบ เนื่องจากเป็นต้นทุนจากการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน

1.8 การจำแนกต้นทุนตามลักษณะของความรับผิดชอบ

ต้นทุนความรับผิดชอบ พิจารณาจากความสามารถในการควบคุมหรือการก่อให้เกิดต้นทุนของผู้บริหารหรือหน่วยงานนั้นๆ จึงจำแนกเป็นต้นทุนที่ควบคุมได้ และต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ ดังนี้

1.8.1 ต้นทุนที่ควบคุมได้ (Controllable Cost) หมายถึง ต้นทุนใดๆ ที่สามารถควบคุมได้โดยผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีต่างๆ ซึ่งจะมีผลทำให้ต้นทุนนั้นเปลี่ยนไปได้ ซึ่งต้นทุนที่ควบคุมได้ในหน่วยงานหรือผู้บริหารคนใดคนหนึ่ง อาจเป็นต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ในอีกหน่วยงานหรือผู้บริหารอีกคนหนึ่งก็ได้

1.8.2 ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Cost) หมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่หน่วยงานหรือผู้บริหารในระดับนั้นจะควบคุมไว้ได้ นั่นคือ ไม่

สามารถที่จะกำหนดต้นทุนประเภทนี้ให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ โดยปกติต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ของผู้บริหารระดับล่างก็มักจะเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงนั่นเอง

1.9 การจำแนกต้นทุนตามลักษณะของการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการตัดสินใจ

ในการดำเนินธุรกิจผู้บริหารมักจะต้องประสบปัญหาต่างๆ มากมาย และที่สำคัญก็คือผู้บริหารจะต้องพยายามทำการตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ข้อมูลทางด้านต้นทุนที่เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจจึงมักจะถูกจำแนกเป็น

1.9.1 ต้นทุนจม (Sunk Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นในอดีตซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจทั้งในปัจจุบันหรืออนาคต ปกติจะใช้กับการบัญชีบริหาร ต้นทุนจมเป็นต้นทุนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือไม่สามารถที่จะทำการเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าผู้บริหารจะทำการตัดสินใจอย่างไร ดังนั้น ต้นทุนจมจึงเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจในอดีต ซึ่งจะไม่มีความกระทบต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน เช่น ค่าเช่าที่เป็นสัญญาเช่าระยะยาว ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ เป็นต้น ถึงแม้ว่าต้นทุนจมจะไม่มีผลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน แต่ผู้บริหารก็ควรที่จะทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สามารถใช้ประโยชน์จากต้นทุนจมให้ได้มากที่สุด

1.9.2 ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoidable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่สามารถประหยัดได้จากการตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง เช่น การตัดสินใจเลือกทางเลือกระหว่างการชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์กับการเช่ามาชมที่บ้าน หากเลือกการเช่ามาชมที่บ้าน ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้คือต้นทุนที่จ่ายไปสำหรับการชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ เป็นต้น ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้จึงมักจะมีบทบาทที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารเสมอ

1.9.3 ต้นทุนเสียโอกาส (Opportunity Cost) หมายถึง ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่กิจการจะได้รับจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง แต่กับต้องสูญเสียไปจากการที่เลือกตัดสินใจในอีกทางเลือกหนึ่ง เช่น ถ้ากิจการมีเงินจำนวนหนึ่งและสามารถนำไปฝากธนาคารได้ดอกเบี้ยปีละ 20,000 บาท แต่ถ้ากิจการต้องการนำเงินที่มีอยู่นั้นไปลงทุนทำธุรกิจ การที่กิจการเลือกลงทุนทำธุรกิจทำให้สูญเสียดอกเบี้ยที่จะได้รับ 20,000 บาท ถือว่ากิจการเลือกทำธุรกิจก็จะมีต้นทุนเสียโอกาสขึ้น 20,000 บาท โดยปกติต้นทุนเสียโอกาสจะไม่มีงบบันทึกบัญชีของกิจการ เพราะมิได้เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงแต่เป็นต้นทุนที่ถูกสมมติเพื่อการตัดสินใจ

1.9.4 ต้นทุนส่วนแตกต่าง (Differential Cost) หมายถึง ผลต่างของต้นทุนรวมระหว่างทางเลือกสองทาง ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ โดยปกติต้นทุนประเภทนี้จะเกิดก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติแบบเดิมมาเป็นวิธีแบบใหม่ เช่น ถ้าผู้บริหารกำลังทำการตัดสินใจว่าควรที่จะซื้อเครื่องจักรรุ่นใหม่เข้ามาทำการผลิตแทนเครื่องจักรเก่าที่มีอยู่หรือไม่ เครื่องจักรใหม่

อาจจะต้องลงทุนสูง แต่ก็สามารถที่จะประหยัดต้นทุนผันแปรต่อหน่วยลงไปได้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องทำการตัดสินใจโดยพิจารณาจากต้นทุนส่วนที่แตกต่างรวมสุทธิ (Net total Differential Cost)

1.9.5 ต้นทุนเพิ่มต่อหน่วย (Marginal Cost) หมายถึง ต้นทุนที่จะเพิ่มขึ้นจากการผลิตเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับต้นทุนส่วนเพิ่ม แต่ต้นทุนส่วนเพิ่มต่อหน่วยเป็นการพิจารณาส่วนที่เพิ่มจากการเพิ่มของการผลิตเพียงหนึ่งหน่วย

(การบัญชีต้นทุน, ศศ.อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2559)

4. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break Even Point)

จุดคุ้มทุนคืออะไร [Break Even Point – BEP]

Break Even Point หรือ จุดคุ้มทุน คือจำนวนสินค้าที่บริษัทต้องขายให้ได้เพื่อที่จะคืนทุน ค่าใช้จ่าย จุดคุ้มทุนคำนวณจากการหารต้นทุนคงที่ ด้วยกำไรต่อสินค้าหนึ่งหน่วย รายได้ที่มีมากกว่า จุดคุ้มทุนก็คือกำไร รายได้ที่ต่ำกว่าจุดคุ้มทุนคือขาดทุน และรายได้ที่เท่าจุดคุ้มทุนคือการขายเท่าทุน

ยอดขาย มากกว่า ค่าใช้จ่าย คือ ‘กำไร’

ยอดขาย น้อยกว่า ค่าใช้จ่าย คือ ‘ขาดทุน’

ยอดขาย เท่ากับ ค่าใช้จ่าย คือเท่าทุน หรือ ‘คุ้มทุน’

(www.thaiwiner.com, 2019)

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของต้นทุนปริมาณและกำไรเพื่อวิเคราะห์ถึงปริมาณขายที่ทำให้พอดีทุน คือ รายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวมหรือมีกำไรเป็นศูนย์ต้นทุนที่สัมพันธ์กับจุดคุ้มทุนคือต้นทุนผันแปรกับต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปรคือ รายจ่ายที่ย่อรวมเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณ ส่วนต้นทุนคงที่คือ รายจ่ายที่ย่อรวมไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณ การวิเคราะห์เพื่อหาจุดคุ้มทุน สามารถวิเคราะห์ได้ 3 วิธี คือ

1. วิธีสมการ
2. วิธีกำไรส่วนเกิน
3. วิธีกราฟ

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนทั้ง 3 วิธี ได้ค่าที่เท่ากัน การวิเคราะห์ปริมาณที่คุ้มทุนจะเป็นที่มาของการวางแผนกำไรในอนาคต

จุดคุ้มทุนมีความสำคัญในการตัดสินใจกำหนดราคาขาย และปริมาณสินค้าที่จะขาย โดยการคำนวณจะต้องคำนวณทีละหนึ่งผลิตภัณฑ์ หากมีผลิตภัณฑ์หลายตัวก็คำนวณหลายครั้ง โดยอย่าลืมที่จะจัดสรรค่าใช้จ่ายของผลิตภัณฑ์แต่ละตัวด้วยเพื่อไม่ให้มีค่าใช้จ่ายคงที่สูงเกินไป การคำนวณต้องใช้ปัจจัยเหล่านี้คือ

1. ราคาขายต่อหน่วย คือราคาขายของผลิตภัณฑ์ที่ขายได้ ไม่ใช่ราคาตั้งที่ยังต้องลดราคาอีก
2. ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย คือต้นทุนที่ผันแปรตามการผลิตคือ วัตถุดิบ บรรจุภัณฑ์ ค่าแรงงานและค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าแก๊ส ที่เกี่ยวกับการผลิตโดยตรง
3. ต้นทุนคงที่รวม คือค่าใช้จ่ายคงที่ที่จำเป็นต้องจ่ายไม่ว่าจะมีการขายเกิดขึ้นหรือไม่ เช่นค่าแรงพนักงานขาย ค่าเช่าหน้าร้าน ค่าเดินทางเป็นต้น

สูตรคำนวณหาจุดคุ้มทุน
(Break even point)

▶ **คำนวณหาปริมาณหน่วยขายที่ทำให้คุ้มทุน**

$$B.E.(Q) = \frac{\text{Fixed expenses}}{\text{Price} - \text{Variable cost}}$$

จุดคุ้มทุน(จำนวนหน่วย) = $\frac{\text{ค่าใช้จ่ายคงที่ทั้งสิ้น}}{\text{ราคาค่าบริการต่อหน่วย} - \text{ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย}}$

ภาพที่ 4 สูตรคำนวณหาจุดคุ้มทุน

ที่มา : www.myaccount-counld.com

การหาจุดคุ้มทุนยังสามารถคำนวณจำนวนหน่วยที่ขายเมื่อเราต้องการมีกำไรด้วยโดยการบวกกำไรที่ต้องการเพิ่มเข้าไปในค่าใช้จ่ายคงที่ที่จะทำให้ทราบว่าจะต้องขายปริมาณกี่ชิ้น ก็ลองถึงจะได้กำไรตามที่เรต้องการ โดยมีรูปแบบการคำนวณดังนี้

จุดคุ้มทุนบวกกับกำไรที่ต้องการ = (ค่าใช้จ่ายคงที่ + กำไรที่ต้องการ) / (ราคาขายต่อหน่วย - ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย)

การวิเคราะห์หาจุดคุ้มทุนและจุดที่ขายแล้วมีกำไรตามต้องการก็เพื่อวางแผนการขายสินค้าก่อนที่จะผลิตเพราะผู้ประกอบการรายใหม่ไม่มีประสบการณ์การขายสินค้าก็ไม่แน่ใจว่าควรจะมีผลิตรจำนวนมากน้อยเพียงใดทำให้สินค้าสำเร็จรูปไม่เพียงพอหรือมีเหลือมากเกินไป การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนนี้ทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ในการวางแผนการผลิตและวางแผนการขายได้ด้วย

(www.myaccount-counld.com,2020)

5. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า

การบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบัน มุ่งเน้นการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของประชาชนด้วยการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ มีแนวทางการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีความโปร่งใส องค์กรและหน่วยงานต่างๆ จึงต้องปรับปรุงการบริหารจัดการให้ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยสะท้อนผ่านการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินงานว่า เกิดความคุ้มค่าของเงิน (Value for Money) มากน้อยเพียงใด ประกอบกับ มาตรา 76 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถวัดความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจ ให้ส่วน ราชการต้องปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ประกอบด้วย 3 มาตรา คือ

มาตรา 21

“ส่วนราชการต้องจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท และรายจ่ายต่อ หน่วยของบริการสาธารณะ เพื่อการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะของส่วนราชการใด สูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของ งานบริการสาธารณะประเภทเดียวกันของส่วนราชการอื่น ส่วนราชการนั้นต้องจัดทำแผนการลด รายจ่ายต่อหน่วย เพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป”

มาตรา 22

“ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนัก กงบประมาณ ร่วมกันจัดให้มีการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจของรัฐที่ส่วนราชการ ดำเนินการอยู่เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรีสำหรับเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจใดสมควรจะ ได้ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในการประเมินความคุ้มค่าตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภทและสภาพของแต่ละภารกิจ ความเป็นไปได้ของภารกิจหรือโครงการที่ดำเนินการ ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะพึงได้และ จ่ายที่ต้องเสียไปก่อนและหลังที่ส่วนราชการดำเนินการด้วย”

มาตรา 23

“การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยจะต้องชั่งน้ำหนักถึง ประโยชน์และผลเสียต่อสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา และ ประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้ถือราคาค่าสุดเป็นเกณฑ์อย่างเดียวนั้น แต่คำนึงถึงการไ้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในระยะยาวที่จะทำให้ต้นทุนการบริการสาธารณะต่ำลงได้ โดยจะต้องมีการ ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการพัสดุเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว”

การประเมินผลการดำเนินงานควรให้ความสำคัญกับประเด็นการทำงานใน 3 มิติ ได้แก่ มิติ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่ากับมิติประสิทธิภาพ และมิติผลกระทบ ซึ่งมีความหมายและตัวอย่างตัวชี้วัด ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายของการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ว่ามีความสอดคล้อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับที่กำหนดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 2 ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจ ต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลผลิตหรือบริการ โดยมีขอบเขตและตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การเปรียบเทียบผลผลิตที่ได้จากการ ปฏิบัติงาน เทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในกรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อประเมิน ระดับความสำเร็จในการปฏิบัติงานว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงใด รวมทั้งประเมินว่า การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานนั้น มีค่าใช้จ่ายเท่าใด เพื่อประเมินประสิทธิผลของ ค่าใช้จ่าย (Cost – effectiveness)

1.2 ความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้ ประโยชน์จากผลผลิตและบริการนั้น ๆ โดยผู้ใช้ประโยชน์ อาจหมายถึง ประชาชนหรือหน่วยงาน อื่น ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง ในโครงการที่สามารถประเมินความคุ้มค่าที่เปรียบเทียบ กับ Cost ได้แก่ Benefit – Cost Ratio หรือ Cost – Effectiveness ก็ควรแสดงผลการประเมินเพิ่มเติมด้วย

การวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการ นั้นๆ ทั้งในด้านคุณภาพผลผลิตและการให้บริการ ระยะเวลาที่ใช้ในการได้รับบริการ โดยผู้ใช้ ประโยชน์ หากเน้นการวัดผลประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ เป็นการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ในระดับประสิทธิผล แต่ถ้านเน้นการประเมินการให้บริการในกระบวนการ (process) ให้แก่ กลุ่มเป้าหมายเป็นการประเมินผลผลิต (Output) ในระดับประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้อง ของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดย พิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมด การจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายที่ เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากร ตัวชี้วัดมี 2 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพ การผลิต และการประหยัด โดยมีขอบเขตและตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการผลิต หมายถึง ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากร ที่เป็นปัจจัย (Input) กระบวนการดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Output) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต ตามวัตถุประสงค์ของภารกิจมีประเด็นการพิจารณาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 ประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การผลิต ผลผลิตโดยใช้ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าแผนที่กำหนด หรือผลผลิตของการใช้ปัจจัยการผลิตสูงกว่าแผนที่กำหนดการรายงานและปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นต้น

2.1.2 การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การมีทางเลือกอื่นๆ ในการดำเนินงาน การปรับปรุงวิธีการทำงานที่มีอยู่ การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรแทนคน ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เป็นต้น

2.1.3 ระบบการจัดการและการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การมีทางเลือกอื่นๆ ในการดำเนินงาน การปรับปรุงวิธีการทำงานที่มีอยู่ การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรแทนคน ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เป็นต้น

2.1.4 สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย อาทิ การเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพการมุ่งเน้นลูกค้าและการบริการ การมีความเชื่อถือได้ การมีระบบให้กำลังใจและประกาศความดีความชอบ การปฏิบัติงานในแนวทางที่มาจากความเห็นชอบร่วมกัน เป็นต้น

2.2 การประหยัด หมายถึง การได้รับทรัพยากรในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมด้วยต้นทุนที่ต่ำสุด ประเด็นในการประเมิน อาทิ การลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายในการจัดทำปัจจัยการผลิต เป็นต้น

3. ผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงาน ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหมาย ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติงาน ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามพันธกิจของส่วนราชการ ครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 ผลกระทบต่อประชาชน ได้แก่ ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานตามพันธกิจของส่วนราชการ ที่เป็นประโยชน์และความพึงพอใจ

3.2 ผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดแก่สังคมจากการดำเนินงานตามพันธกิจ

3.3 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานตามพันธกิจ

3.4 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ/การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นธรรมและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้

3.5 ผลกระทบด้านอื่นๆ เช่น ด้านการเมือง และความมั่นคงของประเทศ

6. การวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์ทางการเงินเป็นกระบวนการที่ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลดำเนินงานของกิจการว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีจุดด้อยเสียที่รายการใดบ้าง และหาแนวทางการแก้ไขเพราะการวิเคราะห์จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์ทางการเงินมีดังนี้

1. เพื่อดูผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
2. เพื่อเปรียบเทียบกับกิจการเองและกิจการอื่นที่เป็นคู่แข่งกัน
3. เพื่อวิเคราะห์หาแนวโน้มว่ากิจการจะดีขึ้นและแย่ลง
4. เพื่อวางแผนการดำเนินงานในอนาคต (จัดทำงบประมาณการ)
5. เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์เพื่อบริหารจัดการภายในแล้ว กลุ่มบุคคลที่มักใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ทางการเงินมีดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงของกิจการนั้นๆ
2. นักลงทุน
3. เจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อ
4. หน่วยงานรัฐบาล
5. บริษัทตรวจสอบและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การวิเคราะห์การเงิน (Financial Analysis) มีเทคนิคในการวิเคราะห์ 4 แบบ คือ

เทคนิค 1. การวิเคราะห์แบบแนวนอน (Horizontal Analysis) หรือบางครั้งเรียก Comparative analysis เป็นการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบปีต่อปี เดือนต่อเดือน นั่นเอง ประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบแนวนอน คือ

1. เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆ ในงบ โดยเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า
2. เพื่อวิเคราะห์รายการต่างๆ ในงบว่ามีรายการใดเพิ่มขึ้นหรือลดลงในจำนวนเงิน และเปอร์เซ็นต์เท่าใด

3. เพื่อดูแนวโน้มแต่ละรายการในงบว่าดีขึ้นหรือแย่ลง
4. เพื่อนำมาพยากรณ์ทางธุรกิจ

เทคนิค 2. การวิเคราะห์แบบแนวตั้งหรือแนวดิ่ง (Vertical analysis) มีอีกชื่อหนึ่งว่า Common-size Analysis จะวิเคราะห์แบบแนวนอน โดยใช้งบปีใดก็ได้ปีหนึ่งแล้วค่อยนำมาเปรียบเทียบกับปีต่อไป เช่น ต้นทุนการผลิตของปี 2557 เท่ากับร้อยละ 45 ของยอดขายปี 2557 และต้นทุนการผลิตปี 58 เท่ากับร้อยละ 43 ของยอดขายปี 58 เราก็พอสรุปได้ว่า ต้นทุนผลิตปี 58 ต่ำลงกว่าปี 57 เป็นร้อยละ 2 ต่อยอดขาย แล้วเราก็ค่อยมาหาสาเหตุเพื่อนำมาต่อยอดในการลดต้นทุนต่อไปได้ ในงบกำไรขาดทุน เราจะทำให้ยอดขายเป็นตัวหารโดยหารรายการอื่นๆ เป็นสัดส่วนต่อยอดขาย สำหรับงบดุลเราจะนำสินทรัพย์เป็นตัวหาร ประโยชน์ของการวิเคราะห์แนวดิ่ง คือ

1. ใช้ในการเปรียบเทียบสัดส่วนต่อยอดขายหรือสัดส่วนต่อสินทรัพย์ของแต่ละรายการในงบกำไรขาดทุน หรือ งบดุล การวิเคราะห์นี้ทำให้เราทราบว่ารายการใดมีส่วนมากหรือน้อยแค่ไหน เช่น ถ้าใช้จ่ายเงินเดือน เป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ของยอดขายเมื่อเรานำไปเทียบกับคู่แข่งที่จ่ายเงินเดือนเป็นร้อยละ 10 ของยอดขาย ทำให้เราทราบว่าเรามีค่าใช้จ่ายรายการนี้สูงกว่าคู่แข่งมาก
2. เพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายได้ทันทั่วทั้งปี
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของแต่ละปีและแต่ละรายการในงบได้

เทคนิค 3. การวิเคราะห์แบบแนวโน้ม (Trend analysis) เป็นการวิเคราะห์คล้ายแบบแนวนอน แต่ไม่ได้เปรียบเทียบปีต่อปี จะเป็นปีแรกที่วิเคราะห์เป็นปีฐาน เช่น เราจะวิเคราะห์ 5 ปี โดยเริ่มจากปี 2554-2558 เราก็จะใช้ตัวเลขของปี 2554 เป็นปีฐาน คือ เป็นปีที่น่ามาลบและนำมาหารกับปีถัดไปนั่นเองเพื่อดูแนวโน้มว่าตั้งแต่ปี 2554 รายการใดมีแนวโน้มดีขึ้นหรือแย่ลง มักนิยมทำเป็นรูปแบบเปอร์เซ็นต์มากกว่าตัวเลข แต่นักวิเคราะห์การเงินบางคนก็ทำทั้งสองรูปแบบคือตัวเงินและเปอร์เซ็นต์ ประโยชน์ของการวิเคราะห์แบบแนวโน้ม คือ

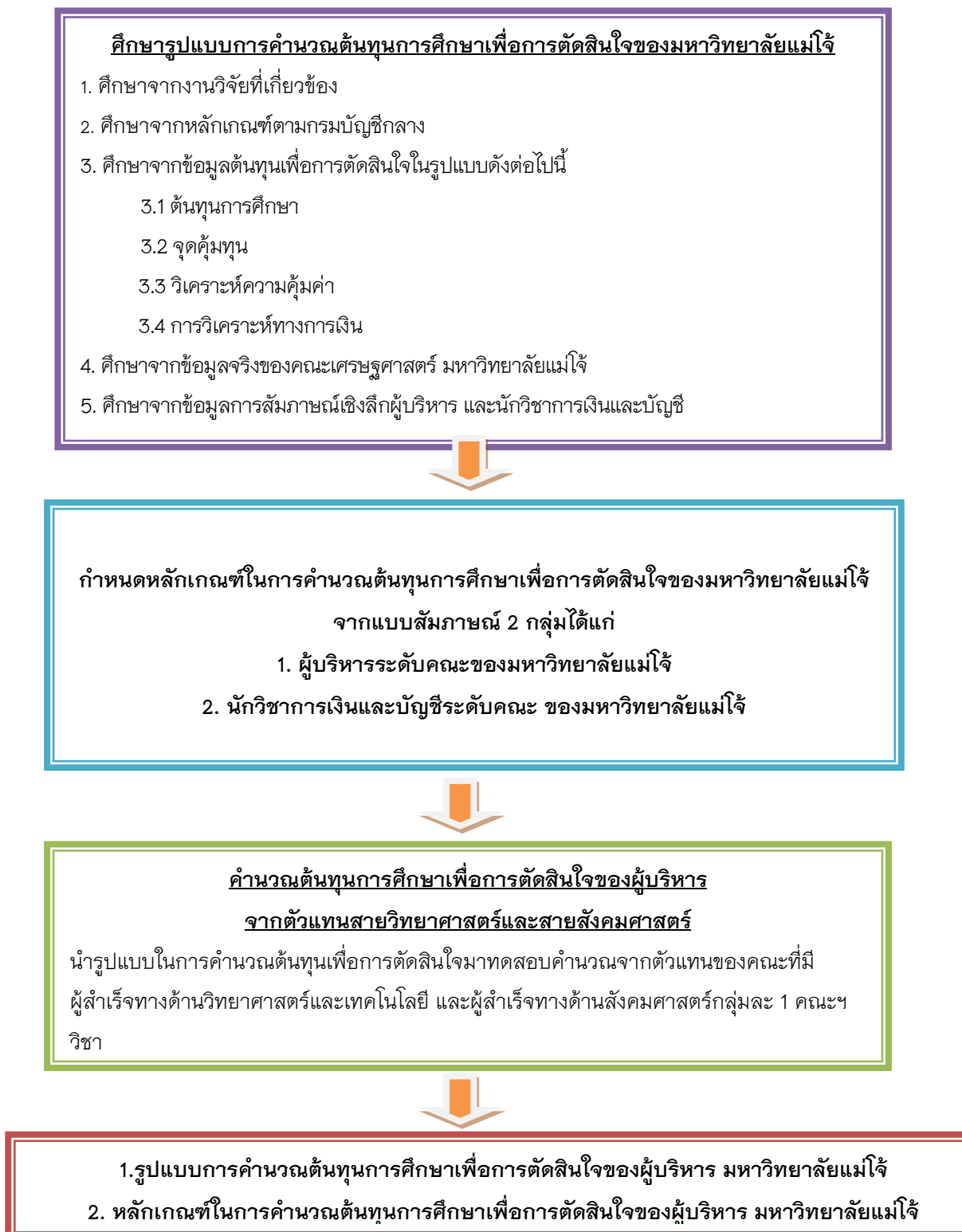
1. ใช้ดูแนวโน้มของกิจการว่ายอดขายดีขึ้นหรือแย่ลงจากปีฐาน และดูรายการอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น กำไรหรือสินทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือไม่
2. เพื่อนำไปพยากรณ์หรือจัดทำประมาณการงบกำไรขาดทุนในอนาคตเพราะเราทราบถึงแนวโน้มของแต่ละรายการแล้ว

เทคนิค 4. การวิเคราะห์แบบอัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการในงบการเงินเดียวกันและนำไปเปรียบเทียบกับปีอื่นๆ ด้วย รวมทั้งยังสามารถนำไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มแข่งขัน หรือบริษัทใหญ่ๆ ที่เราต้องการจะเปรียบเทียบก็ได้ การวิเคราะห์ในแบบอัตราส่วนนี้นักวิเคราะห์การเงิน เจ้าหน้าที่สินเชื่อและนักลงทุนนิยมจัดทำเพื่อใช้ดูสถานะความแข็งแกร่งของกิจการนั้นดูความสามารถของผู้บริหารว่าดำเนินธุรกิจดีหรือไม่และดูฐานะของกิจการว่ามั่นคงไหม บางคนเรียกการวิเคราะห์แบบนี้ว่าเป็นการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของกิจการ การวิเคราะห์แบบอัตราส่วนนี้จะทำให้ผู้บริหารและนักวิเคราะห์ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของกิจการได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยมีการวัดอัตราส่วนทางการเงินเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. วัดสภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity ratio)
2. วัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio)
3. วัดประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ (Asset management ratio)
4. วัดความสามารถในการชำระหนี้ (Debt management ratio หรือ Leverage ratio)

(<http://www.dip.go.th> เข้าถึงวันที่ 7 มิถุนายน 2564)

7. กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ที่มา : จากการศึกษา

มุทิตา ชิงห์ (2563) ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : กรณีศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในปีงบประมาณ 2559-2562 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบด้วยมิติประสิทธิภาพ อันได้แก่ การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การคำนวณจุดคุ้มทุน และจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา มิติประสิทธิผล ได้แก่ ภาวะการมีงานทำ ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และความพึงพอใจต่อหลักสูตร มิติผลกระทบ ได้แก่ ผลกระทบ และโอกาสการแข่งขัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่า ในปีงบประมาณ 2559-2562 ของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พบว่า มีความคุ้มค่าในการบริหารหลักสูตร ทั้งมิติประสิทธิภาพ มิติประสิทธิผล และมิติผลกระทบ มิติประสิทธิภาพ พบว่าในปีงบประมาณ 2560 และ 2561 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษามีแนวโน้มลดลง จากปีงบประมาณ 2559 จาก 24,481.83 บาท เหลือเพียง 13,401.86 บาท และ 13,316.32 บาท ถึงแม้จะเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2562 เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นและจำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษาในชั้นปีที่ 4 ทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงส่งผลต่อต้นทุนต่อหัวให้เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการงบประมาณหลักสูตรที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ หลักสูตร มีปริมาณการรับนักศึกษาจริงสูงกว่าจุดคุ้มทุนทุกปีงบประมาณที่ทำการศึกษาและจำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษามีอัตราส่วน มากกว่าร้อยละ 90 จึงสรุปได้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิภาพ การประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตรในปีงบประมาณ 2562 อยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผล โดยที่ปีงบประมาณ 2559-2560 ยังไม่มีผลการศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร มิติผลกระทบ พบว่า ในปีงบประมาณ 2559 -2562 โอกาสของการหลักสูตรมีลักษณะโดดเด่นคือเป็นหลักสูตรเพียงหนึ่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ที่เน้นการศึกษาและเป็นสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การเรียนหลักสูตรตรีควบโท มีการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษและมีอาจารย์ผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ ส่วนด้านจำนวนนักศึกษาที่ลดลงในปัจจุบันนั้น เป็นผลกระทบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตรได้มีการพัฒนาทักษะนักศึกษาโดยการสนับสนุนให้เข้าร่วมการแข่งขันในเวทีต่างๆ ระดับประเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ เสริม

จุดแข็งและสร้างโอกาสทางการแข่งขันของนักศึกษา เมื่อทำการเปรียบเทียบแล้วพบว่าจำนวนนักศึกษาในปัจจุบันยังสูงกว่าจุดคุ้มทุน โอกาสทางบวกมากกว่าผลกระทบทางลบ จึงสามารถสรุปได้ว่าการวิเคราะห์มิติผลกระทบของหลักสูตรยังมีความคุ้มค่าในการบริหารหลักสูตร

มุกิตา ชิงห์ (2556) ศึกษาต้นทุนต่อหัวนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ งานวิจัยเรื่อง “ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้” เป็นการศึกษาคำนวณ และวิเคราะห์ต้นทุนคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ทราบต้นทุนผลผลิตต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาของคณะเศรษฐศาสตร์ รวมไปถึงกำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนต่อหัวที่มีประสิทธิภาพ และความน่าเชื่อถือ โดยการศึกษาในครั้งนี้ศึกษาทั้งในส่วนของงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ โดยแยกคำนวณต้นทุนออกเป็นระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนรวมคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เท่ากับ 54,762 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นระดับปริญญาตรี 49,976 ล้านบาท ต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 0.051 ล้านบาท หรือ 50,775.52 บาท ในส่วนระดับบัณฑิตศึกษา ต้นทุนรวมเท่ากับ 4,786 ล้านบาท ต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 0.973 ล้านบาท หรือ 972,758.05 บาท และนอกจากนี้เพื่อตอบสนองพันธกิจหน่วยงาน และมหาวิทยาลัย คณะเศรษฐศาสตร์ได้ให้บริการวิชาการ มีต้นทุนรวม 53,300.00 บาท ผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีต้นทุนรวม 110,400.00 บาท ผลงานวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี มีต้นทุนรวม 571,301.00 บาท รวมต้นทุนทั้งสิ้นที่เพื่อผลิตผลผลิตตาม พันธกิจ เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 55.497 ล้านบาท

สุรัชย์ เอ็มอักษร และคณะฯ ศึกษาต้นทุนต่อหน่วยและจุดคุ้มทุน สำหรับการผลิตบัณฑิตแต่ละหลักสูตรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2561) งานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตบัณฑิต และวิเคราะห์จุดคุ้มทุนในการจัดการศึกษาแต่ละหลักสูตร ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบประมาณรายรับและรายจ่ายทั้งที่ได้รับจากค่าบำรุงการศึกษาและงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ในปี 2559 และปี 2560 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน 6 คณะวิชา 4 ศูนย์พื้นที่ ผลการศึกษา พบว่าภาพรวมของมหาวิทยาลัยใน ปี 2560 มีจำนวนนักศึกษา 12,148 คน ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 1.87 งบประมาณในการจัดการศึกษา จำนวน 1,066,028,396.21 บาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 3.27 ต้นทุนต่อหน่วย เท่ากับ 87,753.41 บาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.27 ในปี 2560 รายได้เพื่อการจัดการศึกษาในปี 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,314,805,405.62 บาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.44 และมีจุดคุ้มทุน จำนวน 9,180 บาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 3.05 คณะที่มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด และมีความคุ้มค่าในการบริหารหลักสูตรที่สุด ประจำปี 2559 และปี 2560 ของทั้ง 4 ศูนย์พื้นที่ คือ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทุกหลักสูตรมีจำนวนนักศึกษามากกว่าจุดคุ้มทุน ยกเว้น

หลักสูตรการบริหารธุรกิจการเกษตร ของศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา ในปี 2559 มีจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน ในขณะที่คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด และทุกหลักสูตรมีจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุนทั้ง 2 ปี

โกสินทร์ ชำนาญพล และคณะฯ รายงานต้นทุนต่อหน่วยและความคุ้มค่าของหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2561 (2562) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดัชนีต้นทุนรวม ต้นทุนต่อหน่วย ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2561 และหาข้อเสนอแนะทางการบริหารหลักสูตรให้เกิดความคุ้มค่า ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษารวมทุกระดับการศึกษา จำนวน 18,085 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และแบบบันทึกกิจกรรมสนทนากลุ่ม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน – มิถุนายน 2562 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนา ผลการวิจัย ดังนี้ 1. ต้นทุนรวมในการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปี 2561 จำนวน 804,995,255 บาท ลดลงจากปี 2560 (851,097,565 บาท) ร้อยละ 5.42 ส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาจากงบประมาณแผ่นดิน (ร้อยละ 38.33) รองลงมาคืองบประมาณเงินรายได้ (ร้อยละ 37.79) ค่าเสื่อมราคา (ร้อยละ 22.66) และงบกลาง (ร้อยละ 1.23) ตามลำดับ ขณะที่ต้นทุนรวมในการผลิตบัณฑิตสูงที่สุดคือคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 227,562,784 บาท รองลงมาคือ คณะวิทยาการจัดการ 164,361,571 บาท คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 161,743,569 บาท คณะครุศาสตร์ 158,417,354 บาท คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 55,891,598 บาท และคณะสาธารณสุขศาสตร์ 42,018,377 บาท ตามลำดับ 2. ต้นทุนต่อหน่วยปี 2561 โดยภาพรวมทุกหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเท่ากับ 54,576 บาท ลดลงจากปี 2560 (56,233 บาท) ร้อยละ 2.95 สาเหตุการลดลงของต้นทุนเนื่องจากงบดำเนินงานลดลง เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า หลักสูตรระดับปริญญาตรี มีต้นทุนต่อหน่วย 53,893 บาท หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มีต้นทุนต่อหน่วย 20,036 บาท หลักสูตรระดับปริญญาโทมีต้นทุนต่อหน่วย 90,945 บาท และหลักสูตรระดับปริญญาเอก มีต้นทุนต่อหน่วย 102,488 บาท เมื่อพิจารณาเฉพาะหลักสูตรระดับปริญญาตรีในภาพรวม ของคณะพบว่า คณะที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุดคือคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 115,055 บาท รองลงมาคือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 87,849 บาท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 62,411 บาท คณะสาธารณสุขศาสตร์ 55,001 บาท คณะครุศาสตร์ 51,664 บาท และคณะวิทยาการจัดการ 31,379 บาท ตามลำดับ 3. ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร พบว่า ด้านประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาจากต้นทุนของทรัพยากรที่ใช้ไปยังไม่คุ้มทุน ผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายงบประมาณพบว่ายังไม่บรรลุเป้าหมาย และเมื่อเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยกับค่าเฉลี่ยของประเทศ

พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงกันทุกกลุ่มสาขาวิชา ส่วนด้านประสิทธิผล ผลกระทบ และด้านโอกาสในการแข่งขัน พบว่ามหาวิทยาลัยมีผลการดำเนินงานบรรลุประสิทธิผลในระดับ พอใช้ มหาวิทยาลัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถาบันสู่ความเป็นเลิศ ทั้งด้านการผลิตและพัฒนาครู การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการวิจัยและบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารหลักสูตรให้เกิดความคุ้มค่า 1) ทุกคณะ/หลักสูตร ต้องทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทุกด้านตามความเป็นจริง เช่น สถานการณ์การรับนักศึกษา การได้งานทางของบัณฑิต ผลงานวิจัยและงานวิชาการของอาจารย์ ศักยภาพในการแข่งขันของนักศึกษา ฯลฯ แล้วจัดทำแผนปรับปรุง/เพิ่มประสิทธิภาพ 2) มหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตรต้องตรึงอัตราค่าเล่าเรียน รวมทั้งเก็บค่าธรรมเนียมหรือเปลี่ยนตำแหน่ง เนื่องจากสถานการณ์การลดลงของจำนวนนักศึกษา และใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ปรับปรุงรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยนำเทคโนโลยีนวัตกรรมเข้ามาช่วย 3) คณะ/หลักสูตรต้องวิเคราะห์และกำหนดจุดเน้นว่าจะมุ่งสร้างความโดดเด่นในเรื่องใด เช่น การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ การสร้างชื่อเสียง การจัดการรายได้ เป็นต้น แล้วกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามจุดเน้นให้มีความเหมาะสม 4) บริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์โดยตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนว่าในแต่ละปี จะผลิตผลงานอะไร เท่าไร แล้วจัดสรรงบประมาณให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสิ่งที่จะทำและผลงานที่คาดว่าจะได้รับ 5) ทาการตลาดเชิงรุกเพื่อให้ได้นักศึกษาใหม่ (Input) เป็นไปตามเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 6) สร้างหุ้นส่วนการผลิตบัณฑิตกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานผู้ใช้นักศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการ เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแหล่งงาน 7) เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับบัณฑิต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม ทักษะภาษาอังกฤษ การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีตามสายวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ 8) ค้นหากลยุทธ์/แนวทางในการจัดการรายได้ที่เหมาะสมกับความสามารถของคณะ/หลักสูตรที่สามารถทำได้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น การสร้างศูนย์ทดสอบอุปกรณ์กีฬา หรือศูนย์บริการอื่นๆ เป็นต้น

กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2557) รายงานต้นทุนต่อหน่วยและความคุ้มค่าหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยให้คุ้มค่าต่อทรัพยากร เป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุนผลิต และความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร ใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยนำไปใช้อ้างอิงในการคำนวณหาต้นทุน และความคุ้มค่าของกิจกรรมอื่นๆ โดย จากผลการวิเคราะห์ทุกๆ สาขาวิชาในคณะ โดยมีวิธีการศึกษา 3 ข้อ ได้แก่ 1) คำนวณต้นทุนรวมของการผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ จำแนกตามคณะ และหลักสูตร 2) คำนวณต้นทุนต่อหน่วย ประกอบด้วย ต้นทุนต่อหน่วย(คน) และมีต้นทุนต่อหน่วย (FTES) ของการผลิตบัณฑิต และ 3) คำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตร ณ จุดคุ้มทุน จากผลการศึกษาพบว่าต้นทุนผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประกอบด้วย การผลิตบัณฑิตของแต่ละคณะ ดังนี้ 1) คณะครุศาสตร์ มีต้นทุนการผลิตบัณฑิตรวม 128,758,794.64 บาท ต้นทุนต่อหน่วย 29,613.34 บาท/คน และต้นทุนต่อหน่วย 29,374.05/FTES 2) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีต้นทุนการผลิตบัณฑิตรวม 62,058,603.32 บาท ต้นทุนต่อหน่วย 26,634.59 บาท/คน และต้นทุนต่อหน่วย 26,389.71 บาท/FTES 3) คณะวิทยาการจัดการ มีต้นทุนการผลิตบัณฑิตรวม 62,220,714.42 บาท ต้นทุนต่อหน่วย 29,307.95 บาท/คน และต้นทุนต่อหน่วย 24,245.02 บาท/FTES 4) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีต้นทุนการผลิตบัณฑิตรวม 75,714,092.81 บาท ต้นทุนต่อหน่วย 34,090.09 บาท/คน และต้นทุนต่อหน่วย 25,704.74 บาท/FTES 5) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีต้นทุนการผลิตบัณฑิตรวม 25,345,146.52 บาท ต้นทุนต่อหน่วย 47,821.03 บาท/คน และต้นทุนต่อหน่วย 45,450.73 บาท/FTES

กองแผนงานวิทยาเขตปัตตานี. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้งบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ของแต่ละคณะ/วิทยาลัย ในส่วนของงบดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำแนกตามคณะ/วิทยาลัย และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา จากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 โดยทำการศึกษาจากค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ดำเนินการศึกษาของปีการศึกษา พ.ศ.2554 โดยงบประมาณที่นำมาวิเคราะห์ เป็นรายจ่ายจริงจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ เฉพาะส่วนงบดำเนินการ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทนพนักงานมหาวิทยาลัยและพนักงานราชการ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดย รายจ่ายจริงที่นำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นรายจ่ายของคณะ/วิทยาลัยโดยตรง และรายจ่าย

ส่วนกลางของหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ สำนักงานอธิการบดี และสำนักวิทยบริการ โดยเฉลี่ยตามจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาของแต่ละคณะ/วิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 วิทยาเขตปัตตานีมีรายจ่ายจริงทั้งสิ้น 586,170,640.75 บาท เมื่อพิจารณารายจ่ายจริงของคณะที่จัดการเรียนการสอน พบว่า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมี รายจ่ายจริงสูงสุด เป็นเงิน 121,607,095.72 บาท รองลงมาคือ คณะศึกษาศาสตร์เป็นเงิน 79,982,381.51 บาท ส่วนคณะที่มีรายจ่ายจริงต่ำสุด คือ โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์วิทยาเขต ปัตตานีเป็นเงิน 2,441,152.58 บาท สำหรับหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า สำนักงานอธิการบดีมี รายจ่ายจริงสูงสุด เป็นเงิน 184,758,428.54 บาท การวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นงบดำเนินการโดยเฉลี่ย 61,267 บาทต่อหัวนักศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงสุด เป็นเงิน 99,597 บาท (เกณฑ์สมศ. เท่ากับ 66,338 บาท) รองลงมาคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นเงิน 68,851 บาท (เกณฑ์สมศ. เท่ากับ 65,494 บาท) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาจากงบประมาณแผ่นดิน พบว่า คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาสูงสุด เป็นเงิน 80,893 บาท รองลงมาคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นเงิน 59,402 บาท ส่วนคณะรัฐศาสตร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาต่ำสุด เป็นเงิน 41,301 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาจากงบประมาณเงินรายได้พบว่า คณะวิทยาการสื่อสาร มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาสูงสุด เป็นเงิน 17,540 บาท รองลงมาคือ คณะรัฐศาสตร์เป็นเงิน 14,925 บาท เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2554 จากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2554 จำแนกตามงบรายจ่าย พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต ปัตตานีมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาเพิ่มขึ้นในหมวดเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ในขณะที่งบบุคลากร งบดำเนินงาน และรายจ่ายอื่นมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาลดลง ร้อยละ 1.21 ร้อยละ 7.28 และร้อยละ 53.84 ตามลำดับ

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ สถาบันพระปกเกล้า (2563) ศึกษาเรื่องความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ หมายถึง การดำเนินการของส่วนราชการที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน และงบประมาณที่ต้องใช้ และการดำเนินการนั้นมีการปฏิบัติที่บรรลุเป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด ใช้งบประมาณต่ำ การดำเนินการนั้นเปิดเผยและเที่ยงธรรม สะดวกรวดเร็ว มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประชาชนและบรรลุภารกิจของรัฐความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐจึงเป็นการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการที่มีประสิทธิภาพ ก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

โดยมีประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าใน 3 มิติ ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติประสิทธิภาพ และมิติผลกระทบ

1) มิติประสิทธิผล เป็นการประเมินการบรรลุประสิทธิผลหรือเป้าหมายของการปฏิบัติการกิจ โดยเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่ โดยมีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ

(1.1) การบรรลุวัตถุประสงค์ หมายถึง การเปรียบเทียบผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติการกิจ เทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในกรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อประเมินระดับความสำเร็จในการทำงานว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เพียงใด รวมทั้งการประเมินด้วยการบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการกิจนั้น มีค่าใช้จ่ายเท่าใด หรือเรียกว่าประสิทธิผลของค่าใช้จ่าย (Cost-effectiveness)

(1.2) ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการนั้นๆ โดยผู้ใช้ประโยชน์อาจหมายถึง ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับประโยชน์โดยตรง

(1.3) ในกรณีที่สามารประเมินความคุ้มค่าที่เปรียบเทียบ กับ Cost ได้แก่ Benefit - Cost Ratio ในกรณี กระทรวงด้านเศรษฐกิจ หรือ Cost-Effectiveness ในกรณีกระทรวงด้านสังคม

(1.4) การวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการนั้นๆ ทั้งในด้านคุณภาพผลผลิตและการให้บริการ ระยะเวลาที่ใช้ในการได้รับบริการ

2) มิติประสิทธิภาพ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมด การจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดมี 2 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิต และการประหยัด

(2.1) ประสิทธิภาพการผลิต หมายถึง ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรที่เป็นปัจจัย (Input) กระบวนการดำเนินการ (Process) และผลผลิต (Output) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ ซึ่งประเด็นในการพิจารณาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

(2.1.1) ประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม เช่น การผลิตผลผลิตโดยใช้ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าแผนที่กำหนด หรือผลิตภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตสูงกว่าแผนที่กำหนด

(2.1.2) การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน เช่น การมีทางเลือกอื่นๆ ในการดำเนินงาน การปรับปรุงวิธีการทำงานที่มีอยู่ การใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักร การลดต้นทุนปัจจัยการผลิต เป็นต้น

(2.1.3) ระบบการจัดการและการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ระบบและกระบวนการในการทำงาน การดำเนินการตรวจสอบและควบคุม เป็นต้น

(2.1.4) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น การเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพ การมุ่งเน้นลูกค้าและการบริการ การมีความเชื่อถือได้ การมีระบบให้กำลังใจ และประกาศความดีความชอบ การปฏิบัติงานในแนวทางที่มาจากความเห็นชอบร่วมกัน เป็นต้น

(2.2) การประหยัด หมายถึง การได้รับทรัพยากรในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมด้วยต้นทุนที่ต่ำสุด ซึ่งประเด็นในการประเมิน อาทิ การลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการกิจ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำปัจจัยการผลิต เป็นต้น

(3) ผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องจากการปฏิบัติการกิจ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหมาย ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติการกิจ ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น หรือการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐด้วย ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(3.1) ผลกระทบต่อประชาชน ได้แก่ ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ที่เป็นประโยชน์และความพึงพอใจ เช่น การมีงานทำและการเพิ่มรายได้ให้ประชาชน การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตประชาชน หรือผลกระทบทางลบ เช่น การสูญเสียอาชีพ/ทรัพย์สิน การเจ็บป่วยจากมลภาวะที่เกิดจากการดำเนินการกิจ

(3.2) ผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สังคมจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโครงสร้างทางสังคม วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ชุมชน และการสร้างความเป็นธรรมให้สังคม

(3.3) ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ เช่น ด้านมลภาวะ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านระบบนิเวศ และด้านภูมิสถาปัตยกรรม

(3.4) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ/การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นธรรมและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ระดับราคาสินค้า คุลบัญชีเดินสะพัด คุลการคลัง การก่อหนี้สาธารณะ) และการกระจายรายได้

(3.5) ผลกระทบด้านอื่นๆ เช่น ด้านการเมือง และความมั่นคงของประเทศ

หลักเกณฑ์ในเรื่องความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไว้ดังนี้

(1) การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาในการทำงานและงบประมาณที่ต้องใช้

ความคุ้มค่าในภารกิจของรัฐ ส่วนราชการจะต้องกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการและงบประมาณที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการ โดยต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบ

(2) หลักความคุ้มค่า

งานบริการสาธารณะต้องเกิดความคุ้มค่า โดยส่วนราชการจะต้องจัดทำบัญชีต้นทุน และต้องคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะ พร้อมทั้งรายงานให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. ทราบ ถ้างานบริการสาธารณะใดของส่วนราชการใดมีรายจ่ายสูงกว่า รายจ่ายของงานประเภทและคุณภาพเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันของส่วนราชการอื่น จะต้องจัดทำ แผนการลดรายจ่ายเสนอต่อสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณ จะร่วมกันประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจของรัฐที่ส่วนราชการดำเนินการอยู่ แล้วรายงาน คณะรัฐมนตรีเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจใดสมควรจะได้ดำเนินการต่อไปหรือ ยุบเลิก และจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำงบประมาณในปีต่อไป

การประเมินความคุ้มค่ายังรวมถึงประโยชน์หรือผลเสียทางสังคมและประโยชน์หรือ ผลเสียซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ด้วย

(3) ความโปร่งใส

การจัดซื้อหรือจัดจ้างจะต้องเปิดเผยและเที่ยงธรรม ในการจัดซื้อหรือจัดจ้างที่ต้องคำนึงถึง คุณภาพและการดูแลรักษาเป็นสำคัญ การจัดซื้อหรือจัดจ้างไม่ต้องถือราคาต่ำสุดในการเสนอซื้อ หรือจ้างเสมอไป

(4) ประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุญาต อนุมัติ หรือให้ความ เห็นชอบส่วนราชการอื่น ที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนด จะต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติไว้ และขั้นตอนการปฏิบัตินั้นต้องใช้เวลาเกินสิบห้าวัน ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจ

อนุญาต อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบ ประกาศกำหนดระยะเวลาการพิจารณาไว้ให้ส่วนราชการอื่นทราบ

ถ้าส่วนราชการที่มีอำนาจอนุญาต อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด หากเกิดความเสียหายขึ้น ให้ถือว่าข้าราชการซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องและหัวหน้าส่วนราชการนั้นประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้เกิดขึ้นจากความผิดของตน

นอกจากนี้ การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาใด ๆ ส่วนราชการที่รับผิดชอบในปัญหานั้น ๆ จะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยเร็ว การตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาวินิจฉัย ให้ดำเนินการได้เท่าที่จำเป็น

ในการพิจารณาเรื่องใด ๆ โดยคณะกรรมการที่ไม่ใช่การวินิจฉัยปัญหาด้านกฎหมาย เมื่อคณะกรรมการมีมติแล้ว ให้มติของคณะกรรมการผูกพันส่วนราชการซึ่งมีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แม้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนั้นผู้แทนของส่วนราชการที่เป็นกรรมการจะได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยก็ตาม ถ้ามีความเห็นแตกต่างกันสองฝ่าย ให้บันทึกความเห็นของกรรมการฝ่ายข้างน้อยไว้ให้ปรากฏในเรื่องนั้นด้วย

(5) ความรับผิดชอบ

โดยปกติการสั่งราชการจะสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ไม่อาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรในขณะนั้น สามารถจะสั่งราชการด้วยวาจา แต่ผู้รับคำสั่งต้องบันทึกคำสั่งด้วยวาจาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเมื่อปฏิบัติราชการตามคำสั่งดังกล่าวแล้วให้บันทึกรายงานให้ผู้สั่งราชการทราบ ในบันทึกให้อ้างอิงคำสั่งด้วยวาจาไว้ด้วยอ้างอิงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 (พัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ 2551)

กระทรวงมหาดไทย (2559) รายงานผลการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติการกิจกรรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 รายงานผลการประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติการกิจการภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (2559) ได้รายงานผลตามคู่มือการประเมินผลความคุ้มค่าการปฏิบัติการกิจการภาครัฐ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553) ซึ่งได้กำหนดกรอบการประเมินไว้ 3 มิติ ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติประสิทธิภาพและมิติผลกระทบ กรมพัฒนาชุมชน มีผลการดำเนินงานดังนี้

ผลการดำเนินงานมิติประสิทธิภาพ มิติประสิทธิผล และมิติผลกระทบ

ก.) มิติประสิทธิภาพ

(ก-1) ต้นทุนต่อหน่วย เปรียบเทียบผลผลิตที่ 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 กับผลผลิตที่ 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 เสริมสร้างขีดความสามารถของพลังชุมชนในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชน

(ก-2) ปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเปรียบเทียบกับแผน : จำนวน 12 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนผู้นำชุมชน ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายจำนวน 24,362 คน ทำได้จริง 24,405 คน สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายจำนวน 25,566 คน ทำได้จริง 25,566 คน สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนดไว้

ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนครัวเรือนที่มีข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายกำหนดไว้จำนวน 12,440,000 ครัวเรือน ทำได้จริง 12,953,401 ครัวเรือนสรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายกำหนดไว้จำนวน 12,900,000 ครัวเรือน ทำได้จริง 12,920,268 ครัวเรือน สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมาก/น้อยกว่าแผนที่กำหนด ซึ่งจำนวนผลผลิตที่ทำได้จริงจริงในปี 2558 เทียบกับปี 2559 ลดลง จำนวน 33,133 ครัวเรือน

ตัวชี้วัดที่ 3 จำนวนชุมชนที่มีการพัฒนาศักยภาพชุมชนภายใต้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี2558 แผนค่าเป้าหมายกำหนดไว้ 5,268 ชุมชน ทำได้จริง 5,268 ชุมชนสรุปปริมาณผลผลิตทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนดไว้ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายเท่ากับ 6,146 ชุมชนทำได้จริง จำนวน 6,146 ชุมชน สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนดไว้ซึ่งผลผลิตที่ทำได้จริงในปี 2558 เทียบกับปี 2559 เพิ่มขึ้น 878 ชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 4 จำนวนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการชุมชนได้รับการพัฒนาการบริหารจัดการ ปี 2558 ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายกำหนดไว้ 9,000 ผลิตภัณฑ์/ชุมชน ทำได้จริง 9,547 ผลิตภัณฑ์/ชุมชน สรุปปริมาณผลผลิตทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายเท่ากับ 5,092 ผลิตภัณฑ์/ชุมชน ทำได้จริง จำนวน 7,000 ผลิตภัณฑ์/ชุมชน สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งผลผลิตที่ทำได้จริงในปี 2558 เทียบกับปี 2559 เพิ่มขึ้น 1,908 ผลิตภัณฑ์/ชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 5 จำนวนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการทุกชุมชน ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 5,000 กลุ่ม ทำได้จริง 5,000 กลุ่ม สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 5,937 กลุ่ม ทำได้จริง 5,937 กลุ่ม สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนดไว้ซึ่งปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงปี 2559 มากกว่าปี 2558 จำนวน 937 กลุ่ม

ตัวชี้วัดที่ 6 จำนวนครั้งของการส่งเสริมช่องทางการตลาดระดับประเทศปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4 ครั้ง ทำได้จริง 120 ครั้ง สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเท่ากับแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 120 ครั้ง ทำได้จริง 77,780 ครั้ง สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ในปี 2558 จำนวน 77,660 ครั้ง

ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของผู้นำชุมชนที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 90 ทำได้จริง ร้อยละ 95.39 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 90 ทำได้จริง 90.13 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงเมื่อเทียบกับปี 2558 ลดลง ร้อยละ 5.26

ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละของครัวเรือนที่มีข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เชื้อถือได้ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 90 ทำได้จริง ร้อยละ 95.18 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 90 ทำได้จริง 97.64 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงเมื่อเทียบกับปี 2558 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.82

ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการพัฒนาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสุขมวลรวมชุมชนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพิ่มขึ้น ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 60 ทำได้จริง ร้อยละ 96.62 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนดปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 ทำได้จริง 100 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงเมื่อเทียบกับปี 2558 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.38

ตัวชี้วัดที่ 10 ร้อยละของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพ มีการจัดสวัสดิการชุมชน ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ทำได้จริง ร้อยละ 90.20 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 ทำได้จริง 84.10 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงเมื่อเทียบกับ ปี 2558 ลดลง ร้อยละ 6.10

ตัวชี้วัดที่ 11 ร้อยละของผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 ทำได้จริง ร้อยละ 70 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 ทำได้จริง 100 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริง เมื่อเทียบกับ ปี 2558 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 30

ตัวชี้วัดที่ 12 ร้อยละของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี ปี 2558 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 2 ทำได้จริง ร้อยละ 24.74 สรุปปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงมากกว่าแผนที่กำหนด ปี 2559 แผนค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 2 ทำได้จริง 27.62 สรุปผลผลิตที่ทำได้จริงเมื่อเทียบกับปี 2558 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.88

(ก-3) สัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน

- ปี 2558 ค่าใช้จ่ายตามแผนเท่ากับ 4,272,948,500.00 บาท ใช้จ่ายจริงเท่ากับ 4,399,515,659.51 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.26

- ปี 2559 ค่าใช้จ่ายตามแผนเท่ากับ 4,458,843,600.00 บาท ใช้จ่ายจริงเท่ากับ 4,427,083,153.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.63

สรุปสัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน ปี 2558 เมื่อเทียบกับ ปี 2559 ลดลง ร้อยละ 2.63

(ข) มิติประสิทธิผล

(ข-1) ระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย

ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายหลัก คือ ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการชุมชนให้มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข ด้วยหลักและวิธีการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนี้

- ปี 2558 แผนกำหนดไว้ จำนวน 5,268 ชุมชน ดำเนินการได้ จำนวน 5,268 ชุมชน

- ปี 2559 แผนกำหนดไว้ จำนวน 6,146 ชุมชน ดำเนินการได้ จำนวน 6,146 ชุมชน

(ข-2) ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อกระบวนการให้บริการ

ผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย เครือข่ายองค์กรชุมชน ผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) อาสาพัฒนา (อสพ.) คณะกรรมการพัฒนาสตรี ผู้จัดเก็บ/ผู้บันทึกข้อมูลพื้นฐานเขตเมือง และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับจังหวัด (ศอช.จ)/ตำบล (ศอช.ต.) ทีมปฏิบัติการตำบล และคณะกรรมการกองทุนชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามผลผลิตที่ 1 มีความพึงพอใจต่อภาพรวม การดำเนินกิจกรรมของกรมการพัฒนาชุมชน ดังนี้

อันดับ 1 การดำเนินงานอาสาสมัคร (อสพ.) รุ่นที่ 69 มีค่าคะแนน 5.00

อันดับ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับคือ 4.45 จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทุนชุมชนตามแนวพระราชดำริ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทุนชุมชนและกลุ่มอาชีพตามแนวพระราชดำริ และโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายกองทุนชุมชนจังหวัด

อันดับ 3 การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนด้านการบริหารจัดการ ค่าคะแนน 4.44

(ค) มิติผลกระทบ

(ค-1) การประเมินผลกระทบต่อประชาชน

แกนนำชุมชนและครอบครัวพัฒนาสามารถเป็นต้นแบบในการน้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือน จัดทำแผนพัฒนาชีวิต ทำให้ครอบครัวสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ชุมชนมีความสุขมวลรวมเพิ่มขึ้น และครอบครัวพัฒนาสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ปฏิบัติแก่ครอบครัวอื่นได้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ได้พัฒนาหมู่บ้าน ภายใต้นโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 6,146 ชุมชน

(ค-2) การประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ประชาชนได้น้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอุปโภคบริโภคประหยัดขึ้น มีการออมเงินและมีการสร้างรายได้ มีกลุ่มกองทุนในชุมชน ชุมชนจึงมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น มีผลผลิตด้านการเกษตร เช่น การปลูกพืชสวนครัวไว้ใช้บริโภคในครัวเรือนลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหาร และเมื่อผลผลิตเหลือจากการบริโภคในครัวเรือนจึงนำส่งออกขายนอกชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้ส่งผลให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง

(ค-3) การประเมินผลกระทบต่อสังคม

ชุมชนมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ประชาชนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดความขัดแย้งและมีความสามัคคี มีการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ (ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ) ตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคี การช่วยเหลือเอื้ออาทร ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเท่าเทียม

(ค-4) การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมในการดำเนินการที่หลากหลาย เช่น การดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงสภาพเดิม การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนการใช้สารเคมี การปลูกต้นไม้เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร การใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น

4. โครงการประเมินผลการปฏิบัติผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ สังกัดรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (2562) ดำเนินการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของภาครัฐตามกรอบสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินความคุ้มค่า ดังต่อไปนี้

1. ประเมินว่าการปฏิบัติภารกิจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน/ภาครัฐ มากกว่าหรือน้อยกว่าค่าใช้จ่ายและผลเสียที่เกิดขึ้นเพียงใด
 2. เป็นข้อมูลสำหรับส่วนราชการในการทบทวน จัดลำดับ ความสำคัญในการเลือกปฏิบัติภารกิจ หรือเป็นข้อมูลสำหรับรัฐบาลเพื่อพิจารณาขุบเลิกภารกิจ รวมทั้งปรับปรุงวิธีการปฏิบัติภารกิจ
 3. เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป
- โดยมี

กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการแยกตามมิติ

มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิภาพผลการปฏิบัติราชการ

- ผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์

มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ

- การเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

- ผลสำเร็จความคุ้มค่าโครงการด้านพัฒนาบุคลากร

มิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนางองค์กร

- การพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล

โดยมีขอบเขตดังนี้

1. หน่วยประเมิน เป็นการประเมินการปฏิบัติภารกิจในหน่วยงาน
2. ภารกิจที่ต้องประเมิน ให้ความสำคัญเฉพาะภารกิจหลัก (Core Business) ของหน่วยงาน โดยเป็นผู้กำหนดภารกิจหลักและผลผลิตหลัก (ภารกิจหลักหรืองานหลัก เป็นภารกิจที่ส่วนราชการต้องดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้)

กรอบการประเมินความคุ้มค่า

ประสิทธิผลการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการจริง เปรียบเทียบกับเป้าหมาย และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ประสิทธิภาพผลของค่าใช้จ่าย (Cost-Effectiveness)
2. ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากผลผลิต ประเมินจากผู้รับบริการและใช้ประโยชน์จากโครงการ (คุณภาพผลผลิตบริการ/ระยะเวลาที่ใช้บริการ/การวัดผลประโยชน์ที่ได้รับ) เป็นผลลัพธ์ (Outcome) ในระดับประสิทธิผล

ประสิทธิภาพความสอดคล้องในการใช้ทรัพยากร/กระบวนการทำงาน/ผลผลิตภาพ

1. ประสิทธิภาพการผลิต
 - 1.1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยรวม
 - 1.2. การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น ความพยายามในการลดต้นทุน
 - 1.3. ระบบการจัดการการปฏิบัติการ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ การจัดสรรงบประมาณ และการวางแผนการตรวจสอบและควบคุม
 - 1.4. สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น การเห็นความสำคัญของประสิทธิภาพมุ่งเน้นลูกค้าและการบริการ มีความเชื่อถือได้ มีระบบให้กำลังใจ การประกาศความดีความชอบ และการปฏิบัติงานที่มาจากความเห็นชอบร่วมกัน
2. การประหยัดการจัดหาทรัพยากรในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมด้วยต้นทุนที่ต่ำสุด การวัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในมิติต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร และเวลาที่เหมาะสม กับลักษณะการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับผลผลิตที่ได้เพื่อสะท้อนถึงควมมีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน
 - 2.1. ต้นทุนต่อหน่วย
 - 2.2. สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร ประเมินผลผลิตภาพของการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
 - 2.3. สัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน วิเคราะห์ความประหยัดในการทำงาน ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหาปัจจัย ระหว่างการดำเนินงานมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากประมาณการหรือไม่ เพราะอะไร เปลี่ยนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหรือไม่
 - 2.4. สัดส่วนเวลาที่ใช้จริงในการบริการเปรียบเทียบกับเวลาที่กำหนด

2.5 คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดตามคู่มือการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพ การจัดทำคู่มือประกันคุณภาพที่หน่วยงานกำหนด

2.6 ปริมาณผลผลิตที่ทำได้จริงเปรียบเทียบกับแผน

2.7 ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อกระบวนการให้บริการ

ผลกระทบหมายถึง ผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการทั้งที่คาดหมาย หรือตั้งใจ หรือไม่ได้คาดหมาย ระหว่างและภายหลังการกิจ ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งบวกและลบ ในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน และการคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการตามภารกิจ อันได้แก่

1. ผลกระทบต่อประชาชน
2. ผลกระทบต่อสังคม
3. ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
4. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
5. ผลกระทบด้านอื่นๆ

คณะกรรมการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาและกองนโยบายและแผน (2559) รายงาน ต้นทุนต่อหน่วยและความคุ้มค่าหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2558 ในปี 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นข้อมูลต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ ประจำหลักสูตร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะ นำไปใช้ในการวัดผลการดำเนินงาน และปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลต่อผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านหลักสูตรและงบประมาณ และเพื่อใช้ประกอบการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จากการศึกษาพบว่า มีต้นทุนรวมในการผลิตบัณฑิตทั้งหมด 812,465,399 บาท แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี 703,208,652 บาท และระดับบัณฑิตศึกษา 109,256,747 บาท ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตรโดยพิจารณาจากจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุนพบว่าจากการเปิดการเรียนการสอนของทั้ง 6 คณะ ทั้งหมด 87 หลักสูตร พบว่า มีความคุ้มค่า 33 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 37.93 และไม่คุ้มค่า 54 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 62.07 โดยระดับปริญญาตรีมีความคุ้มค่า 28 หลักสูตรจากทั้งหมด 65 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 43.08 และไม่คุ้มค่า 37 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 56.92 ส่วนระดับบัณฑิตศึกษา มีความคุ้มค่า 5 หลักสูตร จากทั้งหมด 22 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 22.73 ไม่คุ้มค่า 17 หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 77.27 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานผลิตบัณฑิตเฉพาะระดับปริญญาตรี พบว่า คณะที่มีผลการดำเนินงานคุ้มค่ามากที่สุดคือคณะวิทยาการจัดการ (ร้อยละ

90.00) รองลงมาคือคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 66.67) และคณะสาธารณสุขศาสตร์ (ร้อยละ 50.00) ส่วนคณะที่มีผลการดำเนินงานยังไม่คุ้มค่าคือคณะครุศาสตร์และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ร้อยละ 0.00 ทั้งสองคณะ)

พงศ์วิทย์ วุฒิวิริยะ และคณะฯ (2561) ศึกษาต้นทุนต่อหัว จุดคุ้มทุนและงบประมาณตามแผนในการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบประมาณรายรับรายจ่ายทั้งที่ได้รับจากค่าบำรุงการศึกษาและงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ในปีงบประมาณ 2559 และปีงบประมาณ 2560 สำหรับนักศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ ระดับปริญญาตรี ที่จัดการเรียนการสอน 4 ศูนย์พื้นที่ 6 คณะวิชา ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของมหาวิทยาลัยในปี 2560 มีจำนวนนักศึกษา 12,148 คน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 1.87 ในขณะที่รายจ่ายงบบุคลากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.27 ต้นทุนต่อหัวของนักศึกษาเท่ากับ 87,753.41 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.08 และทำให้จุดคุ้มทุนเท่ากับ 11,440 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 4.70 และเมื่อศึกษาต้นทุนต่อหัว และจุดคุ้มทุนในรายละเอียด พบว่า ศูนย์ที่มีต้นทุนต่อหัว และจุดคุ้มทุนที่ดี คือ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี รองลงมา คือ ศูนย์สุพรรณบุรี และคณะที่มีต้นทุนต่อหัว และจุดคุ้มทุนที่ดี คือ คณะบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3.1 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารระดับคณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน จากทั้ง 11 คณะฯ 2) นักวิชาการเงินและบัญชีระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน จากทั้ง 11 คณะฯ ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยทั้ง 11 คณะ ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ คณะศิลปศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม คณะสารสนเทศและการสื่อสาร คณะผลิตภัณฑ์การเกษตร คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร คณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะเศรษฐศาสตร์ และ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมดและการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งเมื่อได้รูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณแล้วผู้วิจัยจะทำการทดสอบคำนวณแบบเจาะจงศึกษาคณะที่เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ ใน 2 สาขาการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การเรียนการสอนในสายวิทยาศาสตร์ และ 2) การเรียนการสอนในสายสังคมศาสตร์

3.1.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการของการดำเนินการวิจัย 1 ปี งบประมาณ

3.1.3 ขอบเขตด้านประชากรเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิธีการ

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. วิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. วิเคราะห์ความคุ้มค่า
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

3.2 แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

- เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และ นักวิชาการเงินและบัญชี จากทั้ง 11 คณะฯ ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยมีการทดสอบความเที่ยงตรง โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : OIC)

การแบ่งค่าดัชนี IOC แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

มีความสอดคล้องหรือวัดได้ มีระดับคะแนนเท่ากับ +1

ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องหรือวัดได้ มีระดับคะแนนเท่ากับ 0

ไม่มีความสอดคล้องหรือไม่สามารถวัดได้ มีระดับคะแนนเท่ากับ -1

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะฯ ที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 1 คณะฯ

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะฯ ที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 1

คณะฯ

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

เก็บรวบรวมจากการศึกษาแนวทางต่างๆ ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณจากข้อมูลทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 วิธีการศึกษา

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

- เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ แบบสัมภาษณ์งานวิจัยประกอบไปด้วย 2 ชุด คือแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับนักวิชาการเงินและบัญชี จากทั้ง 11 คณะฯ ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมทั้งสิ้น 22 คน ในการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารจะคัดเลือกจากผู้บริหารที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารการเงินของคณะ หรือเป็นผู้ที่ใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของแต่ละคณะ โดยสอบถามข้อมูลจากนักวิชาการเงินและบัญชีของคณะนั้นๆ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นักวิชาการเงินและบัญชี จะเก็บจากนักวิชาการเงินและบัญชีผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงด้านการคำนวณต้นทุนหรือรับผิดชอบงานด้านการรายงานทางการเงิน

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะฯ ที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 1 คณะฯ โดยทำการคัดเลือกจากคณะที่มีความพร้อมและสนใจที่จะให้ความร่วมมือข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจ

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะฯ ที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 1 คณะฯ โดยทำการเลือกจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากเป็นคณะต้นแบบในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

1. เก็บรวบรวมจากการศึกษาแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ กรมบัญชีกลาง และจากข้อมูลทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีการคำนวณต้นทุนการศึกษา จุดคุ้มทุน วิเคราะห์ความคุ้มค่าและการวิเคราะห์ทางการเงิน

2. การทดสอบคำนวณของตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. ต้นทุนการศึกษา

1.1 ศึกษาจากค่าใช้จ่ายจริงของคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2563 บันทึกรายใบเบิกแยกตามแผนงาน งาน และกองทุน

1.2 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาจริง จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1.3 ข้อมูล FTES ในระบบประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยแม่โจ้

2. จุดคุ้มทุน คำนวณจากค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้และงบประมาณแผ่นดิน ทั้งค่าใช้จ่ายคงที่ และค่าใช้จ่ายผันแปร ในปีงบประมาณ 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3. วิเคราะห์ความคุ้มค่า

3.1 มิติประสิทธิภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินอันประกอบด้วยรายจ่ายของคณะ ทั้งงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะเศรษฐศาสตร์ จำนวนนักศึกษาในปีงบประมาณนั้นๆ ที่ได้จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และข้อมูลรายรับของคณะเศรษฐศาสตร์ และคณะสัตวศาสตร์ ที่มาจากค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักศึกษา รวมถึงข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

3.2 มิติประสิทธิผล เก็บรวบรวมจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย และจากเอกสารประกอบการวิเคราะห์ประกันคุณภาพ

3.3 มิติผลกระทบ ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะสัตวศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รวมถึงเว็บไซต์ และข้อมูลในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย และเอกสารทางวิชาการต่างๆ

4. วิเคราะห์ทางการเงิน จากอัตราส่วนทางการเงินอันประกอบด้วย

4.1 อัตราส่วนสภาพคล่อง

4.2 อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์

4.3 การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน

4.4 การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย

โดยศึกษาจากระบบทางการเงินของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ ระบบ E-Financial โดยใช้ข้อมูลทางการเงินในปีงบประมาณ 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1. ศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยการแสดงข้อมูลข้อคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และ กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี เพื่อให้ทราบความเห็นจากกลุ่มผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน และกลุ่มผู้จัดทำข้อมูลทางการเงิน โดยแยกวิเคราะห์ในประเด็น ดังนี้

1.3.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

1.3.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

1.3.3 วิเคราะห์ความคุ้มค่า

1.3.4 วิเคราะห์ทางการเงิน

2. การทดลองคำนวณกับคณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์

โดยทำการทดลองคำนวณจากข้อมูลจริงในปีงบประมาณ 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แบ่งการวิเคราะห์ตามผลขอแบบสอบถาม เรื่อง ศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยประกอบด้วยประเด็นดังนี้

2.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

2.3 วิเคราะห์ความคุ้มค่า

2.4 วิเคราะห์ทางการเงิน

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ จากการเก็บแบบสัมภาษณ์จากผู้บริหาร และ นักวิชาการเงินและบัญชี เพื่อให้ทราบความเห็นจากกลุ่มผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน และ กลุ่มผู้จัดทำข้อมูลทางการเงิน

2. การทดลองคำนวณคณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์

4.1. ศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

4.1.1 กลุ่มผู้บริหาร

4.1.1.1 ข้อมูลทั่วไป

4.1.1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

4.1.1.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.1.1.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร มีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ชาย	7	63.6
หญิง	4	36.4
รวม	11	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 36.4

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้จำแนกตามอายุ

อายุน้อยที่สุด	อายุมากที่สุด	อายุเฉลี่ย
37	60	51

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อายุน้อยที่สุด 37 ปี อายุมากที่สุด 60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 51 ปี

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	-	-
ปริญญาโท	5	45.5
ปริญญาเอก	6	54.5
รวม	11	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาได้แก่ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 45.5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามสายของคณะฯที่สังกัด

สายวิชาของคณะฯที่สังกัด	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สายวิทยาศาสตร์	5	45.45
สายสังคมศาสตร์	6	54.55
รวม	11	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาจากคณะฯ ทางสายสังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาได้แก่สายวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 45.45

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามประเภทของบุคลากร

ประเภทของบุคลากร	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สายวิชาการ	7	63.6
สายสนับสนุน	4	36.4
รวม	11	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาจากสายวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาได้แก่สายสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 36.4

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามตำแหน่งงาน

ตำแหน่ง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
คณบดี	4	36.4
รองคณบดี	2	18.2
ผู้อำนวยการสำนักงานคณบดี	4	36.4
ประธานหลักสูตร	1	9.0
รวม	11	100

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระดับคณบดี และผู้อำนวยการสำนักงานคณบดี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาได้แก่รองคณบดี คิดเป็นร้อยละ 18.2 และประธานหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 9

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประสบการณ์น้อยที่สุด	ประสบการณ์มากที่สุด	ประสบการณ์เฉลี่ย
2 ปี	32 ปี	21.6

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีประสบการณ์การทำงาน
ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้น้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 32 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21.6 ปี

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการบริหารระดับหลักสูตร/คณะที่สังกัดของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประสบการณ์น้อยที่สุด	ประสบการณ์มากที่สุด	ประสบการณ์เฉลี่ย
1 ปี	32 ปี	10.4

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีประสบการณ์การทำงานใน
มหาวิทยาลัยแม่โจ้น้อยที่สุด 1 ปี มากที่สุด 32 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 10.4 ปี

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตาม
ความรับผิดชอบด้านการบริหารทางการเงินหรือไม่

ความรับผิดชอบด้านการ บริหารทางการเงิน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เป็น	10	90.9
ไม่เป็น	1	9.1
รวม	11	100

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามความรับผิดชอบด้านการ
บริหารทางการเงิน โดยเป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารการเงินคิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่เป็นผู้มีความ
รับผิดชอบด้านการบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย

ระดับการตัดสินใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	11	100
มาก	-	-
ปานกลาง	-	-
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับการมีผลต่อการตัดสินใจในการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	3	27.3
มาก	2	18.2
ปานกลาง	6	54.5
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการ

ตัดสินใจของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาได้แก่ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.3 และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 18.2

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่รู้จัก

รูปแบบการคำนวณ	รู้จัก		ไม่รู้จัก		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	10	90.9	1	9.1	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	9	81.8	2	18.2	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	6	54.5	5	45.5	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	7	63.6	4	36.4	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่รู้จัก

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 18.2
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 54.5 ไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 45.5
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 63.6 ไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 36.4

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯทำ

รูปแบบการคำนวณ	ทำ		ไม่ทำ		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	8	72.7	3	27.3	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	6	54.5	5	45.5	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	6	54.5	5	45.5	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	6	54.5	5	45.5	11	100
5. อื่นๆ เช่นรายงานทางการเงิน ตัวเลขทางการเงิน เป็นต้น	3	27.3	8	72.7	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯทำ

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ทำ คิดเป็น คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 27.3
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ทำ คิดเป็นร้อยละ 54.5 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 45.5
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ทำ คิดเป็นร้อยละ 54.5 ไม่ทำคิดเป็นร้อยละ 45.5
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ทำ คิดเป็นร้อยละ 54.5 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 45.5
5. อื่นๆ เช่นรายงานทางการเงิน ตัวเลขทางการเงิน ทำ คิดเป็นร้อยละ 27.3 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 72.7

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามการใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ

การใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ใช่	8	72.7
ไม่ใช่	3	27.3
รวม	11	100

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามการใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่ใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 27.3

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับของประโยชน์ของการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย

ระดับประโยชน์	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	9	81.8
มาก	2	18.2
ปานกลาง	-	-
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามระดับของประโยชน์ของการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย โดยใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่ใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 27.3

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รูปแบบการคำนวณ	มีผล		ไม่มีผล		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	10	90.9	1	9.1	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	11	100	-	-	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	10	90.9	1	9.1	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	9	81.8	2	18.2	11	100
5. อื่นๆ	-	-	11	100	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 18.2

5. อื่นๆ ได้แก่ รายงานทางการเงิน และตัวเลขทางการเงิน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ต้องการ

วิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ต้องการใช้	ต้องการ		ไม่ต้องการ		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	8	72.7	3	27.3	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	11	100	-	-	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	11	100	-	-	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	9	81.8	2	18.2	11	100
5. อื่นๆ	2	18.2	9	81.8	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ต้องการ

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 27.3

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 18.2

5. อื่นๆ ได้แก่ รายงานทางการเงิน และตัวเลขทางการเงิน ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 18.2 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ 81.8

4.1.1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงานมหาวิทยาลัย แม่โจ้

1. ท่านคิดว่าคณะฯของท่านต้องการข้อมูลทางการเงินใดบ้างในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร

ตารางที่ 19 ตารางแสดงความต้องการข้อมูลทางการเงิน ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้อมูลทางการเงิน	ใช้	
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	6	54.5
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	8	72.7
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	6	54.5
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	6	54.5
5. ต้นทุนฟาร์ม	2	18.2
6. รายรับ-รายจ่ายจริง	5	45.5
7.ข้อมูลทรัพย์สินทางการเงิน	1	9.1
8. ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ตรงกันทุกชุดข้อมูล	1	9.1
9. ข้อมูลทางการเงินย้อนหลังเพื่อศึกษาแนวโน้มประกอบการวางแผน	-	-
10. ความต้องการใช้ข้อมูลนั้นๆเป็นรายเรื่องไปเมื่อคณะมีบริบทที่เพิ่มขึ้นในการหารายได้	1	9.1

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการข้อมูลการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาได้แก่ ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54.5 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 54.5 การวิเคราะห์ทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 54.5 รายรับ – รายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 45.5 ต้นทุนฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 18.2 ข้อมูลทรัพย์สินทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ตรงกันทุกชุดข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 9.1 ข้อมูลทางการเงินย้อนหลังเพื่อศึกษาแนวโน้มประกอบการวางแผน

ร้อยละ 9.1 ความต้องการใช้ข้อมูลนั้นๆ เป็นรายเรื่องไป เมื่อคณะมีบริบทที่เพิ่มขึ้นในการหารายได้ คิดเป็นร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

2. ท่านคิดเห็นอย่างไร กับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้

ตารางที่ 20 ตารางแสดงความเห็นกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความเห็น	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	10	90.9
ไม่เห็นด้วย	1	9.1
รวม	11	100

จากตารางที่ 20 จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้ คิดเป็นร้อยละ 90.9 โดยไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และให้เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยว่า ต้นทุนการศึกษานี้จะแยกวิธีการเป็นรายคณะไปน่าจะดีกว่า

โดยในรายที่เห็นด้วยได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าอย่างน้อยช่วยเป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุน หากมีจะดีมาก เนื่องจากในอนาคตจะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ เนื่องจากเปลี่ยนระบบสู่การเหมาจ่ายทุกหลักสูตร จะช่วยให้มหาวิทยาลัยทราบกำไรขาดทุนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ดีในการบริหารให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เห็นว่ามีความสำคัญทั้ง 4 ด้าน ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบความจำเป็นใช้ในการวางแผน เป็นสิ่งที่ดีในการเริ่ม การคำนวณต้นทุนกลางอาจจะเป็นต้นทุนกลางที่เหมือนกัน เช่นการปันส่วนอาจารย์ประจำหลักสูตรตามลักษณะตามรายวิชา การคำนวณดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากเป็นกรอบในการคำนวณและแนวทางในการคำนวณเรื่องดังกล่าว ซึ่งธรรมชาติของบางคณะฯ ไม่เหมือนกันโดยธรรมชาติอาจมีการกำหนดวิธีการเพิ่มเติมที่แตกต่างออกไปสำหรับคณะนั้นๆ ควรพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสม การแบ่งกลุ่มต้นทุนของคณะฯ อาจแบ่งเป็น สายสังคม สายวิทย์ เทคโนโลยี สายเกษตร เป็นต้น หากสามารถทำได้จะช่วยให้การทำงานดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารให้เห็นความสำคัญ เกณฑ์กลางที่กำหนดต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

3. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะมีข้อดี/ข้อเสีย อย่างไร (1.การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2.การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3.การวิเคราะห์ความคุ้มค่า 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน)

ข้อดี ประกอบด้วย

1. ช่วยเป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุน
2. ผู้บริหารทราบข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการหารายได้
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผน และคำนวณเงินรายได้ของคณะได้แบบ Real time
ตอบสนองต่อการบริหารงานได้อย่างทันท่วงที
4. การคำนวณต้นทุนนักศึกษา ทำให้รู้ต้นทุนที่แท้จริง จุดคุ้มทุน จะสอดคล้องกันว่าคุ้มค่าจริงไหม
5. การวิเคราะห์ทางการเงิน ทำให้ทราบว่ามีการบริหารการเงินอย่างไรให้เป็นจริง
6. ถ้ามีระบบก็ย่อมดี
7. ทำให้เห็นภาพของการคำนวณต้นทุนของแต่ละสาขาวิชาว่าปีต่อไปควรจะปรับปรุงหลักสูตรใหม่
8. เป็นกรอบและแนวทางแก่คณะต่างๆ ได้
9. ช่วยให้มีข้อมูลในการตัดสินใจ
- 10.ช่วยให้ทราบข้อมูลในการตัดสินใจในการบริหารงานตามพันธกิจ ทำให้ทราบว่าหลักสูตรใดควรยุบ/เลิก จากจำนวนนักศึกษารับเข้าให้คุ้มกับต้นทุนของผู้รับผิดชอบหลักสูตร
11. เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินงาน(โดยหน่วยงานต้องคำนึงถึงความคุ้มค่ากับประสิทธิภาพของงาน
- 12.ทราบต้นทุน ค่าใช้จ่าย นำมาเป็นกลยุทธ์ในการตัดสินใจ

ข้อเสีย ประกอบด้วย

1. ทำให้ผู้บริหารเกิดความเครียด และไม่อยากเป็นผู้บริหาร
2. ขาดมุมมองค่าแรงที่รัฐอุดหนุน และต้นทุนการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะส่วนงาน ยังขาดต้นทุนรวมมหาวิทยาลัย ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ
3. อาจเกิดการคำนวณต่อหน่วยที่คลาดเคลื่อน เนื่องจากจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษาไม่แน่นอนทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่สามารถใช้กับแผนของคณะในระยะยาว
4. ข้อจำกัดด้านการลงข้อมูล การได้มาซึ่งข้อมูล ควรเก็บข้อมูลให้ละเอียด ถูกต้อง และแม่นยำ
5. ถ้าแต่ละคณะทำเอง อาจทำให้ไม่มีความน่าเชื่อถือ

6. บางสาขาค้นทุนไม่เท่ากัน เช่น ไบโอเทค ส่วนในสาขาวิชาที่ไม่ค่อยมีคน จะได้นำข้อมูลมาประกอบการปรับหลักสูตรให้เข้ากับเทรนด์ตามยุคตามสมัย
 7. ธรรมชาติบางคณะไม่เหมือนกันอาจใช้รายละเอียดต่างกันในส่วนรายละเอียดเล็กๆ
 8. การคำนวณควรคำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตด้วย เช่น ในวันข้างหน้าหากไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
 9. การยอมรับของบุคลากรต่อการเปลี่ยนแปลงจากข้อมูลที่ได้มาน้อย ผู้บริหารควรหาวิธีการให้บุคลากรสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง
 10. เพิ่มภาระงานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
 11. การคิดต้นทุนการศึกษากำหนดค่าใช้จ่ายยากบางครั้ง หากมีการนำค่าใช้จ่ายที่มาจากข้อรวมอยู่ทำให้ต้นทุนสูง หากไม่มีค่าใช้จ่ายบางส่วนทำให้ต้นทุนต่ำ ทั้งนี้มีต้นทุนเสียโอกาสรวมอยู่ด้วย
4. ความพร้อมของคณะท่านในการ คำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารของคณะฯ ท่าน (อยู่ในระดับใด) ระดับ 5 มากที่สุด ระดับ 4 มาก ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 2 น้อย และระดับน้อยที่สุด พร้อมเหตุผล

ตารางที่ 21 ตารางแสดงระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาฯ

ระดับความพร้อม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	5	45.5
มาก	3	27.3
ปานกลาง	2	18.2
น้อย	1	9.1
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 21 พบว่าระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อยู่ระดับมากที่สุด มากเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาได้แก่ ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.2 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 22 ตารางแสดงผลของคณะฯ ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

เหตุผล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เนื่องจากนักวิชาการเงินต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในคณะต่อไป	2	18.2
2. ขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากภาระงานที่มาก มีผลต่อการแบ่งเวลาในการจัดทำข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	1	9.1
3. โดยข้อมูลที่นำมาคำนวณต้องเอามาจากมหาวิทยาลัยด้วย	1	9.1
4. เพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณอยู่แล้ว	3	27.3
5. คณะมีการวางกลยุทธ์ในการรับนักศึกษา และมีการมองเห็นรายได้จากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี	1	9.1
6. อยากให้สาขาได้รู้ว่าจะต้องประหยัดงบประมาณเท่าใดเพื่อที่จะให้สาขาอยู่รอดทั้งปีงบประมาณ	1	9.1
7. คณะมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและชำนาญในด้านต้นทุนและมองเห็นความสำคัญเรื่องนี้หลายท่าน	1	9.1
8. มหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างปรับปรุงระบบ E-Financial	1	9.1
9. แต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน	1	9.1

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 22 พบว่ามีการให้เหตุผลของความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากเพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณอยู่แล้ว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.3 รองลงมาได้แก่ นักวิชาการเงินต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในคณะต่อไป คิดเป็นร้อยละ 18.2 และ ร้อยละ 9.1 ประกอบด้วยเหตุผลดังนี้ ขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากภาระงานที่มาก มีผลต่อการแบ่งเวลาในการจัดทำข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลที่นำมาคำนวณต้องเอามาจากมหาวิทยาลัยด้วย คณะมีการวางกลยุทธ์ในการรับนักศึกษา และมีการมองเห็นรายได้จากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี อยากให้สาขาได้รู้ว่าจะต้องประหยัดงบประมาณเท่าใดเพื่อที่จะให้สาขาอยู่รอดทั้งปีงบประมาณ คณะมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและชำนาญในด้านต้นทุนและ

มองเห็นความสำคัญเรื่องนี้หลายท่าน มหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างปรับปรุงระบบ E-Financial แต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน

4.1.1.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

โดยในการศึกษาดังกล่าวจะนำเสนอทั้งสิ้น 4 แนวทาง ประกอบด้วย

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การคำนวณ

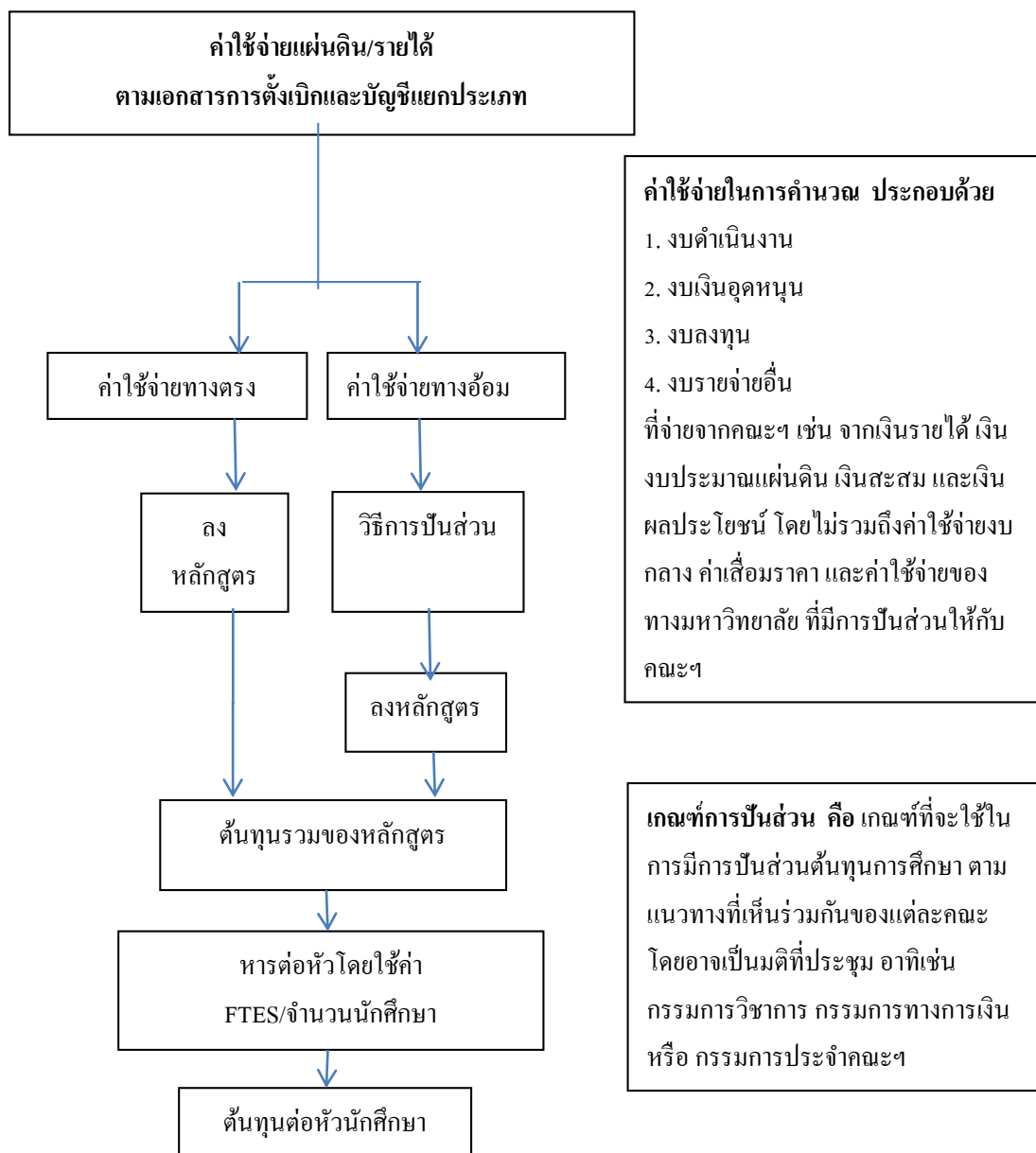
1. เพื่อวัดผลกำไรขาดทุนประจำปี
2. เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า
3. เพื่อการวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและบริการ การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่นการนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจริง
4. เพื่อกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ
5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
6. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนฯ

ขั้นตอนการคำนวณ

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานคณะเศรษฐศาสตร์

ภาพที่ 6 แผนผังการแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 1 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา

1. กรณีในอนาคตค่าตอบแทนผู้บริหารจะต้องมีการเบิกจ่ายจากเงินรายได้คณะฯ หากถึงตอนนั้น ควรมีการนำมารวมคำนวณในต้นทุนเพื่อการศึกษาด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. ค่าใช้จ่ายในการคำนวณควรมีการนำค่าใช้จ่ายงบบุคลากรมารวมคำนวณด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. ค่า FTES ที่ใช้ต้องเป็น ค่าที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 9.1
4. ควรแสดงรายละเอียดมากกว่านี้ในการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 9.1
5. อยากให้มีการดูการแยกวัสดุสิ้นเปลืองและไม่สิ้นเปลืองด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
6. เห็นด้วยว่าเกณฑ์การปันส่วนควรผ่านที่ประชุมพิจารณาร่วมกัน โดยอาจทำเป็นประกาศของคณะ เมื่องานวิจัยสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 9.1
7. บางคณะฯ มีการบริการวิชาการให้กับคณะอื่นๆ ควรพิจารณาค่าใช้จ่ายส่วนนี้ด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
8. ควรมีการทำต้นทุนที่แท้จริง เทียบกับ ต้นทุนดำเนินงาน แล้วทำการเปรียบเทียบกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และได้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.1

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าจะต้องรับนักศึกษาจำนวนเท่าใดคณะฯจึงจะคุ้มทุน และหากไม่คุ้มทุนจะเลือกวิธีการรับนักศึกษาเพิ่ม หรือลดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้และเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสำหรับการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น

1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่

1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร

2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)

3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

ขั้นตอนการคำนวณ

สูตรการคำนวณจุดคุ้มทุน

$$\text{กำไร} = \text{รายรับ} - \text{ต้นทุนรวม}$$

$$\text{ณ จุดคุ้มทุน} \quad \text{กำไร} = 0$$

นั่นคือ ณ จุดคุ้มทุน : รายรับรวม (TR) = ต้นทุนรวม (TC)

$$\text{โดยที่} \quad TR = P \times Q$$

$$TC = \text{ต้นทุนคงที่}(TFC) + \text{ต้นทุนผันแปรรวม}(TVC)$$

$$TFC + (AVC \times Q)$$

$$\text{แทนค่า} \quad P \times Q = TFC + (AVC \times Q)$$

$$(P - AVC) Q = TFC$$

$$Q = \frac{TFC}{P - AVC}$$

เมื่อ TR = รายรับรวม TC = ต้นทุนรวม

P = ราคาขาย

Q = ปริมาณ (หน่วย)

TFC = ต้นทุนคงที่ TVC = ต้นทุนผันแปรรวม

AVC = ต้นทุนแปรผันเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์ จุดคุ้มทุน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการ วิเคราะห์จุดคุ้มทุน ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

1. การคำนวณข้อมูลเงินเดือน คณะจะคำนวณตามรายวิชาที่บุคลากรสอนจริง คิดเป็น ร้อยละ 9.1
2. การกำหนดค่าใช้จ่ายคงที่ หรือ ผันแปร ควรเป็นแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน คิดเป็น ร้อยละ 27.3
3. จะต้องคำนวณกำไรให้เห็นภาพองความคุ้มทุน คิดเป็นร้อยละ 18.2

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของกิจการประเภทเดียวกัน จะต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยเพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.1 มิติประสิทธิผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินระดับความสำเร็จในการทำงาน เปรียบเทียบผลการผลิตจากการปฏิบัติการผลิต เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 มิติประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากผลผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและการประหยัด

1.3 มิติผลกระทบ

เพื่อให้ทราบผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจและไม่ได้คาดหมาย ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบ

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาพการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

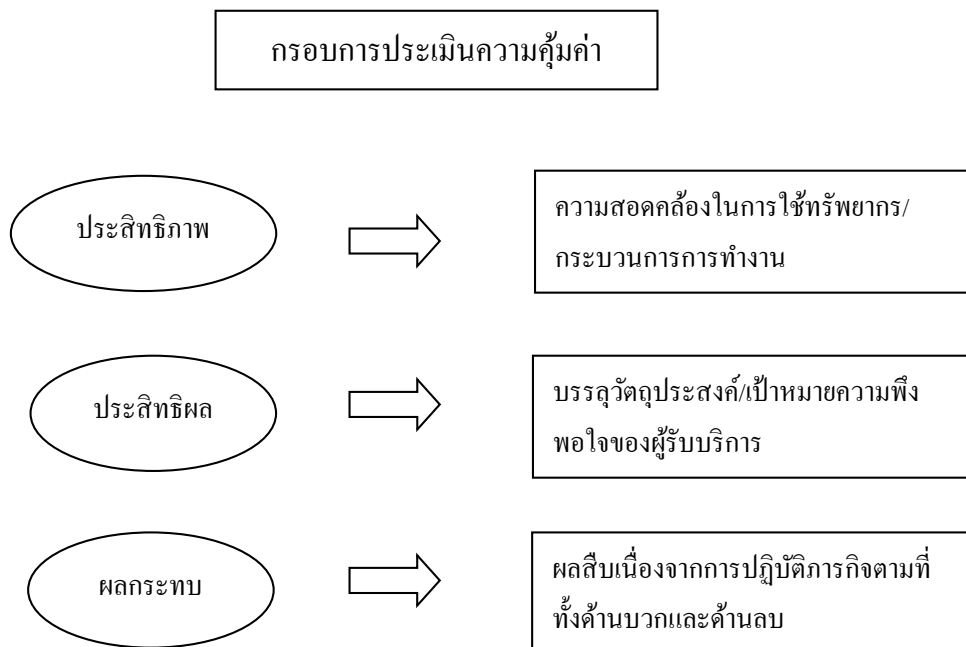
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

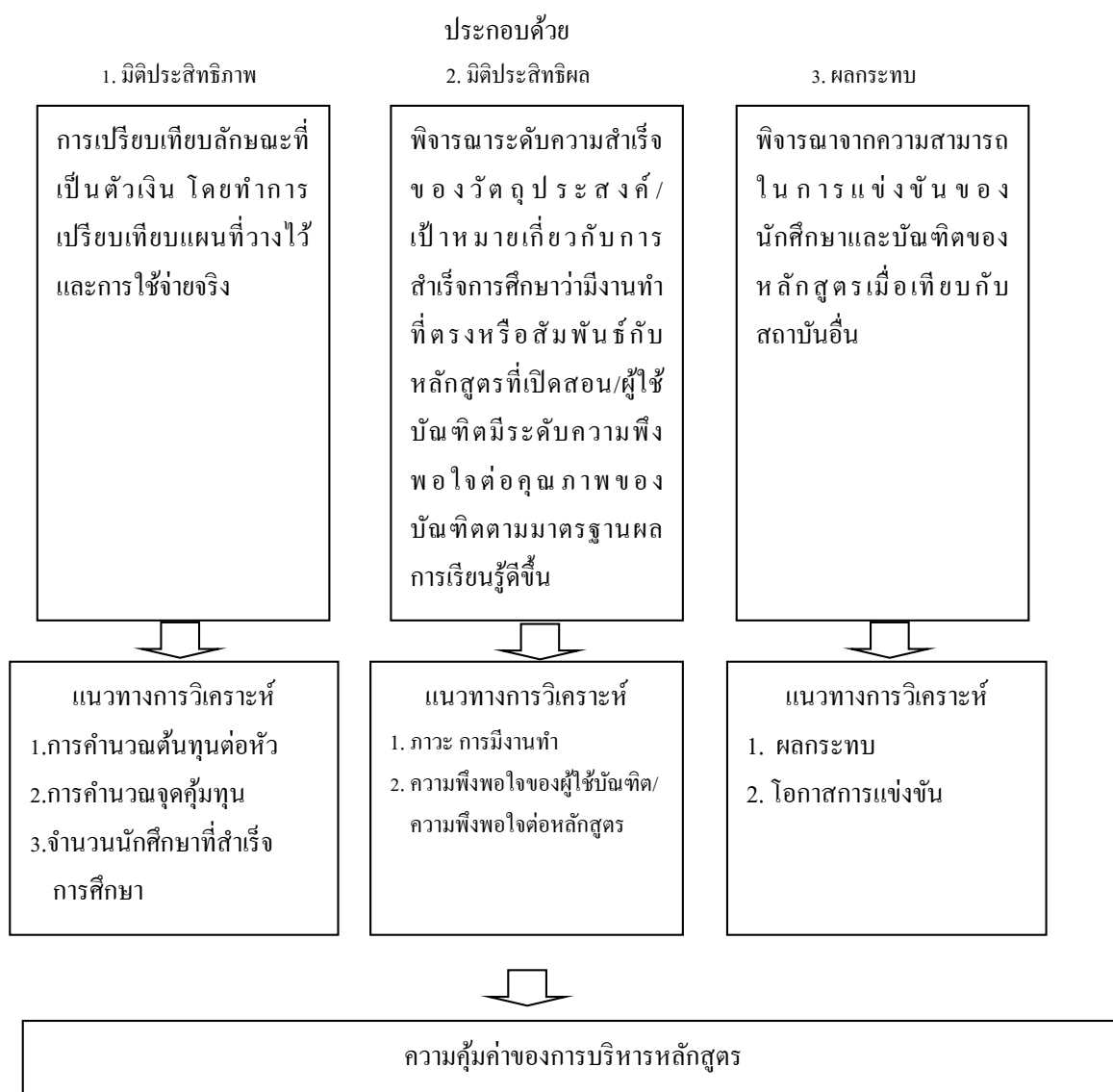
3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 7 กรอบการประเมินความคุ้มค่า

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 8 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่า

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

1. แนวทางการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ควรเพิ่มการวัด โดยคิดตัวชี้วัดให้สอดคล้อง จึงจะได้ข้อมูล และเหตุที่ตอบสนองอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 18.2
2. ข้อจำกัดเรื่องจำนวนนักศึกษาต้นทอม กับสิ้นทอมต่างกัน จะมีผลต่อการคำนวณ ต้นทุนที่เกิดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. ควรแยกภาระหน้าที่ว่า ใครจะดำเนินคำนวณเรื่องดังกล่าว และจะมีการเอาข้อมูลส่วนไหนไปวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 9.1
4. ควรมีเอกภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 9.1
5. ควรจะมีการทบทวนตัวเลขที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 9.1
6. ควรมีการนำข้อมูลเงินเดือนมาพิจารณาเพิ่มเติม ในเรื่อง ภาวะการณ์มีงานทำ ว่าเงินเดือนที่ได้รับเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 9.1
7. กลุ่มวิชาชีพ เช่น วิศวฯ สถาปัตยกรรม น่าจะมีการพิจารณาจำนวนของผู้สอบผ่าน วิชาชีพ มาประกอบในมิติประสิทธิภาพด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
8. ควรระบุว่าเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์อะไรว่าดีไม่ดี เช่น เปรียบเทียบกับบัณฑิต สายอื่นๆ ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 9.1

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

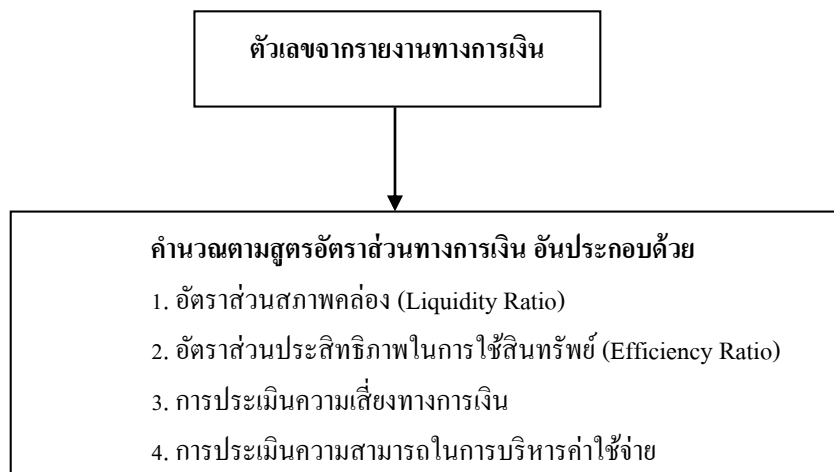
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ
2. สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง/จุดอ่อน ในการดำเนินงานตามแผนของกิจการ
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ ๑ หลักเกณฑ์และวิธีการการวิเคราะห์ทางการเงิน

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 4 การวิเคราะห์ทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ทางการเงิน

1. ข้อมูลในระบบ E-Financial ยังไม่สามารถใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. ถ้าจะใช้ข้อมูลจากระบบตรวจสอบกับกองคลังให้ตรงกันก่อนนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. ควรเขียนวิธีการคำนวณด้วยว่า อะไรส่วนอะไร คิดเป็นร้อยละ 9.1
4. หากเพิ่มเป็นมาตรวัด เดือนตามสัดส่วนการดำเนินงานจะดีมาก คิดเป็นร้อยละ 9.1
5. ต้องสื่อสารให้คนในองค์กรทราบว่าต้องมีเป้าหมายเดียวกันเรื่องการประหยัดงบประมาณด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
6. การเพิ่มอัตราส่วนกำไรต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 9.1

4. ต้นทุนเพื่อการบริหารจัดการฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 18.2

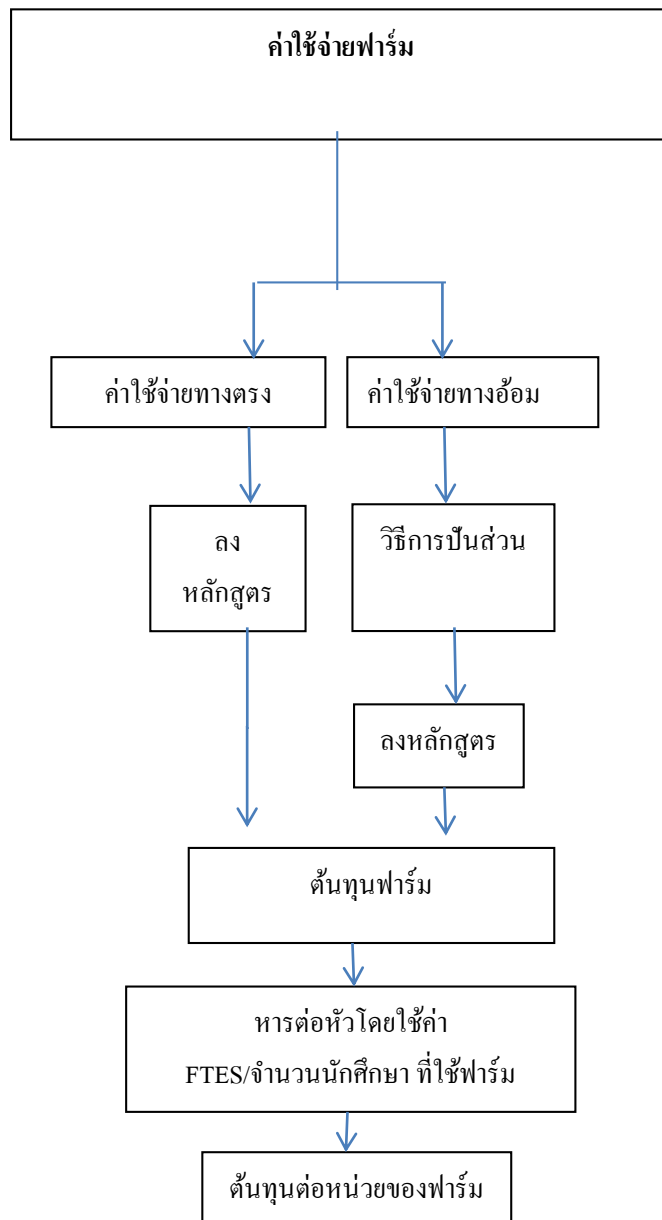
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบต้นทุนฟาร์มของคณะฯ
2. เพื่อให้ทราบต้นทุนฟาร์มแล้ว ยังสามารถใช้เป็นต้นแบบการคำนวณให้กับเกษตรกรในอนาคตได้ เพื่อการบริการวิชาการต่อไป

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายฟาร์ม
2. จำนวนนักศึกษาที่ใช้ฟาร์ม
3. รายวิชาที่เรียนในฟาร์ม
4. แผนการปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรม

ขั้นตอนการคำนวณ (โปรแกรม) (วอร์ฟรชาร์ตคร่าว)

ภาพที่ 10 แผนผังการแสดงผลและวิธีการคำนวณต้นทุนฟาร์ม

ที่มา : จากการศึกษา

5. หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังกล่าวแล้ว ท่านสามารถสั่งการ/ดำเนินการ ตามแนวทางดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความเห็นว่า หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะสามารถสั่งการ/ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวได้ คิดเป็นร้อยละ 100

โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ควรมีการสื่อสารถึงเป้าหมายในการทำ ถ้ามีประเด็นไหนที่ไม่สอดคล้องก็หลีกเลี่ยงที่ไม่ต้องศึกษา ต้องทำตามแต่จะต้องขึ้นอยู่กับธรรมชาติของคณะนั้นอีกทีจะเป็นประโยชน์ มีข้อมูลใช้จริง และยอมรับในข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือสามารถทำได้ สามารถทำได้หากมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีปฏิบัติทางการเงินไม่คล่องตัวกับการนำพามหาวิทยาลัยสู่การหารายได้
2. อาจมีการเขียนโปรแกรมต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารขึ้นมาช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจ
3. ปัญหาความล่าช้าของข้อมูลที่ได้รับจัดสรรจากส่วนกลางส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
4. ควรมีการนิยามคำว่ารายได้ หรือกำไร ให้ชัดเจน หากไม่สามารถระบุได้ก็จะไม่มีกำไรสะสมและประโยชน์ของการคำนวณจะลดลง
5. เห็นด้วยกับรูปแบบในการวิเคราะห์ต้นทุนดังกล่าว
6. ถ้าพูดถึงภาพรวม งานฟาร์มทำได้ไหม คณะผลิต ประมง อยากให้คำนวณกลุ่มงานฟาร์ม กลุ่มงานเกษตร อยากให้ทำระบบขึ้นมา
7. อยากให้มหาวิทยาลัยวิเคราะห์ทุกปีเพราะถ้าหลักสูตรไหนเห็นว่าตัวเองอยู่ไม่ได้ควรพิจารณา
8. ต้องสื่อสารให้คนในองค์กรเห็นภาพเดียวกัน จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ
9. ต้นทุนคณะบางคณะแตกต่างกันและสูงกว่าคณะอื่นมาก
10. กลยุทธ์ของมหาลัยล่าช้าไม่ทันมหาลัยอื่น
11. การประชาสัมพันธ์ผ่านครูแนะแนวมีความสำคัญมากต่อการประชาสัมพันธ์เพื่อการหารายได้
12. หากได้ข้อมูลต้นทุนมาเสนออาจทำให้คณะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
13. รายได้ด้านการเรียนการสอน ยังเป็นอันดับ 1 ของมหาวิทยาลัย ดังนั้นข้อมูลด้านการตัดสินใจจึงมีความสำคัญมาก

4.1.2 กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี

4.1.2.1 ข้อมูลทั่วไป

4.1.2.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัย

แม่โจ้

4.1.2.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.12.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี มีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ชาย	1	9.01
หญิง	10	90.9
รวม	11	100

จากตารางที่ 23 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.9 โดยมีเพศชายคิดเป็นร้อยละ 9.01

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามอายุ

อายุน้อยที่สุด	อายุมากที่สุด	อายุเฉลี่ย
36	51	41

จากตารางที่ 24 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อายุน้อยที่สุด 36 ปี อายุมากที่สุด 51 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 41 ปี

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	4	36.4
ปริญญาโท	7	63.6
ปริญญาเอก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 25 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่จบการศึกษา
ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาได้แก่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.4

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามสายของคณะฯที่สังกัด

สายวิชาของคณะฯที่สังกัด	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
สายวิทยาศาสตร์	5	45.45
สายสังคมศาสตร์	6	54.55
รวม	11	100

จากตารางที่ 26 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาจากคณะฯ ทางสาย
สังคมศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาได้แก่สายสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 45.45

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประสบการณ์น้อยที่สุด	ประสบการณ์มากที่สุด	ประสบการณ์เฉลี่ย
10 ปี	23 ปี	14.9

จากตารางที่ 27 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้น้อยที่สุด 10 ปี มากที่สุด 23 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 14.9 ปี

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตาม ระดับการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัย

ระดับความเห็นต่อการตัดสินใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	6	54.5
มาก	5	45.5
ปานกลาง	-	-
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 28 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.5 และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.5

ตารางที่ 29 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตาม ระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	1	9.1
มาก	2	18.2
ปานกลาง	8	72.7
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 29 พบว่า นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาได้แก่ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 18.2 และระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 30 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตาม รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย
แม่โจ้

รูปแบบการคำนวณ	มีผล		ไม่มีผล		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	2	81.8	2	18.2	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	10	90.9	1	9.1	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของ หลักสูตร	10	90.9	1	9.1	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	3	27.3	8	72.7	11	100
5. อื่นๆ	-	-	11	100	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 30 พบว่า นักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบ
การคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่มีผลต่อการ
ตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 18.2

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่มีผลต่อการ
ตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 90.9ไม่มีผล
ต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 27.3 ไม่มีผลต่อการ
ตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 72.7

5. อื่นๆ ผลต่อการตัดสินใจ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 31 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯทำ

รูปแบบการคำนวณ	ทำ		ไม่ทำ		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	9	81.8	2	18.2	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	7	63.6	4	36.4	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของ หลักสูตร	5	45.5	6	54.5	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	5	45.5	6	54.5	11	100
5. อื่นๆ	-	-	11	100	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 31 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามรูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯทำ

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ทำ คิดเป็น คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 18.2
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ทำ คิดเป็นร้อยละ 63.6 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 36.4
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ทำ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 54.5
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ทำ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 54.5
5. อื่นๆ ไม่ทำ คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 32 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามความต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา

ความต้องการใช้รูปแบบและ หลักเกณฑ์ในการคำนวณ ต้นทุนการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ต้องการ	11	100
ไม่ต้องการ	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 32 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามความต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีจำนวน 3 รายที่ให้เหตุผลว่าเพื่อใช้ในการรายงานในรูปแบบเดียวกัน ทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 33 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ต้องการ

วิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อ การศึกษาที่ต้องการใช้	ต้องการ		ไม่ต้องการ		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	10	90.9	1	9.1	11	100
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	10	90.9	1	9.1	11	100
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของ หลักสูตร	10	90.9	1	9.1	11	100
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	8	72.7	3	27.3	11	100
5. อื่นๆ	-	-	11	100	11	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 33 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตามวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ต้องการ

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 90.9 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 9.1
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 27.3
5. อื่นๆ ไม่ต้องการวิธีการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 81.8

ตารางที่ 34 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำแนกตาม การเป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษา

เป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้าน ต้นทุนเพื่อการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เป็น	7	63.6
ไม่เป็น	2	18.2
เคยเป็นในอดีต	2	18.2
รวม	11	100

จากตารางที่ 34 พบว่านักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.6 ไม่เป็น และเคยเป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.2 เท่ากัน

4.1.1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัย แม่โจ้
ตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ท่านคิดว่าคณะของท่านต้องการข้อมูลทางการเงินใดบ้างในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร

ตารางที่ 35 ตารางแสดงคำตอบของนักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ต่อความต้องการใช้ข้อมูลทางการเงิน

ข้อมูลทางการเงิน	ใช้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	7	63.6
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน	6	54.5
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร	5	45.5
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน	1	9.1
5. ต้นทุนฟาร์ม	1	9.1
6. รายรับ-รายจ่ายจริง	4	36.4
7. ข้อมูลทรัพย์สินทางการเงิน	1	9.1
8. ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ตรงกันทุกชุดข้อมูล	1	9.1
9. ข้อมูลทางการเงินย้อนหลังเพื่อศึกษาแนวโน้ม ประกอบการวางแผน	1	9.1

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 35 พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการใช้ข้อมูลต้นทุนต่อหัวนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.6 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน คิดเป็นร้อยละ 54.5 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 45.5 รายรับ – รายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 36.4 และที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 9.1 ประกอบด้วย การวิเคราะห์ทางการเงิน ต้นทุนฟาร์ม ข้อมูลทรัพย์สินทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ

ละ 9.1 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ตรงกันทุกชุดข้อมูล และข้อมูลทางการเงินย้อนหลัง เพื่อศึกษาแนวโน้ม ประกอบการวางแผน

2. ศักยภาพของผู้บริหารของท่านในการใช้ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

ตารางที่ 36 แสดงศักยภาพของผู้บริหารในการใช้ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

ระดับศักยภาพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	2	18.2
มาก	4	36.4
ปานกลาง	5	45.4
น้อย	-	-
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 36 พบว่า ความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต่อระดับศักยภาพของผู้บริหารของท่านในการใช้ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.5 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.4 และระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 18.2

3. ท่านคิดเห็นอย่างไร กับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้

ตารางที่ 37 ตารางแสดงความเห็นกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความเห็น	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	11	100
ไม่เห็นด้วย	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 37 พบว่า นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้ คิดเป็นร้อยละ 100

โดยในรายที่เห็นด้วย ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องดูบริบทของแต่ละคณะด้วยจึงอาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อยบางส่วนของที่แตกต่างกัน เนื่องจากจะได้เป็นแนวทางให้กับคณะยังไม่มี การคำนวณเรื่องดังกล่าว และยังเป็นแนวทางและกรอบให้ทุกคณะฯ ได้จัดทำเพื่อให้เสนอข้อมูลให้ผู้บริหารตัดสินใจ มีความคิดเห็นที่ดีที่มีรูปแบบเกณฑ์กลางเหมือนกันทุกคณะจะสามารถคำนวณต้นทุนได้ในลักษณะเดียวกัน และเปรียบเทียบกันได้ ในมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาช่วยเพื่อการตัดสินใจ การวางแผนดำเนินงาน เช่น การใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอยากทราบความคุ้มค่าของการเปิด/ปิดหลักสูตร

4. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะมีข้อดี/ข้อเสีย อย่างไร (1.การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน)

ข้อดี ประกอบด้วย

1. สามารถตัดสินใจและบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายได้
2. เพื่อเป็นแนวทาง กรอบและวิธีการให้กับทุกคณะฯ
3. ได้ทราบต้นทุนการศึกษาของตนเอง และสามารถนำเป็นข้อมูลในการแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่น
4. เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ทันต่อเวลา ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา สามารถทำให้ผู้บริหารมีการวางแผนควบคุม แลตัดสินใจได้
5. ทำให้เห็นภาพประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิตแต่ละหลักสูตร เพื่อช่วยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
6. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ในการลงทุน โครงการ/กิจกรรม การดำเนินงานของคณะฯ
7. ทราบจุดคุ้มทุน ต้นทุนที่ใช้ไป สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจ ในการบริหารองค์กรในอนาคต
8. สามารถวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน

ข้อเสีย ประกอบด้วย

1. บางคณะ อาจไม่พร้อมในการคำนวณเช่นภาระงานที่มากขึ้น / ข้อมูลที่มีอยู่ไม่ครบถ้วน
2. ในปัจจุบันการคำนวณต้นทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัย ค่าซ้ำไม่ทันต่อเหตุการณ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
3. บางครั้งต้นทุนที่ได้มา ไม่สามารถนำไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องจาก ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณา เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง และเพียงพอสำหรับการตัดสินใจ
4. ข้อมูลเกิดความล่าช้า มีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงาน
5. การคำนวณยุ่งยาก ซับซ้อน มองได้หลายมุมมอง หลายทิศทาง

คำถามที่ 5. ความพร้อมของคณะท่านในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร (อยู่ในระดับใด) ระดับ 5 มากที่สุด ระดับ 4 มาก ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 2 น้อย และระดับ 1 น้อยที่สุด พร้อมเหตุผล

ตารางที่ 38 ตารางแสดงระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาฯ

ระดับความพร้อม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	1	9.1
มาก	5	45.5
ปานกลาง	4	36.4
น้อย	1	9.1
น้อยมาก	-	-
รวม	11	100

จากตารางที่ 38 พบว่าระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาของคณะในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร อยู่ระดับมาก มากเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาได้แก่ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.4 ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.1 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 39 ตารางแสดงผลของคณะฯ ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

เหตุผล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เนื่องจากนักวิชาการเงินและบัญชีต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในคณะต่อไป	2	18.2
2. ขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากภาระงานที่มาก มีผลต่อการแบ่งเวลาในการจัดทำข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	2	18.2
3. ขาดข้อมูลประกอบการจัดทำในบางรายการเช่น ทรัพย์สินครุภัณฑ์	1	9.1
4. โดยข้อมูลที่นำมาคำนวณต้องเอามาจากมหาวิทยาลัยด้วย	1	9.1
5. การได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ และแท้จริงน่าจะเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึง ทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับผลการวิเคราะห์ที่เกิดขึ้น	1	9.1
6. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์การคำนวณต้นทุนการศึกษายังไม่ชัดเจน	1	9.1
7. เพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณอยู่แล้ว	1	9.1
8. เพื่อผู้บริหารจะได้รับทราบข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อวางแผนการดำเนินงานของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ	1	9.1
9. เพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณ	1	9.1

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 39 พบว่า เหตุผลของความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากนักวิชาการเงินและบัญชีต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป คิดเป็นร้อยละ 18.2 เท่ากับ เหตุผลขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากภาระงานที่มาก มีผลต่อการแบ่งเวลาในการจัดทำข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 18.2 เหตุผลประกอบด้วย ขาดข้อมูลประกอบการจัดทำในบางรายการเช่น ทรัพย์สิน ครุภัณฑ์ โดยข้อมูลที่น่ามาคำนวณต้องเอามาจากมหาวิทยาลัยด้วย การได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ และแท้จริงน่าจะเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึง ทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับผลการวิเคราะห์ที่เกิดขึ้น ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์การคำนวณต้นทุนการศึกษายังไม่ชัดเจน เพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณอยู่แล้ว เพื่อผู้บริหารจะได้รับทราบข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อวางแผนการดำเนินงานของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีข้อมูลสำหรับการคำนวณ คิดเป็นร้อยละ 9.1

4.1.1.3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี

โดยในการศึกษาดังกล่าวจะนำเสนอทั้งสิ้น 4 แนวทาง ประกอบด้วย

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การคำนวณ

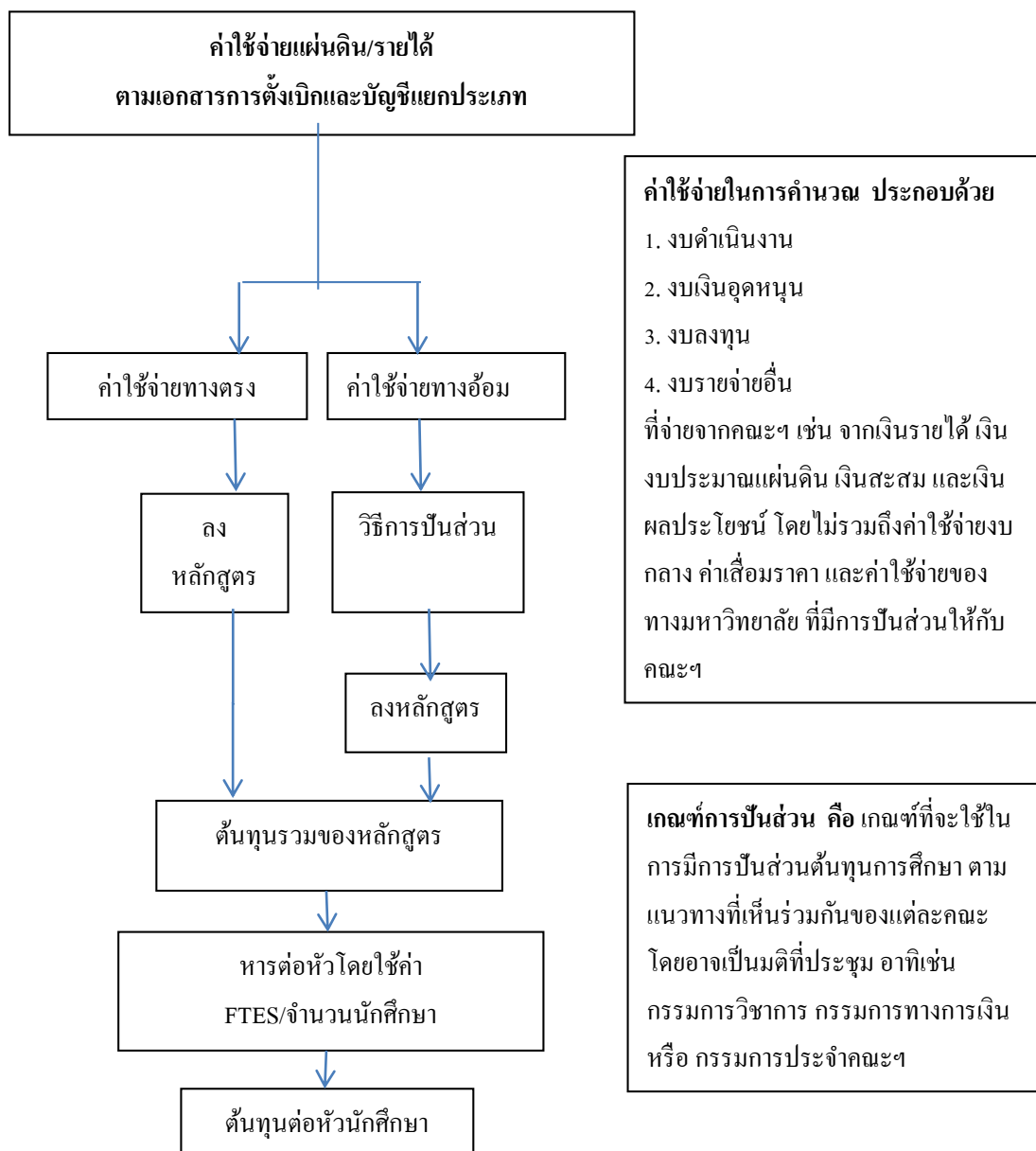
1. เพื่อวัดผลกำไรขาดทุนประจำงวด
2. เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า
3. เพื่อการวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและบริการ การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่นการนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจริง
4. เพื่อกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ
5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
6. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนงาน

ขั้นตอนการคำนวณ

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานคณะเศรษฐศาสตร์

ภาพที่ 11 แผนผังการแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 1 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา

1. กรณีในอนาคตค่าตอบแทนผู้บริหารจะต้องมีการเบิกจ่ายจากเงินรายได้คณะฯ หากถึงตอนนั้น ควรมีการนำมารวมคำนวณในต้นทุนเพื่อการศึกษาด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. ค่าใช้จ่ายในการคำนวณควรมีการนำค่าใช้จ่ายงบบุคลากรมารวมคำนวณด้วย คิดเป็นร้อยละ 36.4
3. โครงการเฉพาะกิจที่สาขาได้รับ ยังไม่ชัดเจนว่าจะนำมารวมคำนวณหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 9.1

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าจะต้องรับนักศึกษาจำนวนเท่าใดคณะฯจึงจะคุ้มทุน และหากไม่คุ้มทุนจะเลือกวิธีการรับนักศึกษาเพิ่ม หรือลดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้และเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสำหรับการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น

1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่

1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร

2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)

3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

ขั้นตอนการคำนวณ

สูตรการคำนวณจุดคุ้มทุน

$$\text{กำไร} = \text{รายรับ} - \text{ต้นทุนรวม}$$

$$\text{ณ จุดคุ้มทุน} \quad \text{กำไร} = 0$$

นั่นคือ ณ จุดคุ้มทุน : รายรับรวม (TR) = ต้นทุนรวม (TC)

$$\text{โดยที่} \quad TR = P \times Q$$

$$TC = \text{ต้นทุนคงที่ (TFC)} + \text{ต้นทุนผันแปรรวม (TVC)}$$

$$TFC + (AVC \times Q)$$

$$\text{แทนค่า} \quad P \times Q = TFC + (AVC \times Q)$$

$$(P - AVC) Q = TFC$$

$$Q = \frac{TFC}{P - AVC}$$

เมื่อ TR = รายรับรวม TC = ต้นทุนรวม

P = ราคาขาย

Q = ปริมาณ (หน่วย)

TFC = ต้นทุนคงที่ TVC = ต้นทุนผันแปรรวม

AVC = ต้นทุนแปรผันเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

1. ควรระบุค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าใช้จ่ายผันแปรให้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 9.1
2. การหาค่า P อาจจะต้องหาข้อมูลในการกำหนดสำหรับหลักสูตรที่ไม่ใช่เหมาจ่าย เนื่องจากแต่ละชั้นปี แต่ละปีการศึกษามีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ P อาจจะต้องใช้ค่า เฉพาะที่เข้า หน่วยงาน เนื่องจากขั้นตอนคำนวณต้นทุนไม่ได้รวม ค่าใช้จ่ายส่วนกลางไว้ คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. การคำนวณข้อมูลเงินเดือน คณะจะคำนวณตามรายวิชาที่บุคลากรสอนจริง คิดเป็น ร้อยละ 9.1
4. การกำหนดค่าใช้จ่ายคงที่ หรือ ผันแปร ควรเป็นแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน คิดเป็น ร้อยละ 9.1

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของกิจการประเภทเดียวกัน จะต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยเพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.1 มิติประสิทธิผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินระดับความสำเร็จในการทำงาน เปรียบเทียบผลการผลิตจากการปฏิบัติการผลิต เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 มิติประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากผลผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและการประหยัด

1.3 มิติผลกระทบ

เพื่อให้ทราบผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการกิจ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจและไม่ได้คาดหมาย ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบ

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาวการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

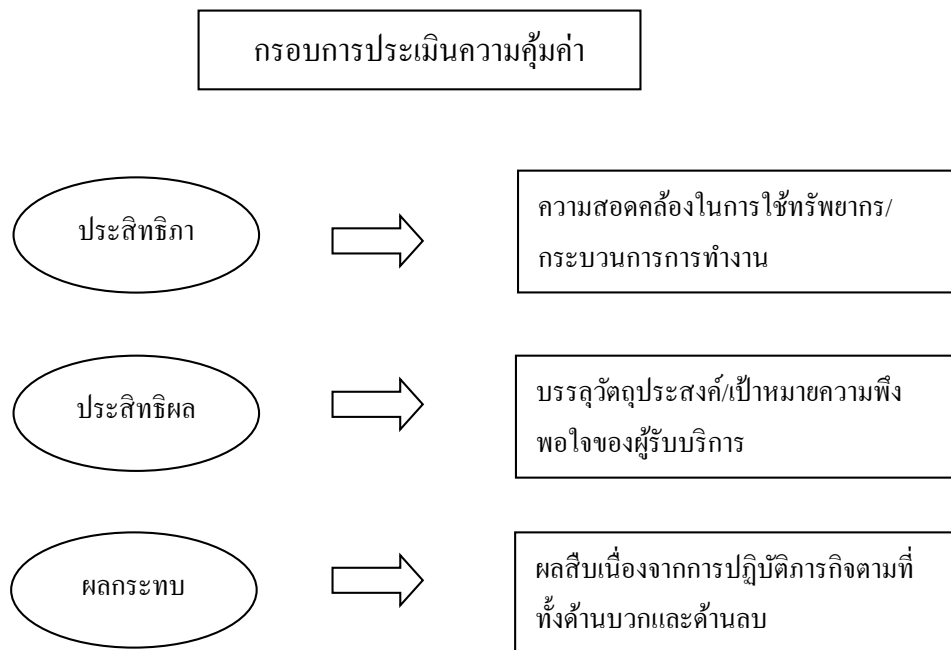
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

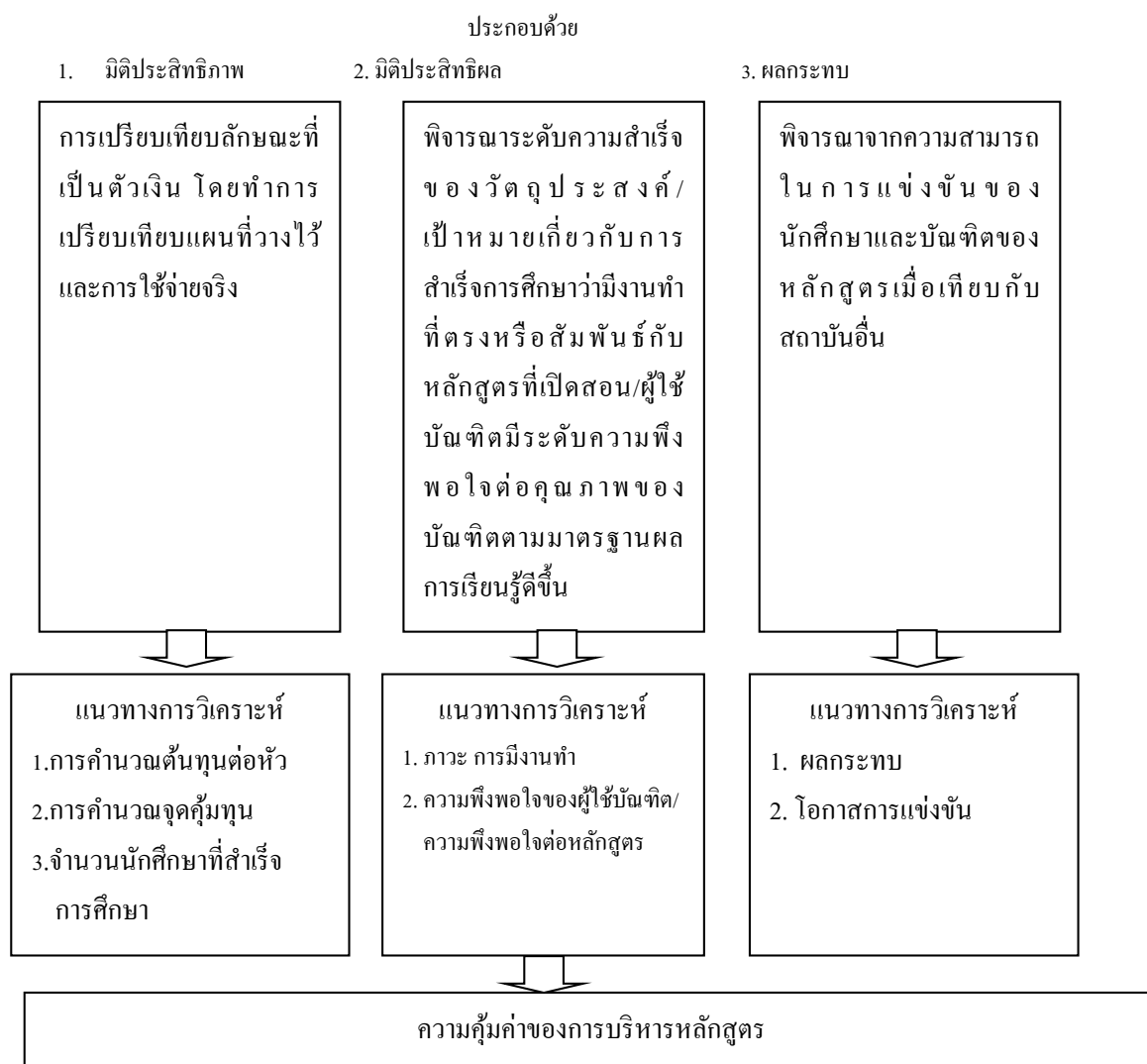
3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 12 กรอบการประเมินความคุ้มค่า

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 13 หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่า

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 โดยไม่มีข้อเสนอนะ

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

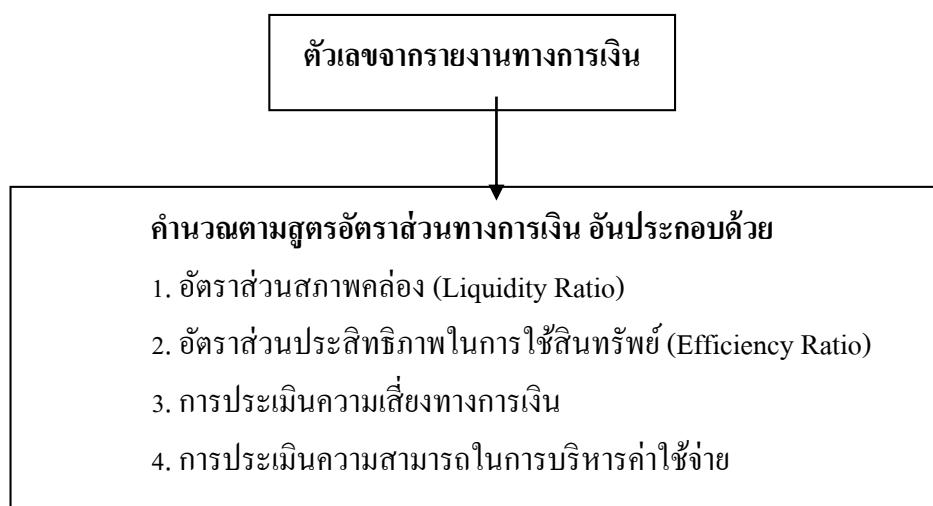
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ
2. สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง/จุดอ่อน ในการดำเนินงานตามแผนของกิจการ
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 14 หลักเกณฑ์และวิธีการการวิเคราะห์ทางการเงิน

ที่มา : จากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า นักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 4 การวิเคราะห์ทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ทางการเงิน

1. ข้อมูลในระบบ E-Financial ยังไม่สามารถใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 18.2
2. ถ้าจะใช้ข้อมูลจากระบบตรวจสอบกับกองคลังให้ตรงกันก่อนนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1
3. ควรเขียนวิธีการคำนวณด้วยว่า อะไรส่วนอะไร คิดเป็นร้อยละ 9.1

4. การวิเคราะห์อื่นๆ (ที่ต้องการเสนอ)

- ไม่มี

5. หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังกล่าวแล้ว ท่านสามารถสั่งการ/ดำเนินการ ตามแนวทางดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความเห็นว่า หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะสามารถสั่งการ/ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวได้ คิดเป็นร้อยละ 100

โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สามารถทำได้เพื่อทำข้อมูลให้ผู้บริหารตัดสินใจ กรณีให้หน่วยงานพิจารณาดำเนินการ ต้องเสนอพิจารณาต่อคณะกรรมการประจำคณะเพื่อให้เห็นความสำคัญนำไปสู่การสร้างการเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่ได้ เพื่อให้เห็นภาพรวมที่เกิดขึ้นจริง และสร้างความร่วมมือในการดำเนินการต่อไป หากมหาวิทยาลัยมีแนวทาง/เกณฑ์การคำนวณส่วนกลาง คณะจะสามารถดำเนินการในการใช้เป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุนของคณะต่อไป การคำนวณดังกล่าวดีเยี่ยม จะสามารถใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างดี

จากการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และนักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สามารถสรุปรูปแบบ และหลักเกณฑ์การคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ดังนี้

4.1.3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ

- 1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 1.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 1.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของ
- 1.4 การวิเคราะห์ทางการเงิน

นอกจากนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าอยากให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อให้มีแนวทางในการคำนวณต้นทุนฟาร์มและเป็นแบบอย่างกับเกษตรกรต่อไป

4.1.4 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนี้

การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อวัดผลกำไรขาดทุนประจำปี
2. เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า
3. เพื่อการวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและบริการ การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่นการนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจริง

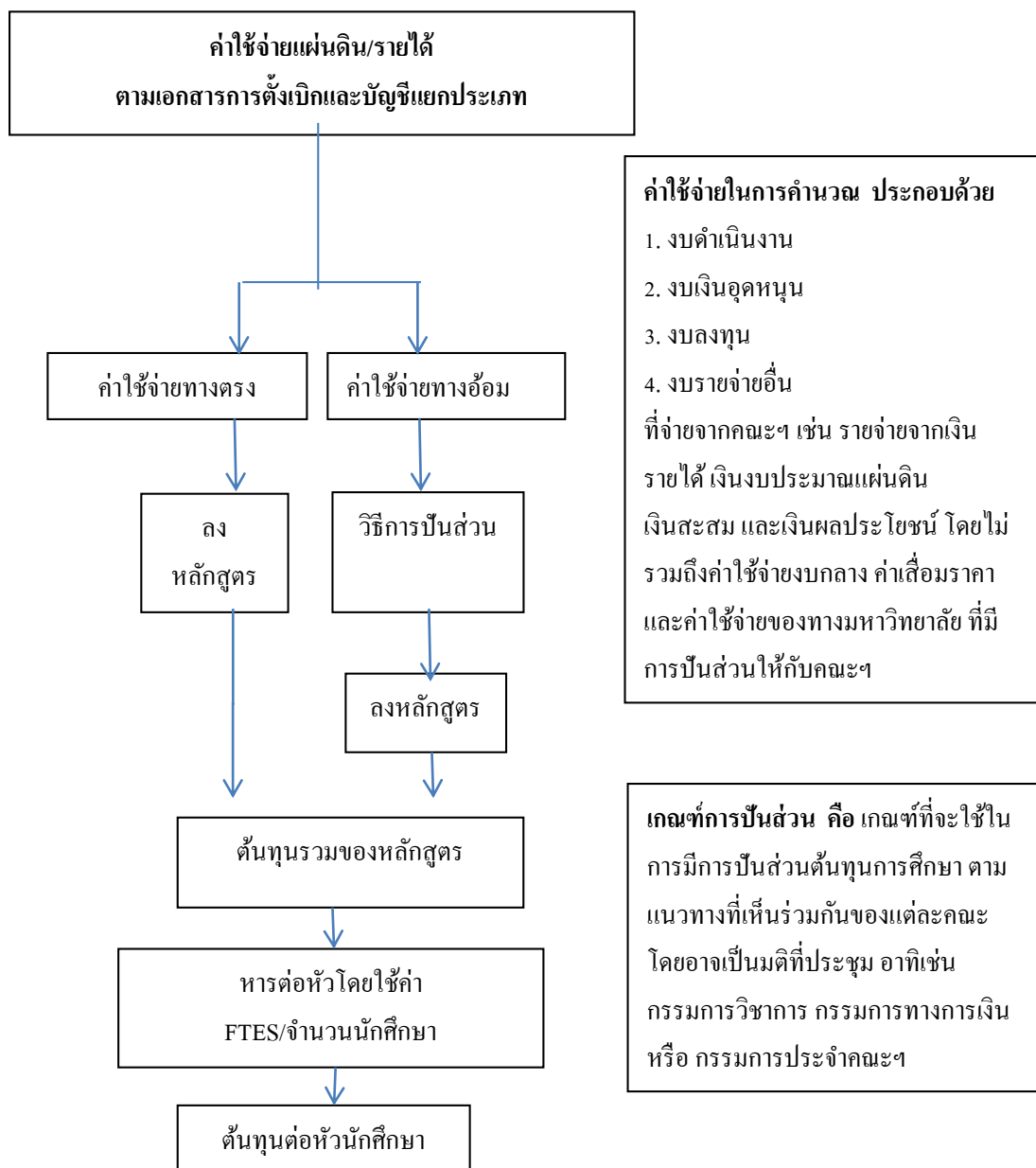
4. เพื่อกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ
5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
6. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนงาน

ขั้นตอนการคำนวณ

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน

ภาพที่ 15 แผนผังการแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานของผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : ในการคำนวณจะไม่มีการนำโครงการเฉพาะกิจที่สาขาได้รับมารวมคำนวณ เนื่องจากโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว และมีต้นทุนที่ชัดเจนแยกส่วนจากการดำเนินงานของคณะอย่างชัดเจน

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษา ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในการคำนวณควรมีการนำค่าใช้จ่ายบบุคลากรมารวมคำนวณด้วย
2. ควรมีการทำต้นทุนที่แท้จริง เทียบกับ ต้นทุนดำเนินงาน แล้วทำการเปรียบเทียบกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และได้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าจะต้องรับนักศึกษาจำนวนเท่าใดคณะฯจึงจะคุ้มทุน และหากไม่คุ้มทุนจะเลือกวิธีการรับนักศึกษาเพิ่ม หรือลดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้ โดยแบ่งเป็น
 - 1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ที่จ่ายในคณะประกอบด้วย ค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ เงินอุดหนุน โครงการ และ ค่าใช้จ่ายงบลงทุน และงบรายจ่ายอื่น
 - 1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่คณะต้องหัก จ่ายให้กับทางมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคการศึกษาประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายสมทบกองทุนสะสมมั่นคงมหาวิทยาลัย งบกลางมหาวิทยาลัย สมทบกองทุนพัฒนาบุคลากร งบกลางเพื่อชดใช้ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามข้อผูกพันสัญญาจ้างชำระ สมทบสำนักงานมหาวิทยาลัย (ยกเว้นแพร่, ชุมพร) สมทบกองทุนวิจัยและพัฒนา สมทบกองทุนพัฒนาวิชาการและการพัฒนาทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัย สมทบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 34% ของรายได้ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่คณะเรียกเก็บ
2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)
3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของกิจการประเภทเดียวกัน จะต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยเพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.1 มิติประสิทธิผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินระดับความสำเร็จในการทำงาน เปรียบเทียบผลการผลิตจากการปฏิบัติการผลิต เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 มิติประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากผลผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและการประหยัด

1.3 มิติผลกระทบ

เพื่อให้ทราบผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการกิจ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจและไม่ได้คาดหมาย ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบ

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาวการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

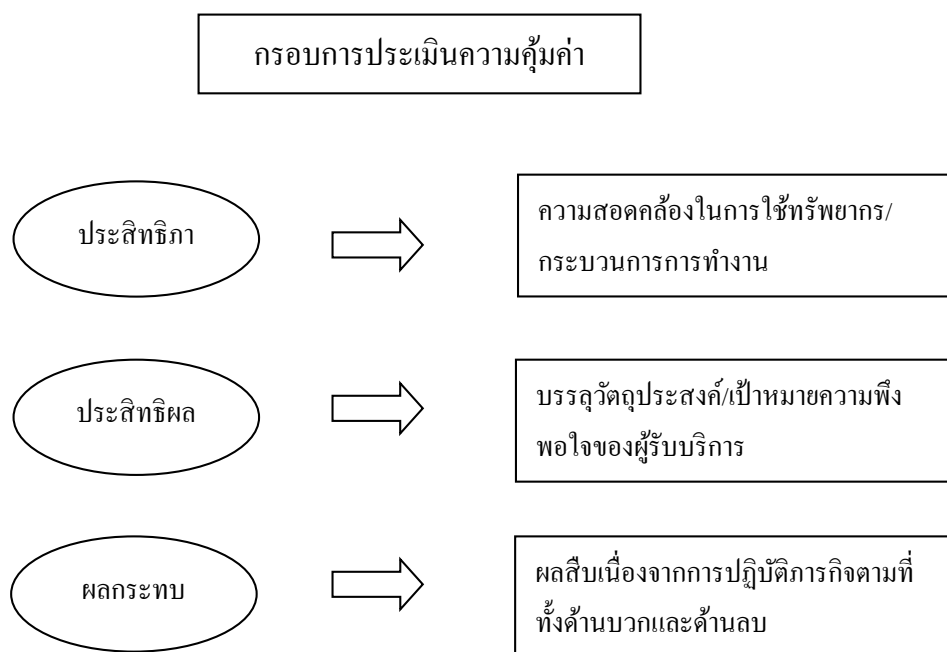
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

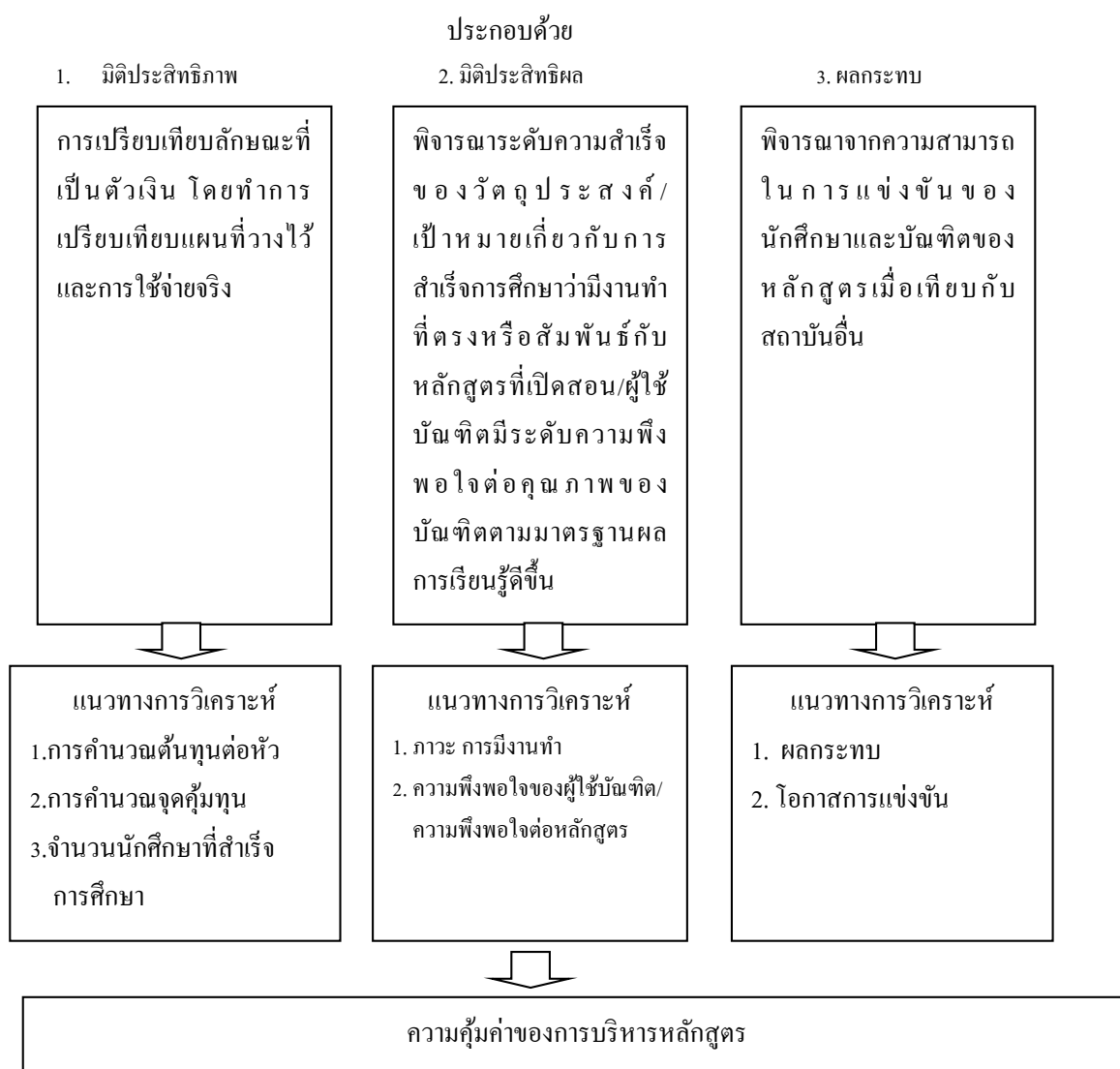
3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 16 กรอบการประเมินความคุ้มค่าของการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการ
คำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 17 แสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

โดยในการวิเคราะห์ความคุ้มค่า มีการเปรียบเทียบดังนี้

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัว เปรียบเทียบกับต้นทุนสายเดียวกันของระดับประเทศ
2. จุดคุ้มทุน เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนกับจำนวนนักศึกษาที่รับจริง
3. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
4. ภาวะการณ์ม้งานทำเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
5. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต/ความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากขึ้นไป
6. ผลกระทบและโอกาสการแข่งขัน พิจารณาจากความสามารถในการแข่งขันของนักศึกษาและบัณฑิตของหลักสูตรเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ดังนี้

1. ข้อจำกัดเรื่องจำนวนนักศึกษาต้นทอม กับสิ้นทอมต่างกัน จะมีผลต่อการคำนวณต้นทุนที่เกิดขึ้น
2. ควรมีการนำข้อมูลเงินเดือนมาพิจารณาเพิ่มเติม ในเรื่อง ภาวะการณ์ม้งานทำ ว่าเงินเดือนที่ได้รับเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่
3. กลุ่มวิชาชีพ เช่น วิศวะ สถาปัตยกรรม น่าจะมีการพิจารณาจำนวนของผู้สอบผ่านวิชาชีพ มาประกอบในมิติประสิทธิผลด้วย

การวิเคราะห์ทางการเงิน

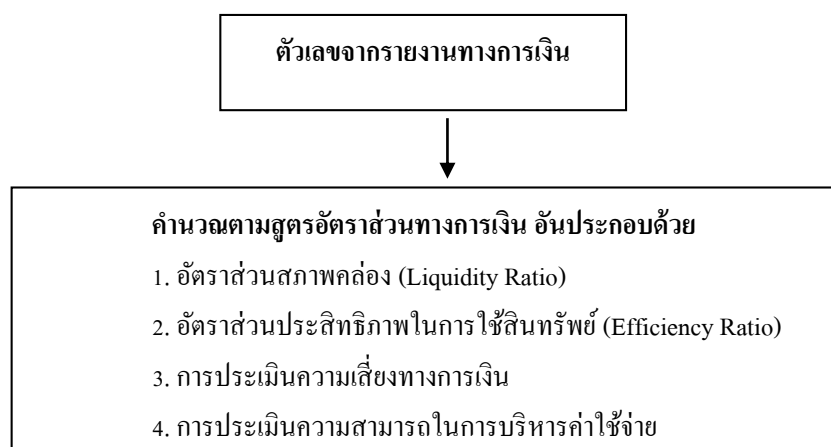
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ
2. สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง/จุดอ่อน ในการดำเนินงานตามแผนของกิจการ
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 18 แสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินตามแนวทางการ
คำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

1. อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) คำนวณจาก สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สินหมุนเวียน
2. อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คำนวณจาก ยอดขาย/สินทรัพย์รวม
3. การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน คำนวณจาก หนี้สินรวม/สินทรัพย์รวม
4. การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย คำนวณจาก ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน/รายได้ทั้งสิ้น

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณวิเคราะห์ทางการเงิน ดังนี้

1. ข้อมูลในระบบ E-Financial จะสามารถใช้งานได้อย่างเต็มรูปแบบปีงบประมาณ 2563

จากการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยได้มีการทดสอบการคำนวณจากตัวแทนของคณะในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งตามสายการศึกษา ประกอบด้วยสายวิทยาศาสตร์ 1 คณะวิชา สายสังคมศาสตร์ 1 คณะวิชา ดังนี้

1. คณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะสัตวศาสตร์
2. คณะที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์

ผลการคำนวณดังนี้

1. คณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะสัตวศาสตร์

1.1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

ตารางที่ 40 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้ค่า FTES คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

(หน่วย : บาท)

ลำดับที่	หลักสูตร	แผ่นดิน	รายได้	รวม	ค่า FTES	ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
1	หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต	3,967,052.44	5,645,801.34	9,612,853.78	398.925	24,096.89
2	หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	708,046.43	977,206.56	1,685,252.99	44.33	38,016.08
3	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	463,399.29	645,841.54	1,109,240.83	8.9	124,633.80
รวมต้นทุนทั้งสิ้น		5,138,498.15	7,268,849.44	12,407,347.59		

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้ค่า FTES ของหลักสูตรวิทยาศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนต่อหัวนักศึกษามากที่สุด เท่ากับ 124,633.80 บาท รองลงไปได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 38,016.08 บาท และลำดับสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 24,096.89 บาท โดยต้นทุนที่เกิดขึ้นบางส่วนเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ อาทิเช่น รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินรายได้ผลประโยชน์ที่เป็นค่าตอบแทนจากการเลี้ยงสัตว์อีกด้วย ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสูงถึงปีละ 2 ล้านบาท ต่อปีงบประมาณ ดังนั้นถึงแม้ต้นทุนดังกล่าวแสดงตัวเลขที่สูง แต่ต้นทุนดังกล่าวเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้กลับมายังคณะ

ตารางที่ 41 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะสัตวศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

ลำดับ ที่	หลักสูตร	แผ่นดิน	รายได้	รวม	จำนวน นักศึกษา	ต้นทุน ต่อหัว นศ
1	หลักสูตรวิทยาศาสตร บัณฑิต	3,967,052.44	5,645,801.34	9,612,853.78	685	14,033.36
2	หลักสูตรวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต	708,046.43	977,206.56	1,685,252.99	25	67,410.12
3	หลักสูตรปรัชญาดุษฎี บัณฑิต	463,399.29	645,841.54	1,109,240.83	6	184,873.47
รวมต้นทุนทั้งสิ้น		5,138,498.15	7,268,849.44	12,407,347.59	716	17,328.70

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้จำนวนนักศึกษาของ
หลักสูตรวิทยาศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนต่อหัว
นักศึกษามากที่สุด เท่ากับ 184,873.47 บาท รองลงมาได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 67,410.12 บาท และลำดับสุดท้าย
ได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ
14,033.36 บาท โดยต้นทุนที่เกิดขึ้นบางส่วนเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ อาทิเช่น รายได้จากการ
จำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินรายได้ผลประโยชน์ที่เป็นค่าตอบแทนจากการเลี้ยง
สัตว์อีกด้วย ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสูงถึงปีละ 2 ล้านบาท ต่อปีงบประมาณ ดังนั้นถึงแม้ต้นทุน
ดังกล่าวแสดงตัวเลขที่สูง แต่ต้นทุนดังกล่าวเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้กลับมายังคณะ

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ตารางที่ 42 ตารางแสดงการคำนวณจุดคุ้มทุน คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

(หน่วย : บาท)

ลำดับ ที่	รายการ	สัตวศาสตร์		
		หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต	หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
1	ต้นทุนรวม	18,158,228.78	1,974,252.99	1,194,920.83
2	ต้นทุนคงที่(TFC)	9,612,853.78	1,685,252.99	1,109,240.83
3	ต้นทุนผันแปร	8,545,375.00	289,000.00	85,680.00
4	ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย(AVC)	12,475.00	11,560.00	14,280.00
5	ราคาขาย (P)	24,080.00	34,000.00	42,000.00
6	รายรับรวม (TR)	16,494,800.00	850,000.00	252,000.00
7	จุดคุ้มทุน	828.34	75.10	40.02

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 ต้นทุนรวมหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต มีต้นทุนรวมมากที่สุด เท่ากับ 18,158,228.78 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 9,612,853.78 บาท ต้นทุนผันแปร 8,545,375.00 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 24,080 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 828 คน หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีต้นทุนรวมรองลงมา เท่ากับ 1,974,252.99 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,685,252.99 บาท ต้นทุนผันแปร 289,000 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 34,000 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 75 คน หลักสูตรวิทยาศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มีต้นทุนรวม เท่ากับ 1,194,920.83 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,109,240.83 บาท ต้นทุนผันแปร 85,680 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 42,000 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 40 คน

1.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

1.3.1 มิติประสิทธิภาพ

1.3.1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

ตารางที่ 43 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะสัตวศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

ลำดับที่	หลักสูตร	ต้นทุนต่อผลผลิต	ต้นทุนต่อผลผลิตแยกตามสาขาวิชา	ผลต่าง
1	หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต	24,096.89	55,702.55	31,606.55
2	หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	38,016.08	N/A	N/A
3	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	124,633.80	N/A	N/A

ที่มา : 1 . ต้นทุนต่อหัวนักศึกษามาจากการคำนวณ

2. รายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคณะสัตวศาสตร์ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต 1 คน ในปีงบประมาณ 2563 คำนวณโดยใช้ค่า FTES ในระดับปริญญาตรี เท่ากับ 24,096.89 บาท ระดับปริญญาโท เท่ากับ 38,016.08 บาท และระดับปริญญาเอกเท่ากับ 124,633.80 เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนผลผลิตแยกตามสาขาวิชาสายวิทยาศาสตร์เนื่องจากกลุ่มสาขาวิชาที่ใกล้เคียงที่สุดได้แก่ สายวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ ที่มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตแยกตามกลุ่มสาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 55,705.55 บาท พบว่าต้นทุนต่อผลผลิตของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31,606.55 แสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของหลักสูตร **หมายเหตุ :** การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตามรายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จัดทำเฉพาะต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี โดยไม่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีและผลผลิตด้านอื่นๆ เช่น ผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลผลิตให้บริการทางวิชาการผลผลิตทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม ผลผลิตวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลผลิตวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ผลผลิตให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

1.3.1.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ตารางที่ 44 ตารางแสดงจำนวนนักศึกษาจริง กับจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน คณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ประจำปีงบประมาณ 2563

(หน่วย : คน)

ลำดับ ที่	เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษา	หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต	หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
1	จำนวนนักศึกษาจริงรวม 2 ภาคการศึกษา	685	25	6
2	จำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน	828	75	40
3	ผลต่างระหว่างจำนวนนักศึกษาจริงและจุดคุ้มทุน	-143	-50	-34

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจริง กับจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน พบว่าจำนวนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 685 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 828 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 143 คน เช่นเดียวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 25 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 75 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 50 คน และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 6 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 40 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 34 คน

1.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

1.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2563 ผลการศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 45 ตารางแสดงการเปรียบเทียบเป้าหมายและผลของจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา
ของคณะสัตวศาสตร์

หลักสูตร	ตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ)	จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษา (ร้อยละ)
1. ระดับปริญญาตรี	85	86.73
2. ระดับปริญญาโท	N/A	N/A
3. ระดับปริญญาเอก	N/A	N/A

ที่มา : 1. เป้าหมายของมหาวิทยาลัย จากคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2563
2. ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2563 จากรายงานผลตัวชี้วัดคำ
รับรองการปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

จากผลการศึกษาพบว่า ร้อยละของจำนวนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเท่ากับ ร้อยละ 86.73 ซึ่งมากกว่า
เป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ สรุปได้ว่ามีความคุ้มค่า

ตารางที่ 46 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพ คณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

มิติประสิทธิภาพ	หลักสูตร		
	หลักสูตร วิทยาศาสตรบัณฑิต	วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต	หลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา	24,096.89	38,016.08	124,633.80
จุดคุ้มทุน	-143	-50	-34
ร้อยละของจำนวน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา	86.73	N/A	N/A
สรุปผลด้านประสิทธิภาพ	คุ้มค่า	N/A	N/A

ที่มา : จากการคำนวณ

1.3.2 มิติประสิทธิผล ผลการศึกษาสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 47 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติประสิทธิผลบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563
คณะสัตวศาสตร์

มิติประสิทธิผล	ภาวะ การมีงานทำ		ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	
	ตามเกณฑ์	ผลการ	ผลการประเมิน	ระดับ
	ของ	ประเมิน		
	มหาวิทยาลัย			
1. ระดับปริญญาตรี	80	89.04	3.98	มาก
2. ระดับปริญญาโท	N/A	100	3.94	มาก
3. ระดับปริญญาเอก	N/A	N/A	3.94	มาก
ความคุ้มค่าด้านประสิทธิผล		คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า

ที่มา : จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ <https://erp.mju.ac.th/surveyIndex.aspx?year=2562> เข้าถึง
วันที่ 18 สิงหาคม 2564

จากการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี ภาวการณ์มีงานทำของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีมากกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่ามีความคุ้มค่าในระดับปริญญาตรี ส่วนระดับปริญญาโทและเอกนั้น ไม่มีข้อมูล โดยระดับปริญญาตรี มีระดับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 13,318 บาทต่อเดือน และระดับปริญญาโท มีระดับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 40,000.00 บาทต่อเดือน ส่วนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก พบว่า มีความพึงพอใจระดับมาก ดังนั้นถือว่ามีความคุ้มค่า ในมิติประสิทธิผล

1.3.3 มิติผลกระทบ เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติการกิจทั้งทางตรง และทางอ้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ข้อได้เปรียบ/เสียเปรียบในการศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ รอบปีการศึกษา 2563 ผลการศึกษาพบว่า แต่ละหลักสูตรของคณะสัตวศาสตร์ มีผลกระทบดังนี้

1. หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ตารางที่ 48 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

มิติผลกระทบ		2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	ผลกระทบ	1. สถาบันการศึกษาในเขตภาคเหนือมีการจัดการเรียนด้านสัตวศาสตร์หลายสถาบัน 2. คุณภาพของนักเรียนที่เข้าศึกษาในหลักสูตรลดต่ำลง 3. อัตราการลาออกกลางคันของนักศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น 4. สถานะการระบาดของโรคติดต่อในคนและสัตว์ส่งผลต่อภาวะการมีงานทำของบัณฑิต
	โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. เป็นหลักสูตรเป็นหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์บัณฑิตที่เป็นคณะหลักของมหาวิทยาลัย 2. เป็นหลักสูตรที่มีฟาร์มสนับสนุนการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ 3. เป็นหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับในสาขาวิชาชีพและมีศิษย์เก่าจำนวนมาก 4. เป็นหลักสูตรที่เน้นการศึกษาภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ

ที่มา : จากการสอบถาม,จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ อีกทั้ง จำนวนนักศึกษาของหลักสูตรมีจำนวนมากกว่าจุดคุ้มทุนของหลักสูตร ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีความคุ้มค่า

2. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ตารางที่ 49 ตารางแสดงความคุ้มค่ามีติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

มีติผลกระทบ		2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1.	การรับนักศึกษายังไม่เป็นไปตามแผน
	2.	นักศึกษาไม่สำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1.	เป็นหลักสูตรเป็นหลักสูตรด้านวิทยาศาสตรบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการ
	2.	เป็นหลักสูตรที่มีฟาร์มสนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ
	3.	หลักสูตรมีการเสริมทักษะภาษาอังกฤษให้นักศึกษา พร้อมสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมนักศึกษาหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่างชาติ เพื่อให้มีการเรียนรู้จากชาวต่างชาติ
	4.	สร้างบุคลากรทางด้านสัตวศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เพื่อพัฒนางานด้านสัตวศาสตร์ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ที่มา : จากการสอบถาม,จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีความคุ้มค่า

3. หลักสูตรวิทยาศาสตร์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ตารางที่ 50 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. การรับนักศึกษายังไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 2. นักศึกษาไม่สำเร็จการศึกษาในระยะเวลาที่กำหนด
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. เป็นหลักสูตรเป็นหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์บัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการ 2. เป็นหลักสูตรที่มีฟาร์มสนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ 3. มีกิจกรรมเสริมทักษะภาษาอังกฤษแก่นักศึกษาทั้งด้านการฝึกอบรม การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์กับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ 4. สร้างนักวิชา นักวิจัย ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกร รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ที่มา : จากการสอบถาม,จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรวิทยาศาสตร์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีความคุ้มค่า

จากผลการศึกษาสามารถสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าได้ดังนี้

ตารางที่ 51 ตารางแสดงการสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าคณะสัตวศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

การวิเคราะห์ความคุ้มค่า	หลักสูตร		
	หลักสูตร วิทยาศาสตรบัณฑิต	วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต	หลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
1. มิติประสิทธิภาพ	คุ้มค่า	N/A	N/A
2. มิติประสิทธิผล	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า
3. มิติผลกระทบ	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า
สรุป	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า

ที่มา : จากการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่า ในปีการศึกษา 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ พบว่าหลักสูตร วิทยาศาสตรบัณฑิต มีความคุ้มค่าในทุกมิติ โดยที่หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีความคุ้มค่า ในมิติประสิทธิผลและมิติผลกระทบ เช่นเดียวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

1.4 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ตารางที่ 52 แสดงการวิเคราะห์ทางการเงิน (ตัวเลขจากระบบ E-Financial)

อัตราส่วนสภาพคล่อง

ปีงบประมาณ	สินทรัพย์ หมุนเวียน	หนี้สิน หมุนเวียน	อัตราส่วนสภาพคล่อง
ปี 2563	5,036,647.92	35,331.76	142.55

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 53 แสดงอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์

ปีงบประมาณ	ยอดขาย	สินทรัพย์รวม	อัตราส่วนประสิทธิภาพในการ ใช้สินทรัพย์
ปี 2563	8,184,345.80	35,504,544.96	0.23

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 54 แสดงการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน

ปีงบประมาณ	หนี้สินรวม	สินทรัพย์รวม	การประเมินความเสี่ยงทาง การเงิน
ปี 2563	35,331.76	35,504,544.96	0.00

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 55 การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายใน การ ดำเนินงาน	รายได้ทั้งสิ้น	การประเมินความสามารถใน การบริหารค่าใช้จ่าย
ปี 2563	7,957,728.87	8,185,345.80	97%

ที่มา : จากการคำนวณ

จากผลการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินคณะสัตวศาสตร์พบว่า คณะสัตวศาสตร์มีอัตราส่วนสภาพคล่อง เท่ากับ 142.55 แสดงให้เห็นว่า คณะสัตวศาสตร์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 142 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งถือว่าคณะสัตวศาสตร์มีสภาพคล่องสูงมาก

ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คณะสัตวศาสตร์มีประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เท่ากับ 0.23 แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.23 รอบต่อปี

การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ปีปัจจุบันเท่ากับ 0 แสดงให้เห็นว่า คณะสัตวศาสตร์มีความเสี่ยงทางการเงินเท่ากับ 0

การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าคณะสัตวศาสตร์มีอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งสิ้น 97% ซึ่งถือว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากจะพิจารณาควรมีการเปรียบเทียบตัวเลขกับปีก่อน หรือปีถัดไปต่อจากนี้ จึงจะทำให้เห็นภาพความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายของคณะต่อไป ว่าดีขึ้นหรือลดลง อย่างไร

2. คณะที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์

2.1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

ตารางที่ 56 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้ค่า FTES คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

(หน่วย : บาท)

ลำดับ ที่	หลักสูตร	แผ่นดิน	รายได้	รวม	ค่า FTES	ต้นทุน ผลิตต่อ หัวคน
1	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์	347,647.65	1,128,469.10	1,476,116.74	223.18	6,614.02
2	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ สหกรณ์	345,570.75	1,224,412.92	1,569,983.66	106.5	14,741.63
3	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เกษตร	342,967.22	1,122,033.21	1,465,000.42	146.135	10,024.98
4	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ	342,101.35	1,075,442.14	1,417,543.48	40.17	35,288.61
5	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-โท	181,370.02	593,531.35	774,901.37	65.41	11,846.83
6	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ประยุกต์- เอก	170,930.02	1,424,389.80	1,595,319.82		
รวมต้นทุนทั้งสิ้น		1,730,587.00	6,568,278.51	8,298,865.51		

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้ค่า FTES ของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีต้นทุนต่อหัวมากที่สุด เท่ากับ 35,288.61 บาท เนื่องจากค่า FTES ที่น้อยทำให้ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาสูง รองลงมาได้แก่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนผลิตต่อหัวเท่ากับ 14,741.63 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร เท่ากับ 10,024.98 บาท และลำดับสุดท้ายหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 6,614.02 บาท ในหลักสูตร

เศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 11,846.83 โดยที่
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาเอก ไม่พบค่า FTES

ตารางที่ 57 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

ลำดับ ที่	หลักสูตร	แผ่นดิน	รายได้	รวม	จำนวน นักศึกษา	ต้นทุนผลิต ต่อหัวต
1	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์	347,647.65	1,128,469.10	1,476,116.74	193	7,648.27
2	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ สหกรณ์	345,570.75	1,224,412.92	1,569,983.66	208	7,548.00
3	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เกษตร	342,967.22	1,122,033.21	1,465,000.42	189	7,751.32
4	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ	342,101.35	1,075,442.14	1,417,543.48	81	17,500.54
5	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-โท	181,370.02	593,531.35	774,901.37	24	32,287.56
6	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-เอก	170,930.02	1,424,389.80	1,595,319.82	14	113,951.42
รวมต้นทุนทั้งสิ้น		1,730,587.00	6,568,278.51	8,298,865.51	709.00	11,705.03

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณ โดยใช้จำนวนนักศึกษา
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษามากที่สุดเป็นอันดับ
ที่ 1 เท่ากับ 113,951.42 เนื่องจากในปีงบประมาณ 2563 ระดับปริญญาเอกมีนักศึกษาเรียนจบเป็น
จำนวนมากจึงมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลนิพนธ์เป็นจำนวนมากส่งผลให้ต้นทุนของระดับปริญญา
เอกสูงขึ้น รองลงมาได้แก่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาโท โดยนักศึกษาระดับ
ปริญญาโทมีลักษณะเช่นเดียวกับระดับปริญญาเอก คือมีค่าใช้จ่ายวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมากส่งผล
ให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย โดยมีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา เท่ากับ 32,287.56 บาท รอง
ลงไปได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 17,500.54 บาท หลักสูตร
เศรษฐศาสตร์เกษตร มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 7,751.32 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุน

ผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 7,648.27 และลำดับสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 7,548 บาท

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ตารางที่ 58 ตารางแสดงการคำนวณจุดคุ้มทุน คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

(หน่วย : บาท)

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน						
		เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์สหกรณ์	เศรษฐศาสตร์เกษตร	เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-โทปี	เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-โท 2 ปี	เศรษฐศาสตร์ประยุกต์-เอก
1	ต้นทุนรวม	3,822,031.74	4,098,223.66	3,762,295.42	2,408,983.48	473,130.69	624,430.69	2,356,919.82
2	ต้นทุนคงที่ (TFC)	1,476,116.74	1,569,983.66	1,465,000.42	1,417,543.48	387,450.69	387,450.69	1,595,319.82
3	ต้นทุนผันแปร	2,345,915.00	2,528,240.00	2,297,295.00	991,440.00	85,680.00	236,980.00	761,600.00
4	ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย (AVC)	12,155.00	12,155.00	12,155.00	12,240.00	12,240.00	13,940.00	54,400.00
5	ราคาขาย (P)	22,088.00	22,088.00	22,088.00	36,000.00	36,000.00	20,500.00	160,000.00
6	รายรับรวม (TR)	4,262,984.00	4,594,304.00	4,174,632.00	2,916,000.00	252,000.00	348,500.00	2,240,000.00
7	จุดคุ้มทุน	148.61	158.06	147.49	59.66	16.31	59.06	15.11

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 จุดคุ้มทุนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 149 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีจุดคุ้มทุน เท่ากับ 159 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 148 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 60 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท 1 ปี มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 17 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท 2 ปี มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 60 คน และหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาเอก มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 16 คน

1.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

1.3.1 มิติประสิทธิภาพ

1.3.1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

ตารางที่ 59 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาโดยใช้จำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

ลำดับที่	หลักสูตร	ต้นทุนต่อผลผลิต	ต้นทุนต่อผลผลิตแยกตามสาขาวิชา	ผลต่าง
1	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์	6,614.02	29,642.55	23,028.53
2	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์	14,741.63	29,642.55	14,900.92
3	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตรฯ	10,024.98	29,642.55	19,617.57
4	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	35,288.61	29,642.55	5,646.06
5	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์- โท	11,846.83	N/A	N/A

ที่มา : 1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษามาจากการคำนวณ

2. รายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

จากการวิเคราะห์ต้นทุนในการผลิตบัณฑิต 1 คน ในปีงบประมาณ 2563 จำนวนโดยใช้ค่า FTES ในระดับปริญญาตรี มีดังต่อไปนี้ โดยที่มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตแยกตามกลุ่มสาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 29,642.55 บาท พบว่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23,028.83 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14,741.63 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19,617.57 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ 5,606.06 บาท มีแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของหลักสูตรในทุกหลักสูตร ในระดับปริญญาเอกไม่มีข้อมูลค่า FTES จึงไม่สามารถเปรียบเทียบได้ โดยที่การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตามรายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จัดทำเฉพาะต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี โดยไม่มีการวิเคราะห์

เปรียบเทียบผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีและผลผลิตด้านอื่นๆ เช่น ผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลผลิตให้บริการทางวิชาการผลผลิตทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ผลผลิตวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลผลิตวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ผลผลิต ให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

1.3.1.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนนักศึกษาจริง กับจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2563

ตารางที่ 60 ตารางแสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจริงกับจุดคุ้มทุนของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

(หน่วย : คน)

ลำดับที่	เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษา	เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์	เศรษฐศาสตร์ เกษตร	เศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ	เศรษฐศาสตร์ ประยุกต์-โท 1 ปี	เศรษฐศาสตร์ ประยุกต์-โท 2 ปี	เศรษฐศาสตร์ ประยุกต์-เอก
1	จำนวนนักศึกษาจริงรวม 3 ภาควิชาการศึกษา	193	208	189	81	17	7	14
2	จำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน	149	158	147	60	16	32	15
3	ผลต่างระหว่างจำนวน นักศึกษาจริงและจุดคุ้มทุน	44	50	42	21	1	-25	-1

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 หลักสูตรที่มีจำนวนนักศึกษามากกว่าจุดคุ้มทุนได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เศรษฐศาสตร์เกษตร หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศและหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ – โท 1 ปี โดยที่หลักสูตรที่จำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุนได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท 2 ปีและหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาเอก

2.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

1.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2563
ผลการศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 61 แสดงจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2563

หลักสูตร	ตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ)	จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ)	ความคุ้มค่า
1. ระดับปริญญาตรี	85	89.53	คุ้มค่า
1.1 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์	85	92.21	คุ้มค่า
1.2 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์	85	91.51	คุ้มค่า
1.3 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร	85	95	คุ้มค่า
1.4 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	85	63.64	ไม่คุ้มค่า
2. ระดับปริญญาโท	N/A	N/A	N/A
3. ระดับปริญญาเอก	N/A	N/A	N/A

ที่มา : 1. เป้าหมายของมหาวิทยาลัย จากคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2563

2. ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2563 จากรายงานผลตัวชี้วัดคำ
รับรองการปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

จากการศึกษาพบว่า ทุกหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้มีเพียงหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศที่มีจำนวนนักศึกษายกเลิกการศึกษามากกว่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยน้อยกว่าเป้าหมายเท่ากับ 21.36 % เนื่องจากหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เป็นหลักสูตรน้องใหม่ของทางคณะเศรษฐศาสตร์และมีจำนวนนักศึกษายกเลิกการศึกษามากเป็นปีแรก ทำให้การกรอกข้อมูลการจบการศึกษานักศึกษาอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร

ตารางที่ 62 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติประสิทธิภาพ คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

มิติ ประสิทธิภาพ	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์ เกษตรฯ	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์ ระหว่าง ประเทศ	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์ ประยุกต์ ระดับ ปริญญา 1 โท	หลักสูตร เศรษฐศาสตร์ ประยุกต์ ระดับ ปริญญาโท 2 ปี	หลักสูตร ประยุกต์ ระดับ ปริญญา เอก
ต้นทุนต่อหัว นักศึกษา	6,614.02	14,741.63	10,024.98	35,288.61	11,846.83	N/A	N/A
จุดคุ้มทุน	149	159	148	60	17	60	16
ร้อยละของ จำนวน นักศึกษาที่ สำเร็จ การศึกษา	92.21	91.51	95	63.64	N/A	N/A	N/A
สรุปผลด้าน ประสิทธิภาพ	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	N/A	N/A	N/A

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการศึกษาพบว่าหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะเศรษฐศาสตร์ทั้ง 4 หลักสูตรมีความคุ้มค่า ถึงแม้หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาน้อยกว่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ แต่เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ของคณะฯ จึงทำให้จำนวนนักศึกษาที่จบยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณาในด้านต้นทุนผลผลิตต่อหัวนักศึกษา และจุดคุ้มทุนของหลักสูตรแล้ว พบว่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีต้นทุนการผลผลิตต่อหน่วยที่ต่ำกว่าต้นทุนผลผลิตต่อหัวมาตรฐานของสายสังคมศาสตร์ อีกทั้งจำนวนนักศึกษามีมากกว่าจุดคุ้มทุนจึงสามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรในระดับปริญญาตรีของคณะเศรษฐศาสตร์มีความคุ้มค่า ส่วนในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกนั้นไม่สามารถวิเคราะห์เพื่อสรุปได้เนื่องจากข้อมูลไม่ครบถ้วน

2.3.2 มิติประสิทธิผล

ตารางที่ 63 ตารางแสดงเปรียบเทียบการประเมินความคุ้มค่ามิติประสิทธิผลบัณฑิตที่จบการศึกษานปีการศึกษา 2562 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มิติประสิทธิผล	ภาวะการมีงานทำ		ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	
	ตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย	ผลการประเมิน	ผลการประเมิน	ระดับ
1. ระดับปริญญาตรี	80	68.24	4.58	มากที่สุด
1.1 เศรษฐศาสตร์	80	62.50	5	มากที่สุด
1.2 เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	80	35.29	N/A	N/A
1.3 เศรษฐศาสตร์สหกรณ์	80	87.50	N/A	N/A
1.4 เศรษฐศาสตร์เกษตรฯ	80	55.71	3.60	มาก
2. ระดับปริญญาโท	N/A	100	4.80	มากที่สุด
3. ระดับปริญญาเอก	N/A	100	4.58	มากที่สุด

ที่มา : จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ <https://erp.mju.ac.th/surveyIndex.aspx?year=2562> เข้าถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2564

โดยระดับปริญญาตรี มีระดับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 12,810 บาทต่อเดือน

โดยระดับปริญญาโท มีระดับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 15,000.00 บาทต่อเดือน

โดยระดับปริญญาเอก มีระดับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 40,699.00 บาทต่อเดือน

จากผลการศึกษาพบว่า ในระดับปริญญาตรีการประเมินภาวะการมีงานทำยังน้อย แต่ในส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด เศรษฐศาสตร์เกษตร อยู่ในระดับมาก ส่วนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศและเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ไม่พบข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต โดยที่เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีนักศึกษาที่มีภาวะการมีงานทำอยู่ในระดับมากกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ในส่วนของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศนั้น อาจเนื่องมาจากเป็นหลักสูตรใหม่ของคณะฯ ผลการความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตจึงยังไม่พบข้อมูล ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกนั้น พบว่าทั้งสองหลักสูตร มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด จากการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่า หากพิจารณาจากภาพรวมการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในภาพรวมของระดับการศึกษาแล้ว พบว่าหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์ทั้งระดับปริญญาตรี โท และ เอก มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผล

2.3.3 มิติผลกระทบ เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติการทั้งทางตรง และทางอ้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ข้อได้เปรียบ/เสียเปรียบในการศึกษาในหลักสูตรขณะเศรษฐศาสตร์ รอบปีการศึกษา 2563 ผลการศึกษพบว่า

1. หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ตารางที่ 64 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. สถานการณ์โควิด-19 เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน on-site ให้สอดคล้องกับแผน/กิจกรรมการเรียนการสอนที่วางไว้เดิม การจัดการเรียนการสอนแบบ online เป็นสิ่งใหม่ ที่ต้องการการพัฒนาทั้งระบบ (ผู้สอน ผู้เรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก) ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้แต่เดิม 2. คณะและมหาวิทยาลัยไม่มีแผนการรับมือวิกฤตจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมโลก ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ที่จะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนและผู้สอน 3. การเชื่อมโยงวิธีการเรียนการสอนไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ตั้งไว้อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะ การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการผ่านวิธีการ Rubric 4. ควรนำข้อมูลที่รวบรวมวิเคราะห์เทียบเคียง ในการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรและผลผลิตของหลักสูตร 5. ส่งเสริมด้านทักษะภาษาอังกฤษสำหรับนักเศรษฐศาสตร์อย่างเข้มข้น และมีความเป็นสากลมากขึ้น 6. ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การสืบค้น การอ้างอิงการสืบค้นอย่างเป็นระบบ มีจริยธรรม และป้องกันการคัดลอกทางวิชาการ 7. จากแนวโน้มประชากรวัยเรียนที่ลดลงของประเทศ เมื่อเทียบกับหลักสูตรในระดับ ป.ตรี และ สถานการณ์สังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนคำนึงในการศึกษารูปแบบใหม่ และผลจากระบบการรับนักศึกษาใหม่ TCAS ทำให้อาจมีจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่มีจำนวนลดลงอย่างมาก การปรับคุณสมบัติ นักศึกษาเข้าใหม่ให้มีความเข้มงวดลดลง ส่งผลต่อการเรียนรู้และการดำรงอยู่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พอสมควร การปรับพื้นฐานนักศึกษาและเสริมทักษะการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญที่ต้องพิจารณาปรับปรุงอย่างเร่งด่วน
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. หลักสูตรฯ ปรับเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนา/เปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21 และกระแสของการดำเนินธุรกิจเกิดใหม่ 2. มุ่งเน้นการสอนที่นำไปปฏิบัติได้จริง เช่นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3. ผลิตบัณฑิตที่พร้อมเพื่อก้าวสู่ธุรกิจ start-up 4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์สอนและวิจัย 5. ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเอก ตามความสนใจได้หลากหลายกลุ่มวิชา 6. มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน 7. วิธีการเรียนการสอนมีความหลากหลายและทันสมัย 8. มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 9. เปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับปรุงพัฒนาดตนเอง และสนับสนุนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ 10. มีช่องทางการสนับสนุน โครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนกับนานาชาติ

จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ศาสตร ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มีความคุ้มค่า

2. หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ตารางที่ 65 ตารางแสดงความคุ้มค่ามีผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. ต้องรักษาคุณภาพและประสิทธิภาพของอาจารย์ที่มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ และถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับอาจารย์ในหลักสูตรเพื่อสร้างคุณภาพอาจารย์ให้มีความโดดเด่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2. การสำรวจสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกประเภทต่อการใช้งานในการจัดการเรียนการสอน ทั้งของนักศึกษาและอาจารย์ เช่น โสตทัศนูปกรณ์ ควรจะมีการพิจารณาสภาพความพร้อมของการใช้งาน อายุการใช้งาน เพื่อวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าในการซ่อมบำรุงหรือจัดหาใหม่ โดยทางหลักสูตรอาจประสานการดำเนินงานกับคณะในการจัดหา ซ่อมบำรุงให้ทันกับเวลา
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของคณะ มีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงอาจารย์ผู้สอนในคณะที่มีศักยภาพ และประสิทธิภาพการสอน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย และสร้างประสบการณ์ตรงในการประกอบวิชาชีพให้กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม 2. หลักสูตรให้ความสนใจกับแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการปรับสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาในแต่ละประเภทการรับ มีการวิเคราะห์ร่วมกันของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามกำหนดเวลา ซึ่งมีข้อสรุปให้เพิ่มกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนตามข้อกำหนดของกฎหมายด้านสหกรณ์ ได้แก่ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านเศรษฐศาสตร์หรือบริหาร กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอื่น และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) โดยกำหนดไว้ในเล่มหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 3. หลักสูตรมีการควบคุมดูแลการให้คำปรึกษาทางวิชาการ และแนะแนวกับนักศึกษา โดยมีระบบและกลไกการให้คำปรึกษา ที่ชัดเจน เพื่อให้ให้นักศึกษามีความสุขกับการเรียนและช่วยให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาได้ตามระยะเวลาที่

หลักสูตรกำหนดโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยกำกับดูแลนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำตั้งแต่ชั้นปีที่ 1

4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ด้านวิชาการ รวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับการร่วมมือกับสถานประกอบการด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนานักศึกษาสู่วิชาชีพได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพที่เป็นระดับชาติ (ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเศรษฐศาสตร์ในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายกสมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์แห่งประเทศไทย)
5. เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของคณะ มีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงอาจารย์ผู้สอนในคณะที่มีศักยภาพ และประสบการณ์การสอน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย และสร้างประสบการณ์ตรงในการประกอบวิชาชีพให้กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม
6. หลักสูตรให้ความสนใจกับแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการปรับสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาในแต่ละประเภทการรับ มีการวิเคราะห์ร่วมกันของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามกำหนดเวลา ซึ่งมีข้อสรุปให้เพิ่มกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนตามข้อกำหนดของกฎหมายด้านสหกรณ์ ได้แก่ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านเศรษฐศาสตร์หรือบริหาร กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอื่น และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) โดยกำหนดไว้ในเล่มหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565
7. หลักสูตรมีการควบคุมดูแลการให้คำปรึกษาทางวิชาการ และแนะแนวแก่นักศึกษา โดยมีระบบและกลไกการให้คำปรึกษา ที่ชัดเจน เพื่อให้ นักศึกษามีความสุขกับการเรียนและช่วยให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษได้ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยกำกับดูแลนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำตั้งแต่ชั้นปีที่ 1
8. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ด้านวิชาการ รวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับการร่วมมือกับสถานประกอบการด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนานักศึกษาสู่วิชาชีพได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพที่เป็นระดับชาติ (ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเศรษฐศาสตร์ในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรพันธสัญญา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายกสมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์แห่งประเทศไทย)

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีความคุ้มค่า

3. หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 66 ตารางแสดงความคุ้มค่ามีติผลกระทบของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. จำนวนนักศึกษาต่ำกว่าแผนการรับนักศึกษาและมีแนวโน้มลดลงทุกปี แม้ว่าจะมีระบบการรับนักศึกษาที่หลากหลาย และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการรับนักศึกษาของส่วนกลาง และเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ระดับคณะและมหาวิทยาลัย 2. การสร้างความร่วมมือกับอาจารย์ต่างคณะเพื่อพัฒนากิจกรรมและเครื่องมือการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนขาดการบูรณาการเรียนการสอนระหว่างคณะ 3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีและเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพและเพิ่มโอกาสในการทำงาน
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. หลักสูตรตอบสนองตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เน้นด้านการสร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้ศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืน นอกจากนี้หลักสูตรยังตอบสนองต่อนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวและมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ 2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ด้านวิชาการ และมีความร่วมมือกับสถานประกอบการด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มมูลค่าด้านการเกษตรในเชิงพาณิชย์ 3. รายวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัยและเน้นภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อหลังจบการศึกษา 4. มีศูนย์การเรียนรู้ระบบเกษตรธรรมชาติ คณะเศรษฐศาสตร์ ที่เป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจแก่นักศึกษาในการศึกษาด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม

จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรคณะเศรษฐศาสตร์ศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม มีความคุ้มค่า

4. หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ

ตารางที่ 67 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ

มิติผลกระทบ		2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)		1. จำนวนนักศึกษาที่ลดลงของชั้นปีที่ 1 2. ในจังหวัดเชียงใหม่มีคณะเศรษฐศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัย
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)		1. เป็นหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ 2. มีอาจารย์ผู้สอนเป็นชาวต่างประเทศ 3. เป็นหลักสูตรที่เน้นการศึกษาในหลักเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ แห่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ 4. เป็นหลักสูตร ตรีควบโท

จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรคณะเศรษฐศาสตร์ศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีความคุ้มค่า

5. หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

ตารางที่ 68 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. การบริหารงานของหลักสูตรภายใต้ระบบการจัดสรรงบประมาณรวมศูนย์ของคณะ บางครั้งเกิดความไม่คล่องตัว และส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณของคณะในกรณีหลักสูตรมีนักศึกษาหมาจ่ายและจบไม่ตรงตามแผน 2. การรวบรวมผลการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของหลักสูตรใช้ระบบข้อมูลจากส่วนกลางส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการวิเคราะห์ผลการดำเนินการของหลักสูตรที่ชัดเจน
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. อาจารย์และนักศึกษามีผลงานวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ 2. อาจารย์ประจำหลักสูตรเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีพร้อมต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง 3. คณาจารย์มีความกระตือรือร้นในการหาแหล่งทุนวิจัยภายนอก 4. มีการบูรณาการด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและพันธกิจอื่น ๆ

จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรคณะเศรษฐศาสตร์ศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์มีความคุ้มค่า

6. หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ปรัชญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

ตารางที่ 69 ตารางแสดงความคุ้มค่ามิติผลกระทบของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ปรัชญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

มิติผลกระทบ	2563
ผลกระทบ (ด้านลบ)	1. การบริหารงานของหลักสูตรภายใต้ระบบการจัดสรรงบประมาณรวมศูนย์ของคณะ บางครั้งเกิดความไม่คล่องตัว และส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณของคณะในกรณีหลักสูตรมีนักศึกษาหมาจายและจบไม่ตรงตามแผน 2. การรวบรวมผลการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของหลักสูตรใช้ระบบข้อมูลจากส่วนกลางส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการวิเคราะห์ผลการดำเนินการของหลักสูตรที่ชัดเจน
โอกาสการแข่งขัน (ด้านบวก)	1. อาจารย์และนักศึกษามีผลงานวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ 2. อาจารย์ประจำหลักสูตรเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีพร้อมต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง 3. คณะอาจารย์มีความกระตือรือร้นในการหาแหล่งทุนวิจัยภายนอก 4. มีการบูรณาการด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและพันธกิจอื่น ๆ

จากรายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรคณะเศรษฐศาสตร์ศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2563

จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ปรัชญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์มีความคุ้มค่า

จากผลการศึกษาสามารถสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าได้ดังนี้

ตารางที่ 70 ตารางแสดงการสรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าคณะเศรษฐศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

การวิเคราะห์ความคุ้มค่า	เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์สหกรณ์	เศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม	เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ	หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหบัณฑิต	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
1. มิติประสิทธิภาพ	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	N/A	N/A
2. มิติประสิทธิผล	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า
3. มิติผลกระทบ	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า
สรุป	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	คุ้มค่า	N/A	N/A

ที่มา : จากการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่า ในปีการศึกษา 2563 ของคณะเศรษฐศาสตร์ พบว่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีความคุ้มค่าในทุกมิติ โดยที่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผลและมิติผลกระทบ

2.4 การวิเคราะห์ทางการเงิน

การวิเคราะห์ทางการเงิน (ตัวเลขจากระบบ E-Financial)

ตารางที่ 71 แสดงอัตราส่วนสภาพคล่อง

ปีงบประมาณ	สินทรัพย์ หมุนเวียน	หนี้สิน หมุนเวียน	อัตราส่วนสภาพคล่อง
ปี 2563	1,419,473.25	115,095.59	12.33

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 72 แสดงอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์

ปีงบประมาณ	ยอดขาย	สินทรัพย์รวม	อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์
ปี 2563	6,185,718.57	4,470,385.05	1.38

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 73 การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน

ปีงบประมาณ	หนี้สินรวม	สินทรัพย์รวม	การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน
ปี 2563	115,098.59	4,470,385.05	0.03

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 74 การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย

ปีงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน	รายได้ทั้งสิ้น	การประเมินความสามารถในการบริหาร ค่าใช้จ่าย
ปี 2563	4,542,162.45	6,299,412.57	0.72

ที่มา : จากการคำนวณ

จากผลการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินคณะเศรษฐศาสตร์พบว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีอัตราส่วนสภาพคล่อง เท่ากับ 12.33 แสดงให้เห็นว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 12.33 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งถือว่าคณะเศรษฐศาสตร์มีสภาพคล่องสูง

ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คณะเศรษฐศาสตร์มีประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เท่ากับ 1.38 แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่มี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 1.38 รอบต่อปี

การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ปีปัจจุบันเท่ากับ 0.03 แสดงให้เห็นว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีความเสี่ยงทางการเงินเท่ากับ 0.03

การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าคณะเศรษฐศาสตร์มี อัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งสิ้น 72% ซึ่งถือว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงเมื่อ เทียบกับรายได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากจะพิจารณาควรมีการเปรียบเทียบตัวเลขกับปีก่อน หรือปีถัดไปต่อ จากนี้ จึงจะทำให้เห็นภาพความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายของคณะต่อไป ว่าดีขึ้นหรือลดลง อย่างไร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา “การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การศึกษาศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แบ่งศึกษาใน 2 ประเด็น โดยทำการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และนักวิชาการเงินและบัญชี และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงของของ ตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 กลุ่มผู้บริหาร

1. ข้อมูลทั่วไป

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุน้อยที่สุด 37 ปี อายุมากที่สุด 60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 51 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก รองลงมาได้แก่ปริญญาโท มาจากคณะฯ ทางสายสังคมศาสตร์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่สายสังคมศาสตร์ มาจากสายวิชาการมากที่สุด รองลงมาได้แก่สายสนับสนุน เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระดับคณบดี และผู้อำนวยการสำนักงานคณบดี มากที่สุด รองลงมาได้แก่รองคณบดี และประธานหลักสูตร มีประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้น้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 32 ปี โดยมีประสบการณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 21.6 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารการเงิน ผู้บริหารทุกท่านเห็นว่าการตัดสินใจจากการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ปานกลาง รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้รู้จัก ได้แก่

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

และรูปแบบดังกล่าวเป็นการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่ส่วนใหญ่ทำ โดยที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่มีการใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ ส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย และเห็นว่ารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจและต้องการของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบด้วย

1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

2. ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการใช้อัตราต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร การวิเคราะห์ทางการเงิน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่า ต้นทุนการศึกษาน่าจะแยกวิธีการเป็นรายคณะ โดยในรายที่เห็นด้วย ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าอย่างน้อยช่วยเป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุน หากมีจะดีมาก เนื่องจากในอนาคตจะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ เนื่องจากเปลี่ยนระบบสู่การกระจายทุกหลักสูตร จะช่วยให้มหาวิทยาลัยทราบกำไรขาดทุนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ดีในการบริหารให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เห็นว่ามีความสำคัญทั้ง 4 ด้าน ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบความจำเป็นใช้ในการวางแผน คิดเป็นสิ่งที่ดีในการเริ่ม การคำนวณต้นทุนกลาง อาจจะเป็นต้นทุนกลางที่เหมือนกัน เช่นการปันส่วนอาจารย์ประจำหลักสูตรตามลักษณะตามรายวิชา ดีเนื่องจากเป็นกรอบในการคำนวณและแนวทางในการคำนวณเรื่องดังกล่าว ซึ่งธรรมชาติของบางคณะฯ ไม่เหมือนกันโดยธรรมชาติ อาจมีการกำหนดวิธีการเพิ่มเติมที่แตกต่างออกไปสำหรับคณะนั้นๆ ควรพิจารณาเกณฑ์ที่เหมาะสม การแบ่งกลุ่มต้นทุนของคณะฯ อาจแบ่งเป็น สายสังคม สายวิทย์ สายเทคโนโลยี สายเกษตร เป็นต้น หากสามารถทำได้จะช่วยให้การทำงานดีขึ้น แต่

ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารให้เห็นความสำคัญ เกณฑ์กลางที่กำหนดต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

โดยข้อดี/ข้อเสีย ของการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ประกอบด้วย ข้อดี ได้แก่ เป็นแนวทางในการคำนวณต้นทุน ทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่ต้องการ และชัดเจน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการหารายได้ สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผน และคำนวณเงินรายได้ของคณะได้แบบ Real time ทำให้ตอบสนองต่อการบริหารงานได้อย่างทันทั่วทั้ง การคำนวณต้นทุนนักศึกษา ทำให้รู้ต้นทุนที่แท้จริง จุดคุ้มทุน จะสอดคล้องกันว่าคุ้มค่าจริงไหม การวิเคราะห์ทางการเงินว่าจะมีการบริหารการเงินอย่างไรให้เป็นจริง จะเห็นภาพของการคำนวณต้นทุนของแต่ละสาขาวิชาว่าปีต่อไปควรจะปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ช่วยให้ทราบข้อมูลในการตัดสินใจในการบริหารงานตามพันธกิจ ทำให้ทราบว่าหลักสูตรใดควรยุบ/เลิก จากจำนวนนักศึกษารับเข้าให้คุ้มกับต้นทุนของผู้รับผิดชอบหลักสูตร นำมาเป็นกลยุทธ์ในการตัดสินใจ ข้อเสีย ได้แก่ ทำให้ผู้บริหารเกิดความเครียดในการบริหารงาน ขาดมุมมองค่าแรงที่รัฐอุดหนุน และต้นทุนการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะส่วนงาน ยังขาดต้นทุนรวมมหาวิทยาลัย อาจเกิดการคำนวณต่อหน่วยที่คลาดเคลื่อน เนื่องจากจำนวนนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษาไม่แน่นอนทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่สามารถใช้กับแผนของคณะในระยะยาว ข้อจำกัดด้านการลงข้อมูล การได้มาซึ่งข้อมูล ควรเก็บข้อมูลให้ละเอียด ถูกต้อง และแม่นยำ ถ้าแต่ละคณะทำเอง อาจไม่มีความน่าเชื่อถือ การคำนวณควรคำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตด้วย เช่น ในวันข้างหน้าหากไม่ได้รับจัดสรร งบประมาณแผ่นดินจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรเพิ่มภาระงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีอัตรากำลังไม่เพียงพออยู่แล้ว การคิดต้นทุนการศึกษากำหนดค่าใช้จ่ายยากบางครั้ง หากมีการนำค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องรวมอยู่ ทำให้ต้นทุนสูง หากไม่มีค่าใช้จ่ายบางส่วนทำให้ต้นทุนต่ำ ทั้งนี้มีต้นทุนเสียโอกาสรวมอยู่ด้วย

ความพร้อมของคณะในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารพบว่า ระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อยู่ระดับมากที่สุด เหตุผลของความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากเรามีข้อมูลสำหรับการคำนวณอยู่แล้ว รองลงมาได้แก่ นักวิชาการเงินต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในคณะต่อไป ขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากภาระงานที่มาก มีผลต่อการแบ่งเวลาในการจัดทำข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ โดยข้อมูลที่นำมาคำนวณต้องเอามาจากมหาวิทยาลัยด้วย คณะมีการวางกลยุทธ์ในการรับนักศึกษา และมีการมองเห็นรายได้จากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี อยากให้สาขาได้รู้ว่าจะต้องประหยัดงบประมาณเท่าใดเพื่อที่จะให้สาขาอยู่รอดทั้งปีงบประมาณ คณะมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและชำนาญในด้านต้นทุนและมองเห็นความสำคัญเรื่องนี้

หลายท่าน มหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างปรับปรุงระบบ E-Financial แต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน

5.1.2 กลุ่มนักวิชาการเงินและบัญชี

1 ข้อมูลทั่วไป

พบว่านักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยที่สุด 36 ปี อายุมากที่สุด 51 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 41 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมาได้แก่ปริญญาตรี มาจากคณะฯ ทางสายสังคมศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาได้แก่สายสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 45.45 ระดับความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ปานกลางมากที่สุด รองลงมาได้แก่ระดับมาก รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบด้วยต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร การวิเคราะห์ทางการเงิน

รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะฯ ทำ ได้แก่ ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ส่วนต้นทุนการศึกษาที่คณะฯ ไม่ได้ทำ ได้แก่ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร การวิเคราะห์ทางการเงิน มีความต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ วิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ต้องการ ได้แก่ ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร การวิเคราะห์ทางการเงิน นอกจากนี้พบว่า นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษา

2. ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามความเห็นของนักวิชาการเงินและบัญชี

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการใช้ข้อมูลต้นทุนต่อหัวนักศึกษา การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร รายรับ – รายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ และที่เหลือประกอบด้วย การวิเคราะห์ทางการเงิน ต้นทุนฟาร์ม ข้อมูลทรัพย์สินทางการเงิน ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่มีความถูกต้อง ตรงกันทุกชุดข้อมูล และข้อมูลทางการเงินย้อนหลังเพื่อศึกษาแนวโน้มประกอบการวางแผน

นักวิชาการเงินและบัญชีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณ ได้

โดยได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องดูบริบทของแต่ละคณะด้วยจึงอาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อย บางส่วนที่แตกต่างกัน เนื่องจากจะได้เป็นแนวทางให้กับคณะยังไม่มี การคำนวณเรื่องดังกล่าว และยังเป็นแนวทางและกรอบให้ทุกคณะฯ ได้จัดทำเพื่อให้เสนอข้อมูลให้ผู้บริหารตัดสินใจ มีความคิดเห็นว่าดีที่มีรูปแบบเกณฑ์กลางเหมือนกันทุกคณะจะสามารถคำนวณต้นทุนได้ในลักษณะเดียวกัน และเปรียบเทียบกันได้ ในมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาช่วยเพื่อการตัดสินใจการวางแผนดำเนินงาน เช่น การใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอยากทราบความคุ้มค่าของการเปิด/ปิดหลักสูตร

การคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีข้อดี/ข้อเสียดังต่อไปนี้ ข้อดี ประกอบด้วย สามารถตัดสินใจและบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายได้ เพื่อเป็นแนวทาง กรอบและวิธีการให้กับทุกคณะฯ ได้ทราบต้นทุนการศึกษาของตนเอง และสามารถนำเป็นข้อมูลในการแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่น เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ทันต่อเวลา ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา สามารถทำให้ผู้บริหารมีการวางแผนควบคุม แลตัดสินใจได้ ทำให้เห็นภาพประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการผลิตบัณฑิตแต่ละหลักสูตร เพื่อช่วยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ในการลงทุนโครงการ/กิจกรรม การดำเนินงานของคณะฯ ทราบจุดคุ้มทุน ต้นทุนที่ใช้ไป สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจ ในการบริหารองค์กรในอนาคต สามารถวิเคราะห์ ความคุ้มค่าทางด้านการเงิน ข้อเสีย ประกอบด้วย บางคณะ อาจไม่พร้อมในการคำนวณเช่นภาระงานที่มากขึ้น / ข้อมูลที่มีอยู่ไม่ครบถ้วน บางครั้งต้นทุนที่ได้มา ไม่สามารถนำไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องจาก ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณา เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง และเพียงพอสำหรับการตัดสินใจ ข้อมูลเกิดความล่าช้า มีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงาน การคำนวณยุ่งยาก ซับซ้อน มองได้หลายมุมมอง หลายทิศทาง

ระดับความพร้อมในการคำนวณต้นทุนการศึกษาของคณะในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร อยู่ระดับมาก เนื่องจากนักวิชาการเงินและบัญชีต้องทำข้อมูลต้นทุนเพื่อใช้ในคณะ เหตุผลขาดเพียงเวลาในการดำเนินการ

5.1.3 การศึกษารูปแบบและการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ

- 1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 1.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 1.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของ
- 1.4 การวิเคราะห์ทางการเงิน

นอกจากนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าอยากให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อให้มีแนวทางในการคำนวณต้นทุนฟาร์มและเป็นแบบอย่างกับเกษตรกรต่อไป

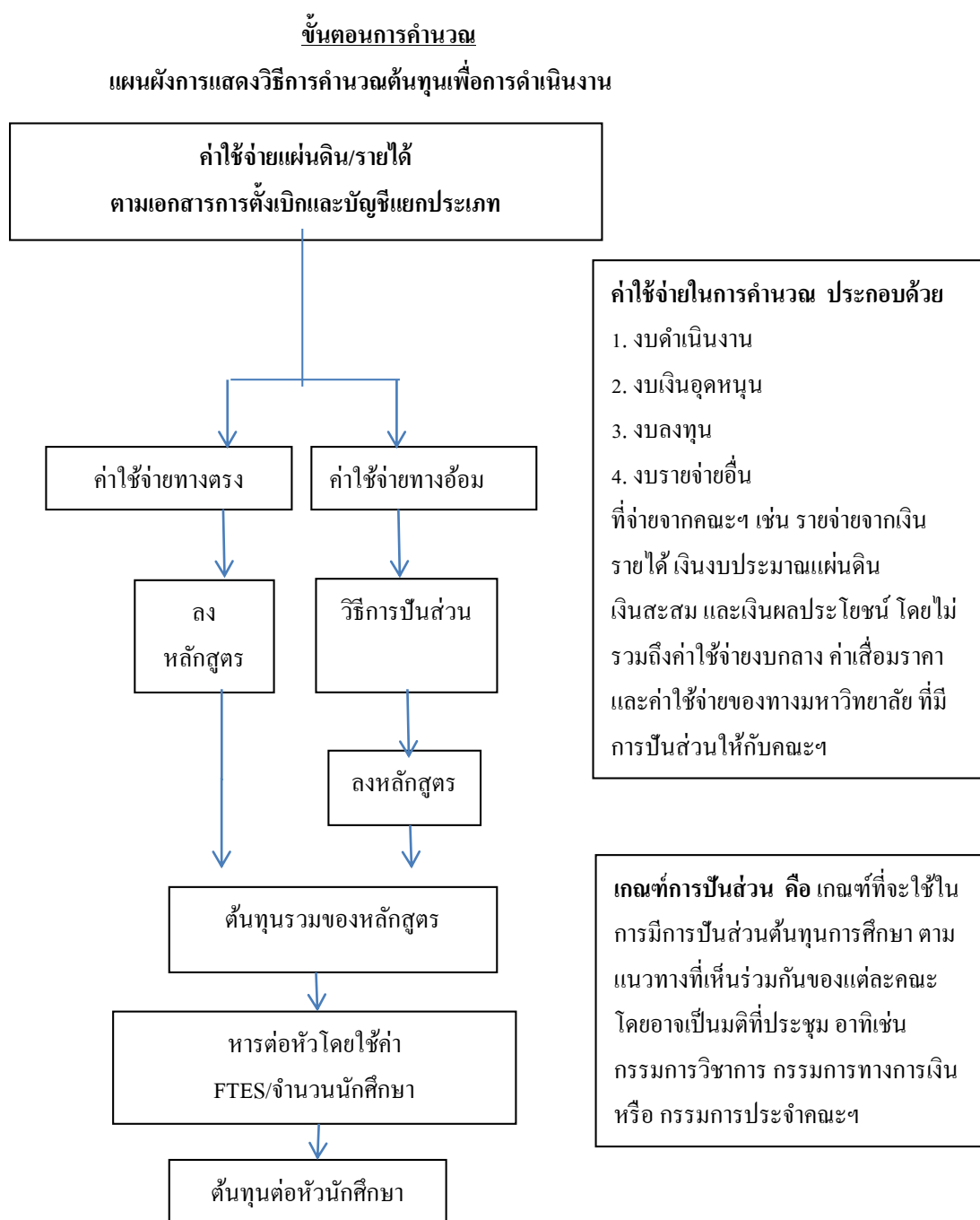
5.1.4 การศึกษาการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

2.1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนงาน

ภาพที่ 19 สรุปแผนผังการแสดงหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานของ
ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : ในการคำนวณจะไม่มี การนำโครงการเฉพาะกิจที่สาขาได้รับมารวมคำนวณ เนื่องจากโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว และมีต้นทุนที่ชัดเจนแยกส่วนจากการดำเนินงานของคณะอย่างชัดเจน

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษา ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในการคำนวณควรมีการนำค่าใช้จ่ายแบบบุคลากรมารวมคำนวณด้วย
2. ควรมีการทำต้นทุนที่แท้จริง เทียบกับ ต้นทุนดำเนินงาน แล้วทำการเปรียบเทียบกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และได้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้ โดยแบ่งเป็น

1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ที่จ่ายในขณะประกอบด้วย ค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ เงินอุดหนุนโครงการ และ ค่าใช้จ่ายงบลงทุน และงบรายจ่ายอื่น

1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่คณะต้องหัก จ่ายให้กับทางมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคการศึกษาประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายสมทบกองทุนสะสมมั่นคงมหาวิทยาลัย งบกลางมหาวิทยาลัย สมทบกองทุนพัฒนาบุคลากร งบกลางเพื่อชดใช้ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายตามข้อผูกพันสัญญาจ้างชำระ สมทบสำนักงานมหาวิทยาลัย (ยกเว้นแพร่, ชุมพร) สมทบกองทุนวิจัยและพัฒนา สมทบกองทุนพัฒนาวิชาการและการพัฒนาทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัย สมทบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 34% ของรายได้ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่คณะเรียกเก็บ

2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)

3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

ขั้นตอนการคำนวณ

สูตรการคำนวณจุดคุ้มทุน

$$\text{กำไร} = \text{รายรับ} - \text{ต้นทุนรวม}$$

$$\text{ณ จุดคุ้มทุน} \quad \text{กำไร} = 0$$

นั่นคือ ณ จุดคุ้มทุน : รายรับรวม (TR) = ต้นทุนรวม (TC)

$$\text{โดยที่} \quad TR = P \times Q$$

$$TC = \text{ต้นทุนคงที่}(TFC) + \text{ต้นทุนผันแปรรวม} (TVC)$$

$$TFC + (AVC \times Q)$$

$$\text{แทนค่า} \quad P \times Q = TFC + (AVC \times Q)$$

$$(P - AVC) \times Q = TFC$$

$$Q = \frac{TFC}{P - AVC}$$

เมื่อ TR = รายรับรวม TC = ต้นทุนรวม

P = ราคาขาย

Q = ปริมาณ (หน่วย)

TFC = ต้นทุนคงที่ TVC = ต้นทุนผันแปรรวม

AVC = ต้นทุนแปรผันเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน ได้แก่การคำนวณข้อมูลเงินเดือน คณะจะคำนวณตามรายวิชาที่บุคลากรสอนจริง

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาวะการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

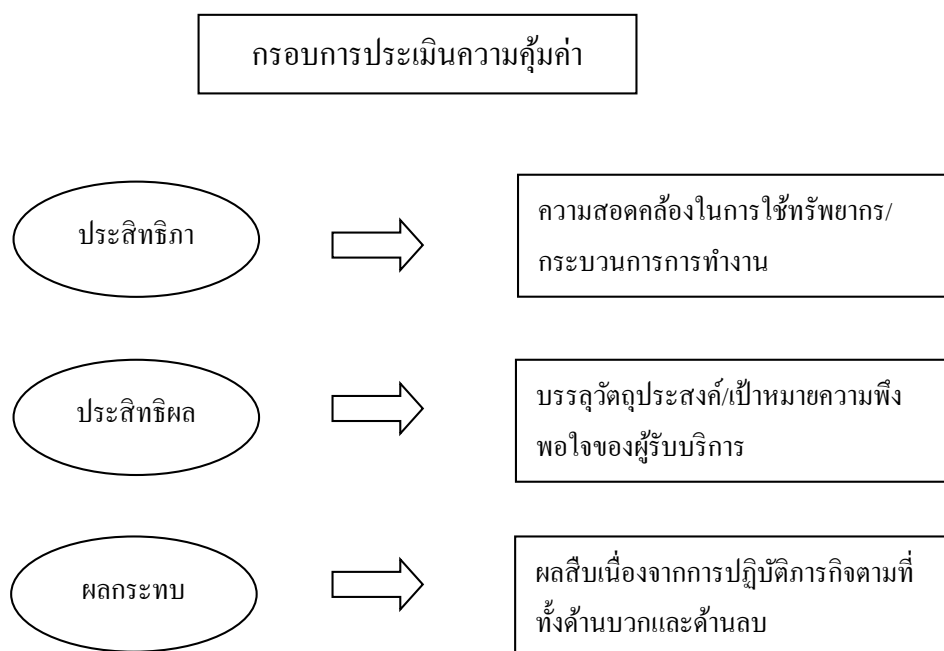
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

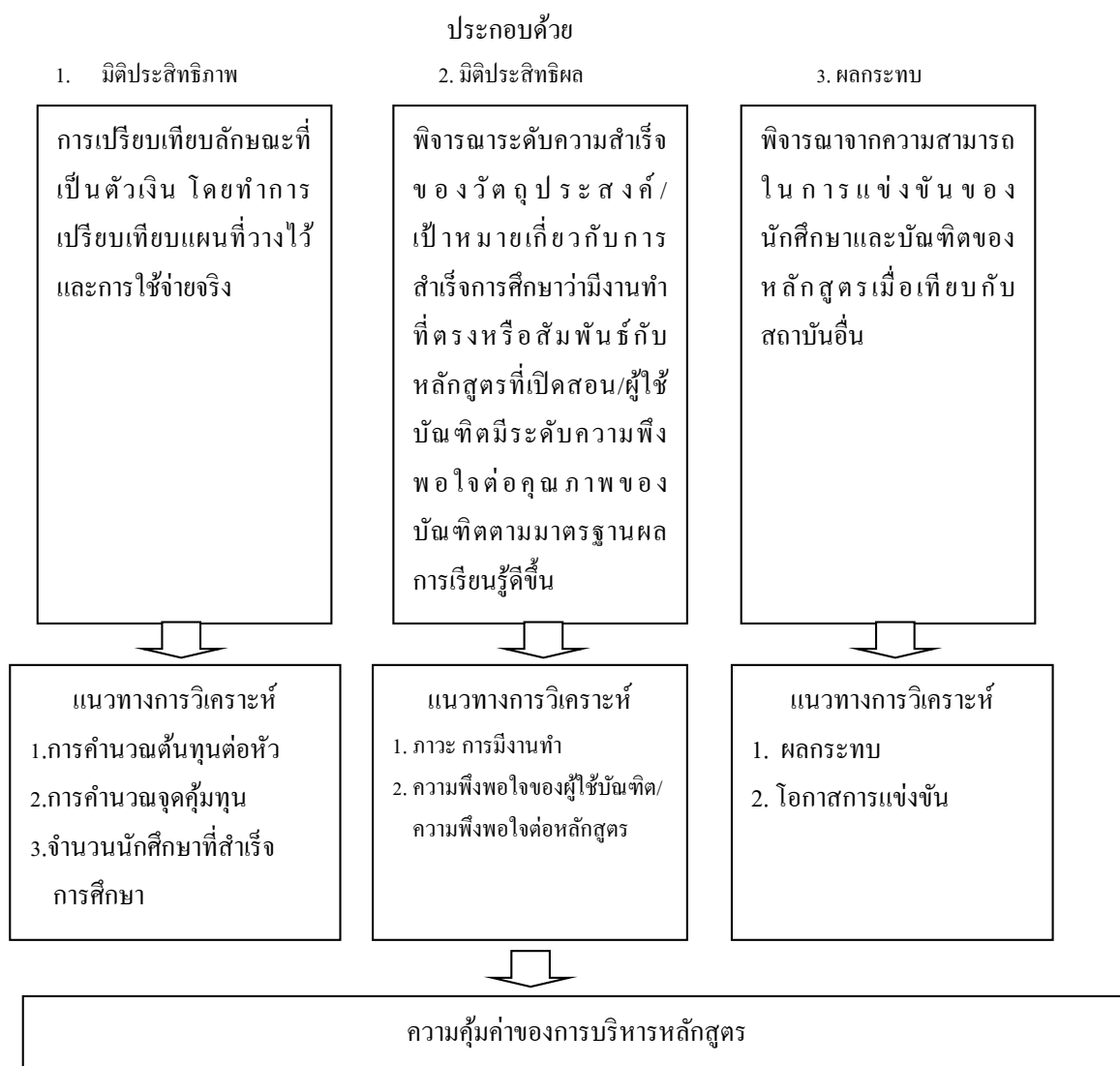
3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 20 สรุปกรอบการประเมินความคุ้มค่าของการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนว
ทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 21 สรุปหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรตามแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

โดยในการวิเคราะห์ความคุ้มค่า มีการเปรียบเทียบดังนี้

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัว เปรียบเทียบกับต้นทุนสายเดียวกันของระดับประเทศ
2. จุดคุ้มทุน เปรียบเทียบจุดคุ้มทุนกับจำนวนนักศึกษาที่รับจริง
3. จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
4. ภาวะการณ์มีงานทำเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
5. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต/ความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากขึ้นไป
6. ผลกระทบและ โอกาสการแข่งขัน พิจารณาจากความสามารถในการแข่งขันของนักศึกษาและบัณฑิตของหลักสูตรเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เห็นด้วยกับ รูปแบบที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร ดังนี้

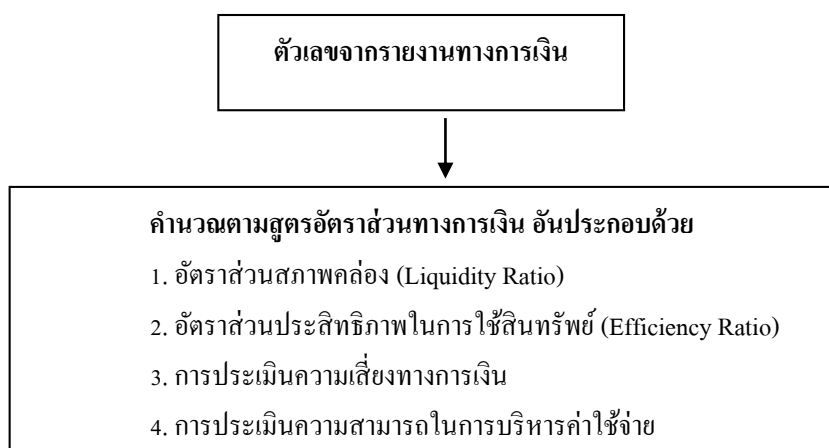
1. ข้อจำกัดเรื่องจำนวนนักศึกษาต้นทอม กับสิ้นทอมต่างกัน จะมีผลต่อการคำนวณต้นทุนที่เกิดขึ้น
2. ควรมีการนำข้อมูลเงินเดือนมาพิจารณาเพิ่มเติม ในเรื่อง ภาวะการณึ่งมีงานทำ ว่าเงินเดือนที่ได้รับเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่
3. กลุ่มวิชาชีพ เช่น วิศวะ สถาปัตยกรรม น่าจะมีการพิจารณาจำนวนของผู้สอบผ่านวิชาชีพ มาประกอบในมิติประสิทธิผลด้วย

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

ภาพที่ 22 สรุปหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินตามแนวทางการ
คำนวณต้นทุนการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่มา : จากการศึกษา

1. อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) คำนวณจาก สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สิน
หมุนเวียน
2. อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คำนวณจาก ยอดขาย/สินทรัพย์รวม
3. การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน คำนวณจาก หนี้สินรวม/สินทรัพย์รวม
4. การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย คำนวณจาก ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน/
รายได้ทั้งสิ้น

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณวิเคราะห์ทางการเงิน ดังนี้

1. ข้อมูลในระบบ E-Financial จะสามารถใช้งานได้อย่างเต็มรูปแบบปีงบประมาณ 25

5.1.5. การทดลองคำนวณกับคณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ และสายสังคมศาสตร์

จากการศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้วิจัยได้มีการทดสอบการคำนวณจากตัวแทนของคณะในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งตามสายการศึกษา ประกอบด้วยสายวิทยาศาสตร์ 1 คณะวิชา สายสังคมศาสตร์ 1 คณะวิชา ดังนี้

1. คณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะสัตวศาสตร์
2. คณะที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์

1. คณะที่เป็นตัวแทนสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะสัตวศาสตร์

1.1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้ค่า FTES ของหลักสูตรวิทยาศาสตร์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนต่อหัวนักศึกษามากที่สุด เท่ากับ 124,633.80 บาท รองลงไปได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 38,016.08 บาท และลำดับสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 24,096.89 บาท โดยต้นทุนที่เกิดขึ้นบางส่วนเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ อาทิเช่น รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินรายได้ผลประโยชน์ที่เป็นค่าตอบแทนจากการเลี้ยงสัตว์อีกด้วย ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสูงถึงปีละ 2 ล้านบาท ต่อปีงบประมาณ ดังนั้นถึงแม้ต้นทุนดังกล่าวแสดงตัวเลขที่สูง แต่ต้นทุนดังกล่าวเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้กลับมายังคณะ

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้จำนวนนักศึกษาของหลักสูตรวิทยาศาสตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนต่อหัวนักศึกษามากที่สุด เท่ากับ 184,873.47 บาท รองลงมาได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 67,410.12 บาท และลำดับสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 14,033.36 บาท โดยต้นทุนที่เกิดขึ้นบางส่วนเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ อาทิเช่น รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินรายได้ผลประโยชน์ที่เป็นค่าตอบแทนจากการเลี้ยงสัตว์อีกด้วย ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสูงถึงปีละ 2 ล้านบาท ต่อปีงบประมาณ ดังนั้นถึงแม้ต้นทุนดังกล่าวแสดงตัวเลขที่สูง แต่ต้นทุนดังกล่าวเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้กลับมายังคณะ

1.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 ต้นทุนรวมหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต มีต้นทุนรวมมากที่สุด เท่ากับ 18,158,228.78 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 9,612,853.78 บาท ต้นทุนผันแปร 8,545,375.00 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 24,080 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 828 คน หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีต้นทุนรวมรองลงมา เท่ากับ 1,974,252.99 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,685,252.99 บาท ต้นทุนผันแปร 289,000 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 34,000 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 75 คน หลักสูตรวิทยาศาสตรปรัชญาคุษภักดิ์บัณฑิต มีต้นทุนรวม เท่ากับ 1,197,920.83 บาท แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 1,108,240.83 บาท ต้นทุนผันแปร 85,680 บาท ราคาขายต่อหน่วยเท่ากับ 42,000 บาท และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 40 คน

1.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

1.3.1 มิติประสิทธิภาพ

1.3.1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคณะสัตวศาสตร์ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต 1 คน ในปีงบประมาณ 2563 คำนวณโดยใช้ค่า FTES ในระดับปริญญาตรี เท่ากับ 24,096.89 บาท ระดับปริญญาโท เท่ากับ 38,016.08 บาท และระดับปริญญาเอกเท่ากับ 124,633.80 เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนผลผลิตแยกตามสาขาวิชาสายวิทยาศาสตร์เนื่องจากกลุ่มสาขาวิชาที่ใกล้เคียงที่สุดได้แก่ สายวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ ที่มีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตแยกตามกลุ่มสาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 55,705.55 บาท พบว่าต้นทุนต่อผลผลิตของหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31,606.55 แสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของหลักสูตร **หมายเหตุ :** การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตามรายงานรายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จัดทำเฉพาะต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี โดยไม่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีและผลผลิตด้านอื่นๆ เช่น ผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลผลิตให้บริการทางวิชาการผลผลิตทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลผลิตวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลผลิตวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ผลผลิตให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

1.3.1.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

จากการเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจริง กับจำนวนนักศึกษา ณ จุดคุ้มทุน พบว่าจำนวนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 685 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 828 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 143 คน เช่นเดียวกับหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 25 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 75 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 50 คน และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มีจำนวนเท่ากับ 6 คน จุดคุ้มทุนเท่ากับ 40 คน ดังนั้นจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน เท่ากับ 34 คน

1.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ร้อยละของจำนวนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเท่ากับ ร้อยละ 86.73 ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ สรุปได้ว่ามีความคุ้มค่า

1.3.2 มิติประสิทธิผล ผลการศึกษาสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี ภาวการณ์มีงานทำของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสัตวศาสตร์ มีมากกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่ามีความคุ้มค่าในระดับปริญญาตรี ส่วนระดับปริญญาโทและเอกนั้น ไม่มีข้อมูล

ส่วนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก พบว่า มีความพึงพอใจระดับมาก ดังนั้นถือว่ามีความคุ้มค่า ในมิติประสิทธิผล

1.3.3 มิติผลกระทบ

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่า ในปีการศึกษา 2563 ของคณะสัตวศาสตร์ พบว่าหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต มีความคุ้มค่าในทุกมิติ โดยที่หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผลและมิติผลกระทบ เช่นเดียวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

1.4 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

จากผลการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินคณะสัตวศาสตร์พบว่า คณะสัตวศาสตร์ มีอัตราส่วนสภาพคล่อง เท่ากับ 142.55 แสดงให้เห็นว่า คณะสัตวศาสตร์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 142 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งถือว่าคณะสัตวศาสตร์มีสภาพคล่องสูงมาก

ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คณะสัตวศาสตร์มีประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เท่ากับ 0.23 แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.23 รอบต่อปี

การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ปีปัจจุบันเท่ากับ 0 แสดงให้เห็นว่า คณะสัตวศาสตร์มีความเสี่ยงทางการเงินเท่ากับ 0

การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าคณะสัตวศาสตร์มีอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งสิ้น 97% ซึ่งถือว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากจะพิจารณาควรมีการเปรียบเทียบกับปีก่อน หรือปีถัดไปต่อจากนี้ จึงจะทำให้เห็นภาพความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายของคณะต่อไป ว่าดีขึ้นหรือลดลง อย่างไร

2. คณะที่เป็นตัวแทนสายสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์

2.1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้ค่า FTES ของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีต้นทุนต่อหัวมากที่สุด เท่ากับ 35,288.61 บาท เนื่องจากค่า FTES ที่น้อยทำให้ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาสูง รองลงมาได้แก่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนผลิตนักศึกษา เท่ากับ 14,741.63 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร เท่ากับ 10,024.98 บาท และลำดับสุดท้ายหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 6,614.02 บาท ในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท มีต้นทุนต่อผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 11,846.83 โดยที่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาเอก ไม่พบค่า FTES

จากการคำนวณพบว่า ต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา ที่คำนวณโดยใช้จำนวนนักศึกษา หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาเอก มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษามากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 เท่ากับ 113,951.42 เนื่องจากในปีงบประมาณ 2563 ระดับปริญญาเอกมีนักศึกษาริเณจบเป็นจำนวนมากจึงมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลนิพนธ์เป็นจำนวนมากส่งผลให้ต้นทุนของระดับปริญญาเอกสูงขึ้น รองลงมาได้แก่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาโท โดยนักศึกษาระดับปริญญาโทมีลักษณะเช่นเดียวกับระดับปริญญาเอก คือมีค่าใช้จ่ายวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมากส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย โดยมีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษา เท่ากับ 32,287.56 บาท รอง

ลงได้ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 17,500.54 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 7,751.32 หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุนผลิตต่อหัวนักศึกษาเท่ากับ 7,648.27 และลำดับสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนต่อหัวเท่ากับ 7,548 บาท

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 จุดคุ้มทุนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 149 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีจุดคุ้มทุน เท่ากับ 159 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 148 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 60 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท 1 ปี มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 17 คน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาโท 2 ปี มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 60 คน และหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาเอก มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 16 คน

2.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

2.3.1 มิติประสิทธิภาพ

2.3.1.1 ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา จากการวิเคราะห์ต้นทุนในการผลิตบัณฑิต 1 คน ในปีงบประมาณ 2563 คำนวณโดยใช้ค่า FTES ในระดับปริญญาตรี มีดังต่อไปนี้ โดยที่มีต้นทุนต่อหน่วยผลิตแยกตามกลุ่มสาขาวิชาสถาบันอุดมศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 29,642.55 บาท พบว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23,028.83 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14,741.63 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกษตร มีต้นทุนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19,617.57 บาท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ 5,606.06 บาท มีแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของหลักสูตรในทุกหลักสูตร ในระดับปริญญาเอกไม่มีข้อมูลค่า FTES จึงไม่สามารถเปรียบเทียบได้ โดยที่การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลิตตามรายงาน รายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จัดทำเฉพาะต้นทุนต่อหน่วยผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี โดยไม่มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีและผลผลิตด้านอื่นๆ เช่น ผลผลิตด้านการจัดการเรียนการสอนตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลผลิตให้บริการทางวิชาการผลผลิตทำนุ

บำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลผลิตวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลผลิตวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ผลผลิตให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

2.3.1.2 วิเคราะห์จุดคุ้มทุน จากการศึกษาพบว่า ในปีงบประมาณ 2563 หลักสูตรที่มีจำนวนนักศึกษามากกว่าจุดคุ้มทุน ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เศรษฐศาสตร์เกษตร หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศและหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ – โท 1 ปี โดยที่หลักสูตรที่มีจำนวนนักศึกษาน้อยกว่าจุดคุ้มทุน ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ ระดับปริญญาโท 2 ปีและหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ระดับปริญญาเอก

2.3.1.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ปีการศึกษา 2563 จากการศึกษาพบว่า ทุกหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้มีเพียงหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศที่มีจำนวนนักศึกษายกการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยน้อยกว่าเป้าหมายเท่ากับ 21.36 % เนื่องจากหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เป็นหลักสูตรน้องใหม่ของทางคณะเศรษฐศาสตร์และมีจำนวนนักศึกษายกการศึกษาเป็นปีแรก ทำให้การกรอกข้อมูลการจบการศึกษานักศึกษาอาจไม่มีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร

จากการศึกษาพบว่าหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะเศรษฐศาสตร์ทั้ง 4 หลักสูตรมีความคุ้มค่า ถึงแม้หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาน้อยกว่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ แต่เนื่องด้วยเป็นหลักสูตรใหม่ของคณะฯ จึงทำให้จำนวนนักศึกษาที่จบยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณาต้นทุนผลผลิตต่อหัวนักศึกษา และจุดคุ้มทุนของหลักสูตรแล้ว พบว่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศมีต้นทุนการผลผลิตต่อหน่วยที่ต่ำกว่าต้นทุนผลผลิตต่อหัวมาตรฐานของสายสังคมศาสตร์ อีกทั้งจำนวนนักศึกษามีมากกว่าจุดคุ้มทุนจึงสามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรในระดับปริญญาตรีของคณะเศรษฐศาสตร์มีความคุ้มค่า ส่วนในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกนั้นไม่สามารถวิเคราะห์เพื่อสรุปได้เนื่องจากข้อมูลไม่ครบถ้วน

2.3.2 มิติประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า ในระดับปริญญาตรีการประเมินภาวการณ์มีงานทำยังน้อย แต่ในส่วนของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด เศรษฐศาสตร์เกษตร อยู่ในระดับมาก ส่วนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศและเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ไม่พบข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต โดยที่เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มีนักศึกษาที่มีภาวะการมีงานทำอยู่ในระดับมากกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ในส่วนของ

หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศนั้น อาจเนื่องมาจากเป็นหลักสูตรใหม่ของคณะฯ ผลการความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตจึงยังไม่พบข้อมูล ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกนั้น พบว่าทั้งสองหลักสูตร มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด จากการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่า หากพิจารณาจากภาพรวมการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในภาพรวมของระดับการศึกษาแล้ว พบว่าหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์ทั้งระดับปริญญาตรี โท และ เอก มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผล

2.3.3 มิติผลกระทบ เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติภารกิจทั้งทางตรง และทางอ้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ข้อได้เปรียบ/เสียเปรียบในการศึกษาในหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์ รอบปีการศึกษา 2563 ผลการศึกษาพบว่า ทุกหลักสูตรของคณะเศรษฐศาสตร์มีผลกระทบทางบวกมากกว่าทางลบ โดยจุดเด่นของหลักสูตรจะสามารถสร้างโอกาสการแข่งขันให้กับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถสรุปได้ว่า มีความคุ้มค่าด้านผลกระทบ

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่า ในปีการศึกษา 2563 ของคณะเศรษฐศาสตร์ พบว่าหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เศรษฐศาสตร์เกษตรและสิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มีความคุ้มค่าในทุกมิติ โดยที่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มีความคุ้มค่าในมิติประสิทธิผลและมิติผลกระทบ

2.4 การวิเคราะห์ทางการเงิน

จากผลการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินคณะเศรษฐศาสตร์พบว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีอัตราส่วนสภาพคล่อง เท่ากับ 12.33 แสดงให้เห็นว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 12.33 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งถือว่าคณะเศรษฐศาสตร์มีสภาพคล่องสูง

ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ คณะเศรษฐศาสตร์มีประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เท่ากับ 1.38 แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 1.38 รอบต่อปี

การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันเท่ากับ 0.03 แสดงให้เห็นว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีความเสี่ยงทางการเงินเท่ากับ 0.03

การประเมินความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าคณะเศรษฐศาสตร์มีอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งสิ้น 72% ซึ่งถือว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งสิ้น ดังนั้นหากจะพิจารณาการเปรียบเทียบตัวเลขกับปีก่อน หรือปีถัดไปต่อจากนี้ จึงจะทำให้เห็นภาพความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายของคณะต่อไป ว่าดีขึ้นหรือลดลงอย่างไร

5.2 การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ส่วนใหญ่ มีการใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ ส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย และเห็นว่ารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจและต้องการของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประกอบด้วย 1. ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน สอดคล้องกับเบญจมาศ อภิสิทธิ์ธิญญา (2556) ที่กล่าวไว้ว่าการดำเนินธุรกิจหลายๆ สถานการณ์มีความต้องการใช้แนวคิดของการวิเคราะห์ต้นทุนปริมาณ และกำไร เพื่อใช้ในการบริหารการดำเนินงานขององค์กร การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณและกำไร ถูกนำมาใช้เพื่อการวัดค่าผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตที่มีต่อผลกำไร สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2546(2546) มาตรา 21 ที่กล่าวไว้ว่าส่วนราชการต้องจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท และรายจ่ายต่อหน่วยของบริการสาธารณะ เพื่อการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะของส่วนราชการใด สูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะประเภทเดียวกันของส่วนราชการอื่น ส่วนราชการนั้นต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วย เพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป สอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.(2564) ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์เพื่อบริหารจัดการภายในแล้ว กลุ่มบุคคลที่มักใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ทางการเงิน ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของกิจการนั้นๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้” ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เนื่องจากจะสามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการดำเนินงานของคณะ และกำหนดทิศทางในการบริหารงานระดับคณะ และใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยในส่วนของรายละเอียดค่าใช้จ่ายแล้ว ในบาง

คณะอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของคณะนั้นๆ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการในส่วน of รายละเอียดประกอบการคำนวณได้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และถูกต้องกับบริบทของคณะมากยิ่งขึ้น โดยใช้เกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้เป็นฐานการคำนวณ จะสามารถช่วยให้คณะ/สำนัก ที่มีการเรียนการสอนสามารถคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารในคณะฯ ได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนักวิจัย

1. ในครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นควรศึกษาโดยการเทียบวัด (Benchmarking) กับหน่วยงานที่คล้ายคลึงกัน โดยละเอียดและการวิเคราะห์เชิงสาเหตุกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้ทราบข้อดีข้อเสีย ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ และจุดที่หลักสูตรควรพัฒนา

2. ในปีการศึกษาเดียวไม่อาจไม่สะท้อนความคุ้มค่าของหลักสูตรนั้นอย่างแท้จริง ดังนั้น ควรมีการคำนวณความคุ้มค่าของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูความคุ้มค่าในระยะ 4 ปี โดยใช้ปีแรก ที่เริ่มคำนวณเป็นปีฐาน จะทำให้สามารถทราบความคุ้มค่าของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรอย่างยั่งยืน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. หากการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

2. เนื่องจากบางคณะมีรายวิชาศึกษาทั่วไป ที่ต้องบริการคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ทำให้มีการคำนวณต้นทุนหลักสูตรที่แตกต่างจากคณะอื่น ควรมีการกำหนดวิธีคิดร่วมกันสำหรับคณะดังกล่าวด้วย

3. อยากให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อให้มีแนวทางในการคำนวณต้นทุนฟาร์มและเป็นแบบอย่างกับเกษตรกรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2559). *การประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติงานของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ 2559* (รายงานผล). กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2564) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน. เข้าถึงจาก <http://www.dip.go.th> เข้าถึงวันที่ 7 มิถุนายน 2564) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. (2557). *ต้นทุนต่อหน่วย และความคุ้มค่าของหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2557 ระดับคณะฯ* (รายงานผล). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- กองแผนงานวิทยาเขตปัตตานี สำนักงานอธิการบดี วิทยาเขตปัตตานี. (2555). *การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี* (รายงานผล). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โกสินทร์ ชำนาญพล และคณะ. (2562) รายงานต้นทุนต่อหน่วยและความคุ้มค่าของหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2561. (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- คณะกรรมการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหัวนักศึกษาและกองนโยบายและแผน. (2559). *ต้นทุนต่อหน่วย และความคุ้มค่าของหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2558* (รายงานผล). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- คมกฤษ ภาวสุทธิ์นนท์ และสุภาภรณ์ คงสวัสดิ์. (2554). การบัญชีบริหาร: บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสำหรับผู้นำองค์กรยุคใหม่. *Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ* (หน้า 125-129).
- เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ. (2556) การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น. พิมพ์ครั้งที่ 1
- บัญชีบริหารและงบการเงิน. (2561) เอกสารประกอบการเรียนการสอน รายวิชาการบัญชีบริหาร และงบการเงิน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคการศึกษา 1/2561. เข้าถึงจาก <http://iknos-management-accounting.blogspot.com/2010/12/1-managerial-accounting-and-financial.html>

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ สถาบันพระปกเกล้า (2563) ศึกษาเรื่องความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ
ของรัฐ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ. จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

<https://erp.mju.ac.th/surveyIndex.aspx?year=2562> เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564

พงศ์วิทย์ วุฒิวิริยะ, สุรัชย์ เอกอักษร, จักรกฤษณ์ มะโฮพาร, จินตนา โสมโสดา, สุกัญญา
วงษ์ลคร, นฤพล อ่อนวิมล, สมใจ บุญธรรมค์, สิริณัฐ วัฒนศิริ และพิธาน แสนภักดี.
(2561). การศึกษาดัชนีต้นทุนต่อหัว จุดคุ้มทุนและงบประมาณตามแผนในการผลิตบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

พรณิภา รอดวรรณะ.(2560) การบัญชีต้นทุนหลักและกระบวนการ. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มนวิกา ผดุงสิทธิ์. (2556). การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

มุกิตา ชิงห์. (2563). การศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร คณะ
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : กรณีศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
(รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

มุกิตา ชิงห์. (2556). ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2556 (รายงาน
ผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

รายงานผลประเมินประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีการศึกษา 2563 จาก
<https://erp.mju.ac.th/> เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2563.

รายงานผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2560 เข้าถึงจาก <http://finance.rmuts.ac.th/content/2019/03/5-1714> เข้าถึงเมื่อ
วันที่ 18 สิงหาคม 2564

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2551). แผนกลยุทธ์และการประเมินความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรุดา ชัยสุวรรณ และคณะ. การพลิกโฉมอุดมศึกษาไทยในยุคภาวะวิกฤตผู้เรียน วารสารวิชาการ
สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ หน้า 686-702.

สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์.(2563).ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี(ฉบับที่ 19) เรื่องจรรยาบรรณ
ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2563.

สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์.(2562). แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) .

สุรัชย์ เอ็มอักษร และคณะฯ ศึกษาต้นทุนต่อหน่วยและจุดคุ้มทุน สำหรับการผลิตบัณฑิตแต่ละ

หลักสูตรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2561) งานวิจัย.

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2559) *การบัญชีต้นทุน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2556) *การบัญชีต้นทุน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อวภาส นันทศาสตร์รัศมีและผุสดี พลสารัมย์. (2562) สาเหตุการลดลงของจำนวนนักศึกษา และ

แนวทางเลือกในการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

และปริมณฑล บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย.

Myaccount. (2020). *การวิเคราะห์หาจุดคุ้มทุน*. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://www.myaccount-cloud.com/Article/Detail/91025>.

Thaiwinner. (2019). *จุดคุ้มทุนคืออะไร? ประโยชน์+วิธีคำนวณ [Break Even Point – BEP]*. สืบค้น

8 สิงหาคม 2563. จาก <https://thaiwinner.com/break-even-point/>.

ภาคผนวก (ก)

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย สำหรับผู้บริหารระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

สำหรับผู้วิจัย : แบบสอบถามชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์งานวิจัยสถาบัน

เรื่อง

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สำหรับผู้บริหารระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

2. แบบสอบถาม ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตอนที่ 3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ประกอบด้วย

3.1 ผู้บริหารระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใดแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ครั้งนี้

(นางสาวมุกดา ชิงห์)

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านข้อความต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1.1 () ชาย

1.2 () หญิง

2. อายุ ปี

3. วุฒิการศึกษา

3.1 () ปริญญาตรี

3.2 () ปริญญาโท

3.3 () ปริญญาเอก

4. ประเภทของบุคลากร

4.1 () สายวิชาการ

4.2 () สายสนับสนุน

5. ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน

5.1 () ผู้บริหารคณะฯ ตำแหน่ง

5.2 () ประธานหลักสูตร

5.3 () ผู้ปฏิบัติงาน/อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สังกัด.....

6. สังกัดคณะ.....

7. ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้.....ปี

8. ประสบการณ์ในการบริหารระดับหลักสูตร/คณะที่สังกัดของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี

9. ปัจจุบันท่านเป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารทางการเงินหรือไม่

9.1 () เป็น

9.2 () ไม่เป็น

9.3 () เคยเป็นในอดีต

10. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับใด

10.1 () มากที่สุด

10.2 () มาก

10.3 () ปานกลาง

10.4 () น้อย

10.5 () น้อยมาก

11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารในระดับใด

- 11.1 () มากที่สุด หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ เคยคำนวณ และปัจจุบันมีการคำนวณอยู่
โดยสามารถประยุกต์ใช้การคำนวณให้มีความเหมาะสมได้
- 11.2 () มาก หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ เคยคำนวณ และปัจจุบันมีการคำนวณ
ตามรูปแบบของมหาวิทยาลัย
- 11.3 () ปานกลาง หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ และเคยคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการ
ตัดสินใจของผู้บริหาร
- 11.4 () น้อย หมายถึง รู้วิธีการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของ
ผู้บริหาร
- 11.5 () น้อยมาก หมายถึง รู้จักต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

12. รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่ท่านรู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 12.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 12.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 12.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
- 12.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน
- 12.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่คณะท่านทำอยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 13.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 13.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 13.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
- 13.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน
- 13.5 () อื่นๆ โปรดระบุ..... เช่น รายงานทางการเงิน ตัวเลขทาง

การเงินเป็นต้น

14. ในการบริหารงานคณะฯของท่าน ท่านได้ใช้ข้อมูลต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจหรือไม่

- 14.1 () ใช่ 14.2 () ไม่ใช่

15. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานมหาวิทยาลัยมีประโยชน์ในระดับใด

15.1 () มากที่สุด

15.2 () มาก

15.3 () ปานกลาง

15.4 () น้อย

15.5 () น้อยมาก

16. ท่านคิดว่ารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

16.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

16.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

16.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

16.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน

16.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

17. หากท่านต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ท่านต้องการวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาใดบ้าง

17.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

17.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

17.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

17.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน

17.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ท่านคิดว่าคณะฯของท่านต้องการข้อมูลทางการเงินใดบ้างในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดเห็นอย่างไร กับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้จะมีข้อดี/ข้อเสีย อย่างไร (1.การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน)

ข้อดี.....

.....

.....

ข้อเสีย.....

.....

.....

4. ความพร้อมของคณะท่านในการ คำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารของคณะฯ ท่าน(อยู่ในระดับใด) ระดับ 5 มากที่สุด ระดับ 4 มาก ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 2 น้อย และระดับ 1 น้อยที่สุด พร้อมเหตุผล

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้
คำชี้แจง โปรดระบุข้อมูล แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และแนวทางในการคำนวณ
 ต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเพื่อให้การคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาสามารถเกิดประโยชน์
 สูงสุดในการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

โดยในการศึกษาดังกล่าวจะนำเสนอทั้งสิ้น 4 แนวทาง ประกอบด้วย

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อวัดผลกำไรขาดทุนประจำปี
2. เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า
3. เพื่อการวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและ
 บริการ การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่นการนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูล
 จริง

4. เพื่อกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ
5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
6. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

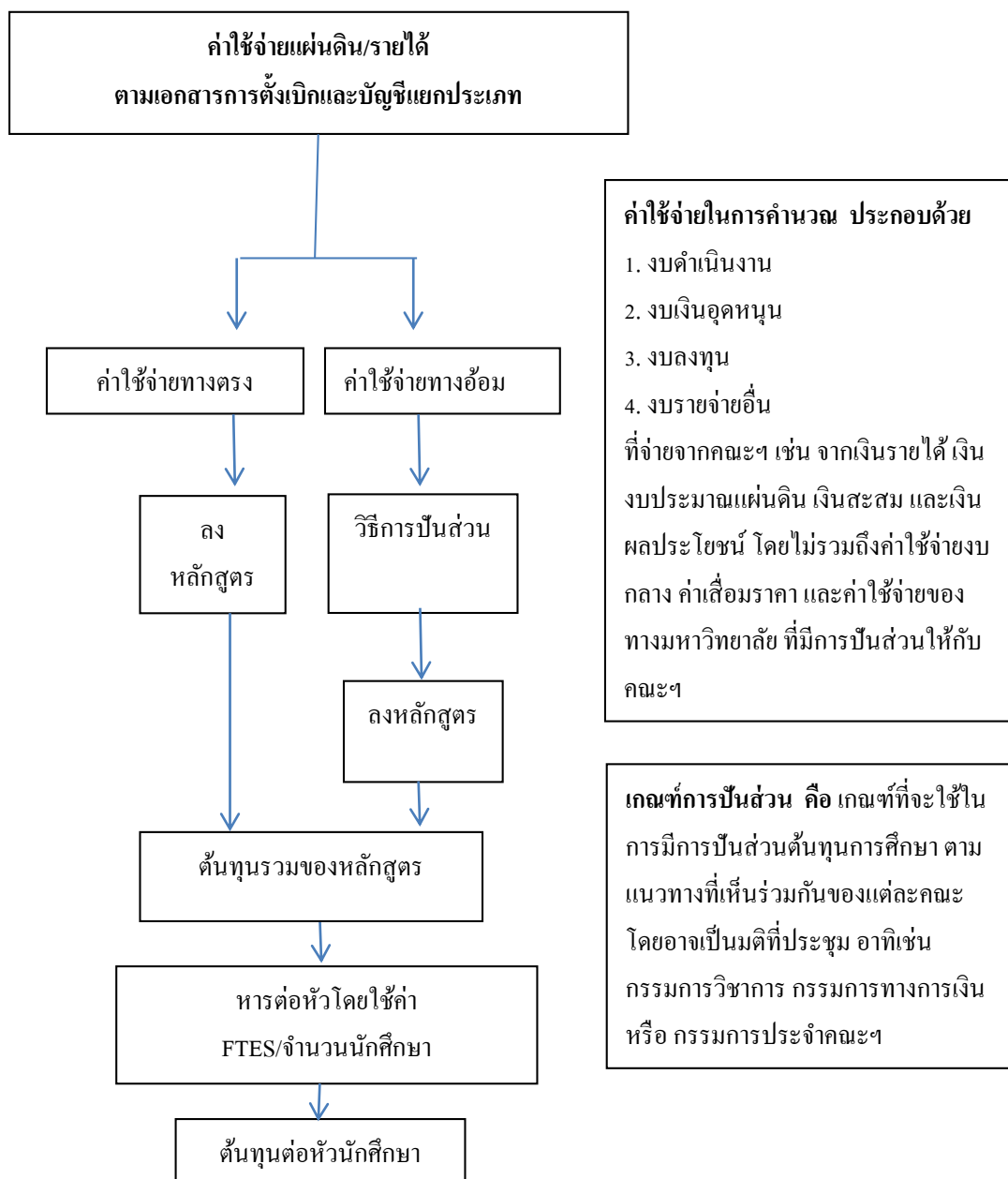
ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนงาน

ขั้นตอนการคำนวณ

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานคณะเศรษฐศาสตร์

ค่าใช้จ่ายในการคำนวณ ประกอบด้วย

1. งบดำเนินงาน
2. งบเงินอุดหนุน
3. งบลงทุน
4. งบรายจ่ายอื่น

ที่จ่ายจากคณะฯ เช่น จากเงินรายได้ เงิน งบประมาณแผ่นดิน เงินสะสม และเงิน ผลประโยชน์ โดยไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายงบ กลาง ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายของ ทางมหาวิทยาลัย ที่มีการปันส่วนให้กับ คณะฯ

เกณฑ์การปันส่วน คือ เกณฑ์ที่จะใช้ในการ มีการปันส่วนต้นทุนการศึกษา ตาม แนวทางที่เห็นร่วมกันของแต่ละคณะ โดยอาจเป็นมติที่ประชุม อาทิเช่น กรรมการวิชาการ กรรมการทางการเงิน หรือ กรรมการประจำคณะฯ

- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ทันต่อการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา

- 1.....
- 2.....
- 3.....

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าจะต้องรับนักศึกษาจำนวนเท่าใดคณะฯจึงจะคุ้มทุน และหากไม่คุ้มทุนจะเลือกวิธีการรับนักศึกษาเพิ่ม หรือลดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้และเงินงบประมาณ โดยแบ่งเป็น
 - 1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่
 - 1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร
2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)
3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

ขั้นตอนการคำนวณ

สูตรการคำนวณจุดคุ้มทุน

$$\text{กำไร} = \text{รายรับ} - \text{ต้นทุนรวม}$$

$$\text{ณ จุดคุ้มทุน} \quad \text{กำไร} = 0$$

นั่นคือ ณ จุดคุ้มทุน : รายรับรวม (TR) = ต้นทุนรวม (TC)

$$\text{โดยที่} \quad TR = P \times Q$$

$$TC = \text{ต้นทุนคงที่}(TFC) + \text{ต้นทุนผันแปรรวม}(TVC)$$

$$TFC + (AVC \times Q)$$

$$\text{แทนค่า} \quad P \times Q = TFC + (AVC \times Q)$$

$$(P - AVC) Q = TFC$$

$$Q = \frac{TFC}{P - AVC}$$

เมื่อ TR = รายรับรวม TC = ต้นทุนรวม P = ราคาขาย Q = ปริมาณ (หน่วย)

TFC = ต้นทุนคงที่ TVC = ต้นทุนผันแปรรวม AVC = ต้นทุนแปรผันเฉลี่ย

- ☐ เห็นด้วย

☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

- 1.....
- 2.....
- 3.....

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของกิจการประเภทเดียวกัน จะต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยเพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.1 มิติประสิทธิผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินระดับความสำเร็จในการทำงาน เปรียบเทียบผลการผลิตจากการปฏิบัติการผลิต เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 มิติประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากผลผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและการประหยัด

1.3 มิติผลกระทบ

เพื่อให้ทราบผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจและไม่ได้คาดหมาย ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบ

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาวการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

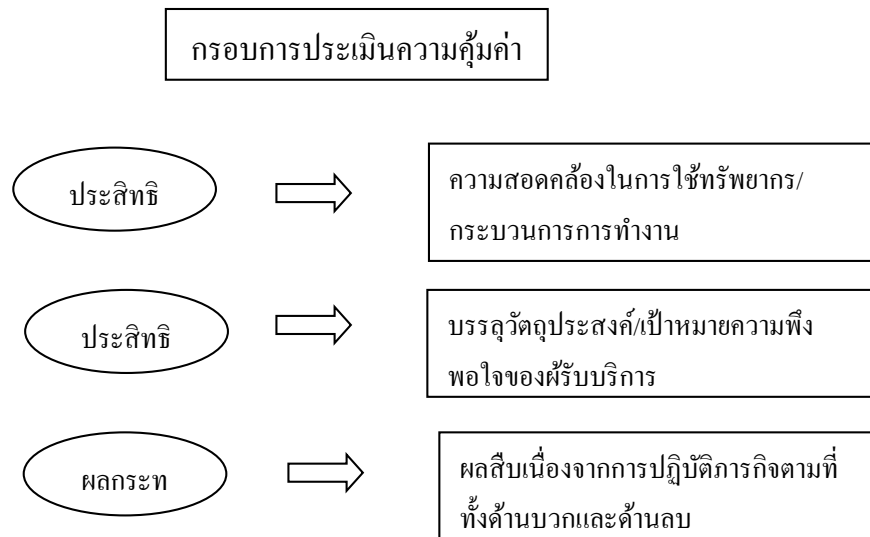
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประกอบด้วย

1. มิติประสิทธิภาพ

การเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นตัวเงิน โดยทำการเปรียบเทียบแผนที่วางไว้และการใช้จ่ายจริง

2. มิติประสิทธิผล

พิจารณาระดับความสำเร็จของวัตถุประสงค์/เป้าหมายเกี่ยวกับการสำเร็จการศึกษาว่ามีงานทำที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิดสอน/ผู้ใช้บัณฑิตมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพของบัณฑิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ดีขึ้น

3. ผลกระทบ

พิจารณาจากความสามารถในการแข่งขันของนักศึกษาและบัณฑิตของหลักสูตรเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น

แนวทางการวิเคราะห์

- 1.การคำนวณต้นทุนต่อหัว
- 2.การคำนวณจุดคุ้มทุน
- 3.จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

แนวทางการวิเคราะห์

- 1.ภาวะ การมีงานทำ
2. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต/ความพึงพอใจต่อหลักสูตร

แนวทางการวิเคราะห์

1. ผลกระทบ
2. โอกาสการแข่งขัน

ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อ้างอิงจากงานวิจัยเรื่อง : การศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้: กรณีศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ

☐ เห็นด้วย

☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

1.....

2.....

3.....

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

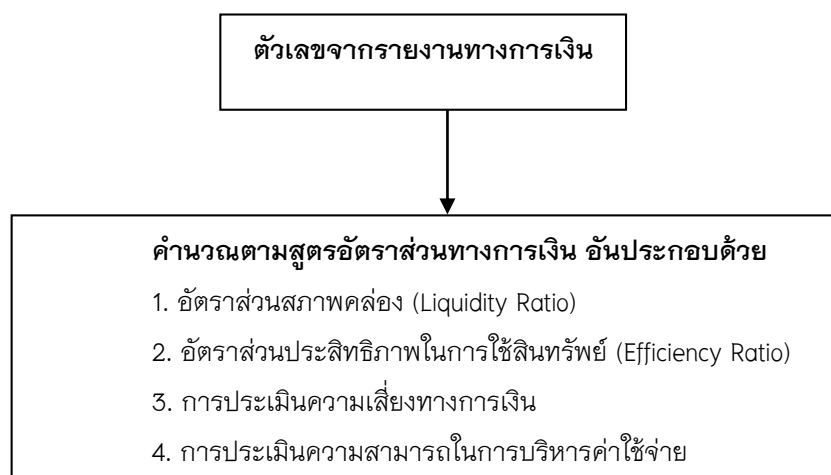
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ
2. สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง/จุดอ่อน ในการดำเนินงานตามแผนของกิจการ
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

อ้างอิงตามรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์ ปีงบประมาณ 2563 มหาวิทยาลัยแม่โจ้

☐ เห็นด้วย

☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ทางการเงิน

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4. การวิเคราะห์อื่นๆ (ที่ต้องการเสนอ)

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1.
2.
3.

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1.
2.
3.

ขั้นตอนการคำนวณ (โปรดระบุ) (วาดโฟร์ชาร์ตคร่าว)

5. หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัย แม่โจ้ ดังกล่าวแล้ว ท่านสามารถสั่งการ/ดำเนินการ ตามแนวทางดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก (ข)

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย สำหรับนักวิชาการเงินและบัญชีระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

สำหรับผู้วิจัย : แบบสอบถามชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์งานวิจัยสถาบัน

เรื่อง

การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สำหรับ นักวิชาการเงินและบัญชีระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. แบบสอบถาม ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 - ตอนที่ 3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้
3. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ประกอบด้วย
 - 3.1 นักวิชาการเงินและบัญชีระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใดแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ครั้งนี้

(นางสาวมูทิตา ชิงห์)

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านข้อความต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1.1 () ชาย

1.2 () หญิง

2. อายุ..... ปี

3. วุฒิการศึกษา

3.1 () ปริญญาตรี

3.2 () ปริญญาโท

3.3 () ปริญญาเอก

4. สังกัดคณะ.....

5. ประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัยแม่โจ้.....ปี

6. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษา**มีผลต่อการตัดสินใจ**ในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในระดับใด

6.1 () มากที่สุด

6.2 () มาก

6.3 () ปานกลาง

6.4 () น้อย

6.5 () น้อยมาก

7. ท่านมีความรู้ความเข้าใจด้านการคำนวณต้นทุนเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารในระดับใด

7.1 () มากที่สุด หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ เคยคำนวณ และปัจจุบันมีการคำนวณอยู่ โดยสามารถประยุกต์ใช้การคำนวณให้มีความเหมาะสมได้

7.2 () มาก หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ เคยคำนวณ และปัจจุบันมีการคำนวณ ตามรูปแบบของมหาวิทยาลัย

7.3 () ปานกลาง หมายถึง รู้วิธีการคำนวณ และเคยคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

7.4 () น้อย หมายถึง รู้วิธีการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

7.5 () น้อยมาก หมายถึง รู้จักต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

8. ท่านคิดว่ารูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 8.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 8.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 8.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
- 8.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน
- 8.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. รูปแบบการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่คณะท่านทำอยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 9.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 9.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 9.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
- 9.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน
- 9.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ท่านมีความต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่เป็นเกณฑ์ที่จะสามารถใช้ร่วมกันได้ หรือไม่

- 10.1 () ต้องการ
- 10.2 () ไม่ต้องการ
- 10.3 () ไม่แน่ใจ

เนื่องจาก.....

11. หากท่านต้องการใช้รูปแบบและหลักเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ท่านต้องการวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการศึกษาใดบ้าง

- 11.1 () ต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
- 11.2 () การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
- 11.3 () การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร
- 11.4 () การวิเคราะห์ทางการเงิน
- 11.5 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. ปัจจุบันท่านเป็นผู้ดูแล/ผู้ปฏิบัติการด้านต้นทุนเพื่อการศึกษาหรือไม่

12.1 () เป็น

12.2 () ไม่เป็น

12.3 () เคยเป็นในอดีต

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ท่านคิดว่าคณะของท่านต้องการข้อมูลทางการเงินใดบ้างในการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหาร

.....

.....

.....

2. ศักยภาพของผู้บริหารของท่านในการใช้ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

.....

.....

.....

3. ท่านคิดเห็นอย่างไร กับแนวทางในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่เป็นเกณฑ์กลาง และทุกคณะสามารถคำนวณได้

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะมีข้อดี/ข้อเสีย อย่างไร (1.การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา 2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน 3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า 4. การวิเคราะห์ทางการเงิน)

ข้อดี.....

.....

.....

ข้อเสีย.....

.....

.....

5. ความพร้อมของคณะท่านในการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารของ (อยู่ในระดับใด) ระดับ 5 มากที่สุด ระดับ 4 มาก ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 2 น้อย และระดับ 1 น้อยที่สุด พร้อมเหตุผล

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำชี้แจง โปรดระบุข้อมูล แนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเพื่อให้การคำนวณต้นทุนเพื่อศึกษานั้นสามารถเกิดประโยชน์สูงสุดในการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้

โดยในการศึกษาดังกล่าวจะนำเสนอทั้งสิ้น 4 แนวทาง ประกอบด้วย

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา
2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน
3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า
4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

1. การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อวัดผลกำไรขาดทุนประจำงวด
2. เพื่อคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้า
3. เพื่อการวางแผนทางการตลาด เช่น การกำหนดผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ราคาของสินค้าและบริการ การวางแผนงบประมาณทางการควบคุม เช่นการนำงบประมาณมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจริง
4. เพื่อกำหนดราคาขายของสินค้าและบริการ
5. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
6. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

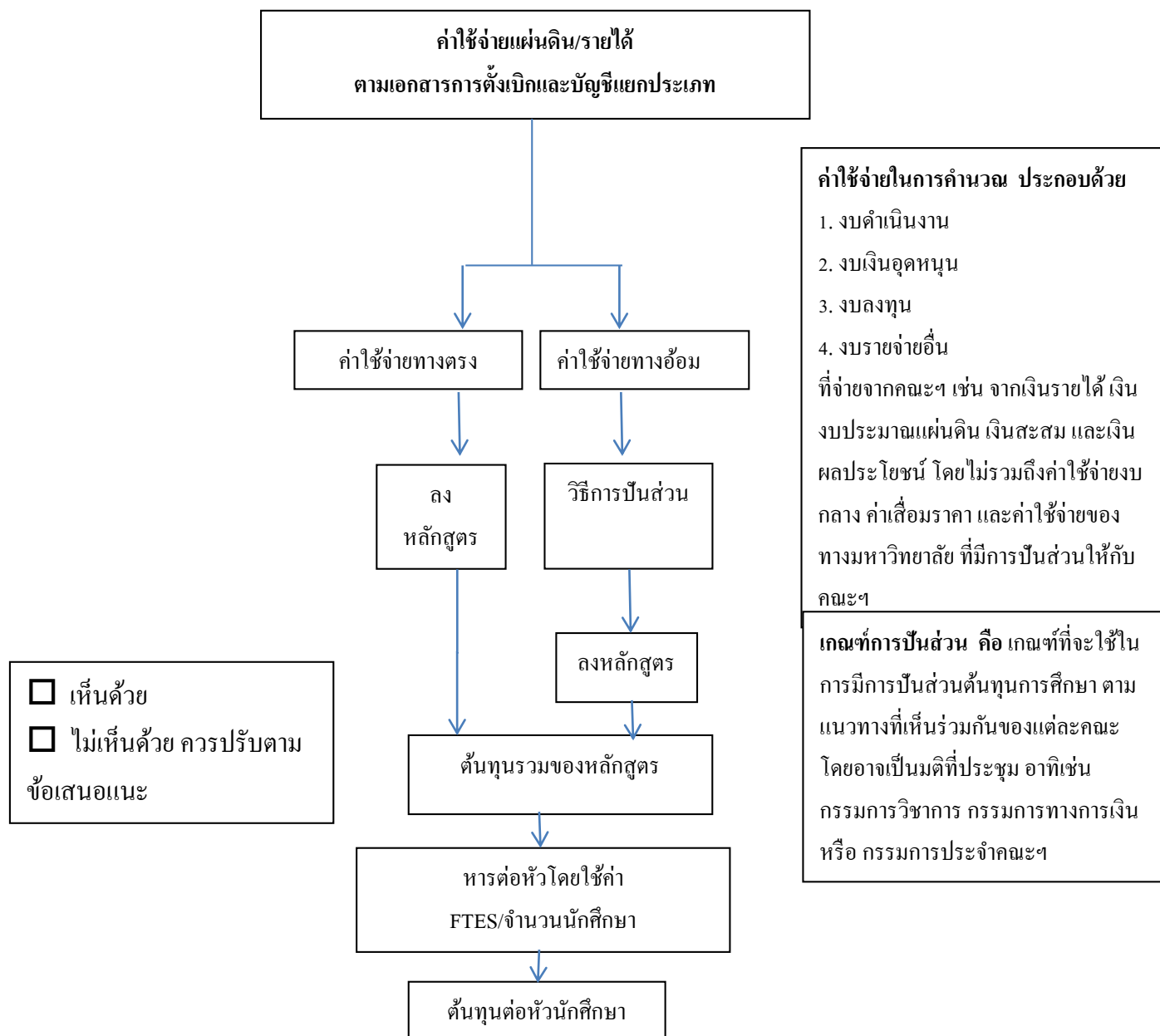
ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. รายงานผลการใช้จ่ายจริง
 - 1.1 งบประมาณเงินรายได้
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
 - 1.2 เงินงบประมาณ (เฉพาะงบดำเนินงาน)
 - ค่าใช้จ่ายทางตรง
 - ค่าใช้จ่ายทางอ้อม
2. จำนวนนักศึกษาจริง
3. ผลการคำนวณค่า FTES จากกองแผนงาน

ขั้นตอนการคำนวณ

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงาน

แผนผังการแสดงวิธีการคำนวณต้นทุนเพื่อการดำเนินงานคณะเศรษฐศาสตร์

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการคำนวณต้นทุนการศึกษา

- 1.....
- 2.....
- 3.....

2. การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าจะต้องรับนักศึกษาจำนวนเท่าใดคณะฯจึงจะคุ้มทุน และหากไม่คุ้มทุนจะเลือกวิธีการรับนักศึกษาเพิ่ม หรือลดค่าใช้จ่าย

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ค่าใช้จ่ายจริงจากงบประมาณเงินรายได้ โดยแบ่งเป็น

1.1 ค่าใช้จ่ายคงที่

1.2 ค่าใช้จ่ายผันแปร

2. ราคาขายต่อหน่วย (รายได้ต่อหน่วย)

3. ค่าใช้จ่ายผันแปรต่อหน่วย

ขั้นตอนการคำนวณ

สูตรการคำนวณจุดคุ้มทุน

$$\text{กำไร} = \text{รายรับ} - \text{ต้นทุนรวม}$$

$$\text{ณ จุดคุ้มทุน} \quad \text{กำไร} = 0$$

นั่นคือ ณ จุดคุ้มทุน : รายรับรวม (TR) = ต้นทุนรวม (TC)

$$\text{โดยที่} \quad TR = P \times Q$$

$$TC = \text{ต้นทุนคงที่}(TFC) + \text{ต้นทุนผันแปรรวม}(TVC)$$

$$TFC + (AVC \times Q)$$

$$\text{แทนค่า} \quad P \times Q = TFC + (AVC \times Q)$$

$$(P - AVC) Q = TFC$$

$$Q = \frac{TFC}{P - AVC}$$

เมื่อ TR = รายรับรวม TC = ต้นทุนรวม P = ราคาขาย Q = ปริมาณ (หน่วย)

TFC = ต้นทุนคงที่ TVC = ต้นทุนผันแปรรวม AVC = ต้นทุนแปรผันเฉลี่ย

☐ เห็นด้วย
☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม
 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

- 1.....
- 2.....
- 3.....

3. การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของกิจการประเภทเดียวกัน จะต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยเพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.1 มิติประสิทธิผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินระดับความสำเร็จในการทำงาน เปรียบเทียบผลการผลิตจากการปฏิบัติการผลิต เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 มิติประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากผลผลิตเปรียบเทียบกับต้นทุนทั้งหมดเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและการประหยัด

1.3 มิติผลกระทบ

เพื่อให้ทราบผลอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติการ ทั้งที่คาดหวังหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหวัง ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น โดยพิจารณาให้ครอบคลุมถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบ

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1 มิติประสิทธิผล

1.1 ภาวะการณ์มีงานทำ

1.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

1.3 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

2 มิติประสิทธิภาพ

2.2 การคำนวณต้นทุนต่อหัวนักศึกษา

2.2 การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

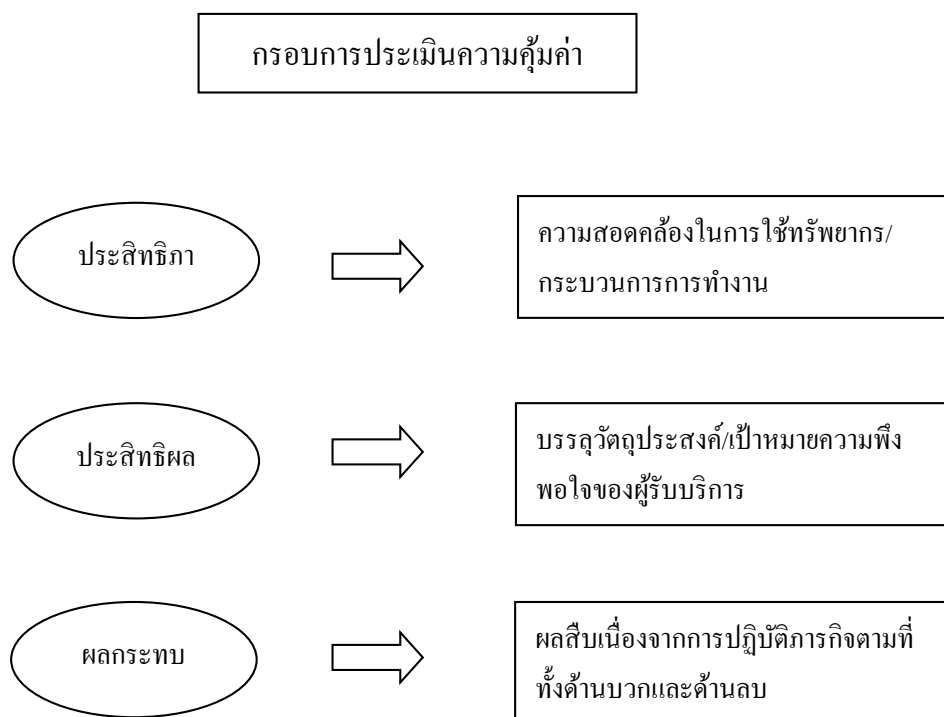
2.3 จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

3 มิติผลกระทบ

3.1 โอกาส

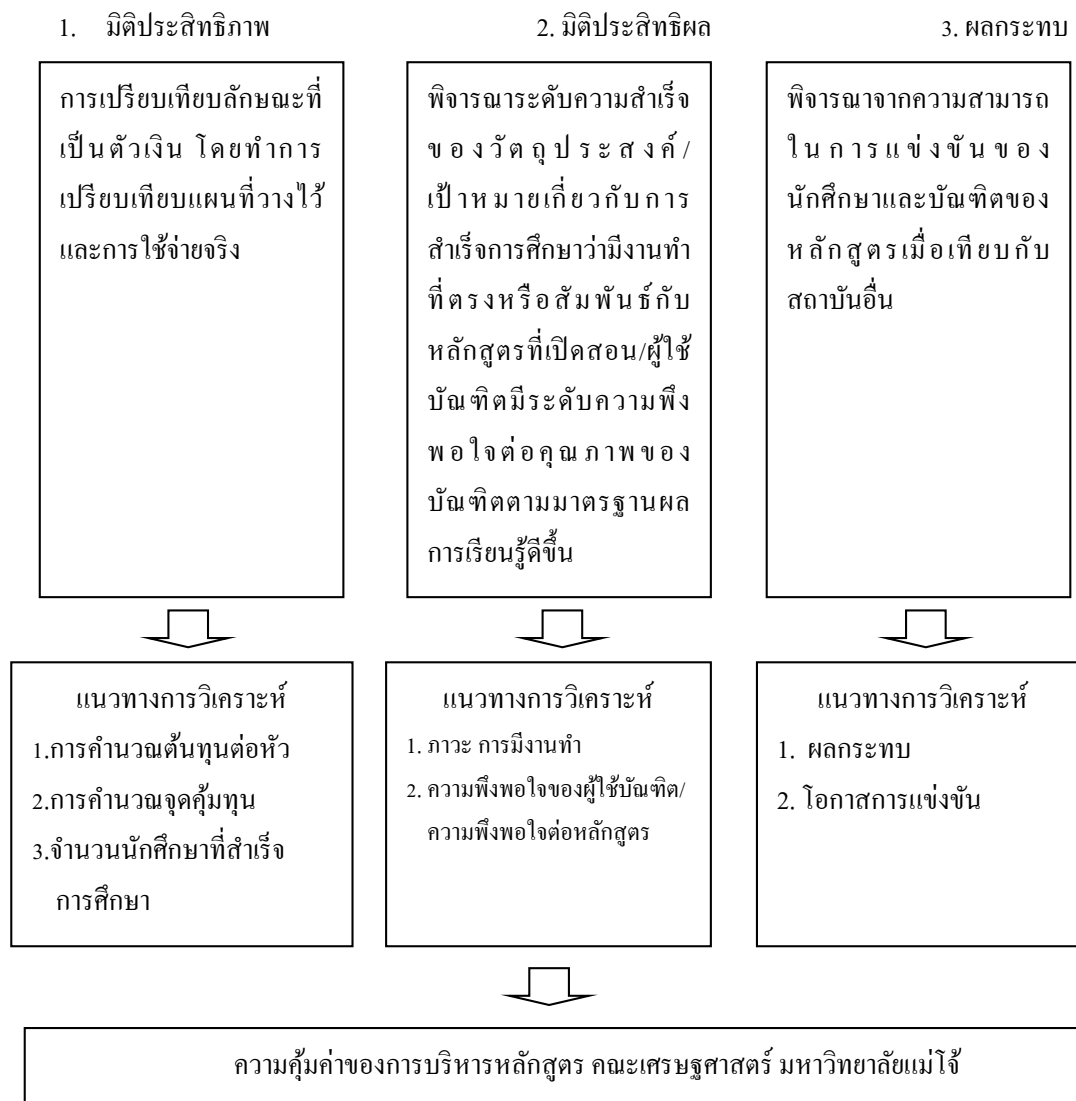
3.2 ผลกระทบ

ขั้นตอนการคำนวณ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประกอบด้วย

อ้างอิงจากงานวิจัยเรื่อง : การศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการบริหารหลักสูตร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : กรณีศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ

- ☐ เห็นด้วย

☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตามข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง
ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของหลักสูตร

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน

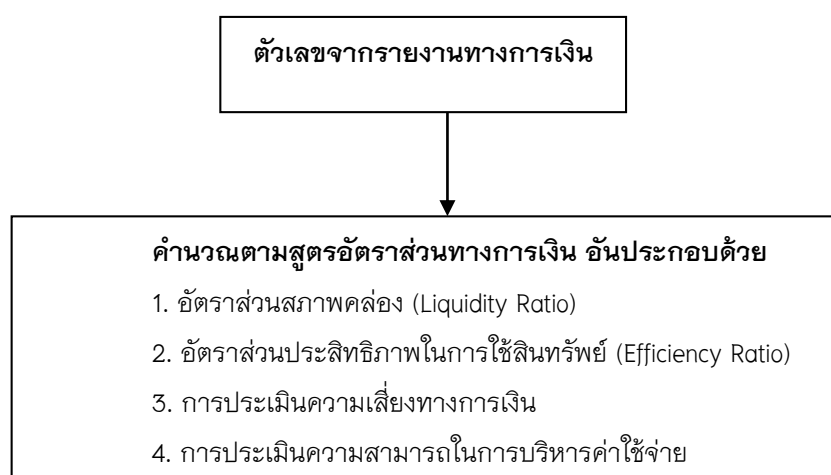
วัตถุประสงค์การคำนวณ

1. เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ
2. สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง/จุดอ่อน ในการดำเนินงานตามแผนของกิจการ
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1. ข้อมูลจากการบันทึกบัญชีในระบบ E-Financial
2. งบการเงินจากระบบ E-Financial

ขั้นตอนการคำนวณ

อ้างอิงตามรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์ ปีงบประมาณ 2563 มหาวิทยาลัย

แม่โจ้

- ☐ เห็นด้วย

☐ ไม่เห็นด้วย ควรปรับตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการคำนวณต้นทุนที่ท่านต้องการเพิ่มเติม/ลดลง

ในการวิเคราะห์ทางการเงิน

1.....

2.....

3.....

4. การวิเคราะห์อื่นๆ (ที่ต้องการเสนอ)

วัตถุประสงค์การคำนวณ

1.

2.

3.

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการคำนวณ

1.

2.

3.

ขั้นตอนการคำนวณ (โปรดระบุ) (วาดโฟร์ชาร์ตคร่าว)

5. หากมีแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย แม่โจ้ ดังกล่าวแล้ว ท่านสามารถสังการ/ดำเนินการ ตามแนวทางดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก (ค)

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สำเนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะเศรษฐศาสตร์ สำนักงานคณบดี งานคลังและพัสดุ โทร. ๕๒๕๙

ที่ อว ๖๙.๗.๑/๑๒๖.๔

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน รักษาการในตำแหน่งหัวหน้างานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์

ด้วยนางสาวมูทิตา ชิงห์ ตำแหน่ง นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ สังกัดงานคลังและพัสดุ คณะเศรษฐศาสตร์ ได้รับการอนุมัติจัดทำวิจัยสถาบันเรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมี รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ กังวล เป็นที่ปรึกษา

ในการนี้ ผู้วิจัย ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(นางสาวมูทิตา ชิงห์)

ผู้วิจัย

สำเนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะเศรษฐศาสตร์ สำนักงานคณบดี งานคลังและพัสดุ โทร. ๕๒๕๔

ที่ อว ๖๙.๗.๑/๑๒๖.๑ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

ด้วยนางสาวมุกดา ชิงห์ ตำแหน่ง นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ สังกัดงานคลังและพัสดุ คณะเศรษฐศาสตร์ ได้รับการอนุมัติจัดทำวิจัยสถาบันเรื่อง การศึกษาแนวทางการคำนวณต้นทุนการศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมี รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัช กังวล เป็นที่ปรึกษา

ในการนี้ ผู้วิจัย ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(นางสาวมุกดา ชิงห์)

ผู้วิจัย

ภาคผนวก (ง)

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์

